

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLAR EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
BİYOLOJİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

YETERLİ VE DENGELİ BESLENME HAKKINDA TUTUM
ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
YETERLİ VE DENGELİ BESLENME HAKKINDA
TUTUMLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Zeynep OKUR ŞAHİN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Gökalp Özmen GÜLER

KONYA-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Zeynep OKUR ŞAHİN
	Numarası	138307021021
	Ana Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi
	Bilim Dalı	Biyoloji Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutum Ölçeği Geliştirilmesi ve Lise Öğrencilerinin Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

29 / 07 / 2019

Öğrencinin
Adı Soyadı İmzası

Zeynep OKUR ŞAHİN

KONYA

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTUSU

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Zeynep OKUR ŞAHİN
	Numarası	138307021021
	Ana Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi
	Bilim Dalı	Biyoloji Eğitimi
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Gökalp Özmen GÜLER
	Tezin Adı	Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutum Ölçeği Geliştirilmesi ve Lise Öğrencilerinin Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutum Ölçeği Geliştirilmesi ve Lise Öğrencilerinin Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma 05/07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Prof. Dr. Gökalp Özmen GÜLER	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Hakan KURT	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Gökhan ZENGİN	

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Zeynep OKUR ŞAHİN
	Numarası	138307021021
	Ana Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi
	Bilim Dalı	Biyoloji Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Gökalp Özmen GÜLER
	Tezin Adı	Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutum Ölçeği Geliştirilmesi ve Lise Öğrencilerinin Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği geliştirilmesi ve lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme tutumlarının farklı değişkenler açısından değerlendirilmesidir. Araştırmanın örneklemini İstanbul'da bir lisede öğrenim gören 350 öğrenci oluşturmuştur. Yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği 40 madde olarak tasarlanmıştır.

Bu ölçeğin yapı geçerliliği çalışmalarında açımlayıcı faktör analizi, faktörler arasındaki ilişkileri incelemek için doğrulayıcı faktör analizi ve ölçeği test etmek için uyum iyiliği istatistikleri yapılmıştır. Sonuç olarak yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği 3 boyuttan oluşan 14 maddeye indirilmiştir.

Araştırma sonucu ulaşılan verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ön analiz çalışmaları sonucunda; KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) (Örneklem Hacmi Uygunluğu Ölçümü) değeri 0.675 bulunmuş, Barlett Sphericity Testi (Barlett Bütünlük Testi) sonucu da anlamlı olarak belirlenmiştir ($p<0.05$).

Faktör analiziyle 14 maddeye indirilmiş olan ölçekte, doğrulayıcı faktör analizinde, χ^2/df (ki-kare/serbestlik derecesi) değeri 4.13 olarak elde edilmiştir. Elde edilen sonuç modelin kabul edilebilir bir uyuma sahip olduğunu göstermektedir.

Cinsiyet farklılığı - yeterli ve dengeli beslenme tutum ilişkisi incelendiğinde bilgi ve kaygı boyutunda bir farklılığa rastlanmazken, ilgi boyutunda erkeklerin ortalaması ile kızların ortalaması arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ve bu fark kızlar lehinedir.

Beslenme eğitimi alma durumu - yeterli ve dengeli beslenme tutumu incelendiğinde kaygı boyutunda anlamlı bir farklılığa rastlanmazken, bilgi ve ilgi boyutlarında beslenme eğitimi alanların ortalaması ile almayanların ortalaması arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ve bu fark beslenme eğitimi alanların lehinedir. Ölçek genelinde de beslenme eğitimi alanların ortalaması ile almayanların ortalaması arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ve bu fark beslenme eğitimi alanların lehinedir.

Baba çalışma durumu - yeterli ve dengeli beslenme tutumu incelendiğinde bilgi ve ilgi boyutunda anlamlı bir farklılığa rastlanmazken, kaygı boyutunda ise anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ve bu fark babası çalışanların lehinedir.

Anahtar kelimeler: Yeterli ve dengeli beslenme, beslenme, lise, tutum ölçeği, geçerlilik, güvenilirlik.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Zeynep OKUR ŞAHİN
	Numarası	138307021021
	Ana Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi
	Bilim Dalı	Biyoloji Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Gökâl Özman GÜLER
	Tezin İngilizce Adı	Development of Attitude Scale About Adequate and Balanced Nutrition and Evaluation of High School Students' Attitude About Adequate and Balanced Nutrition In Terms of Different Variable

ABSTRACT

The aim of this study is to develop an adequate and balanced nutrition attitude scale and to evaluate the adequate and balanced nutrition attitudes of high school students in terms of different variables. The group of the study consisted of 350 students in a high school in Istanbul. Adequate and balanced nutrition attitude scale was designed as 40 items in total.

Exploratory factors analysis for the construct validity, confirmatory factor analysis to investigate relationships between factors and goodness of fit statistics for testing the scale had been applied. As a result, adequate and balanced nutrition attitude scale was reduced to 14 items consisting of 3 dimensions.

As a result of these pre analysis studies to determine the appropriateness of the data for factor analysis, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) (Sample Size Compliance Measurement) value was found to be 0.675 and Barlett Sphericity test (Barlett Integrity Test) was also significant ($p < 0.05$).

In the scale which was reduced to 14 items by factor analysis, χ^2 / df (chi-square / degree of freedom) value was obtained as 4.13 in the confirmatory factor analysis. This result shows that the model has acceptable fit.

When the gender difference - adequate and balanced nutrition attitude relationship was examined, no significant difference was found between knowledge and anxiety dimensions, whereas a significant difference was found between the mean scores of male and female in the interest dimension and this difference was in favor of the girls.

When the nutritional education status - adequate and balanced nutrition attitude were examined, no significant difference was found in the anxiety dimension, but in the knowledge and interest dimension a significant difference was found between the average of those who received nutritional education and the average of those who did not and this difference is in favor of those who receive nutrition education. There was a significant difference between the average of those receiving nutritional education and the average of those who did not and this difference is in favor of those who receive nutrition education.

When the father's working status - adequate and balanced nutrition attitude was examined, no significant difference was found in the knowledge and interest dimension, but in the anxiety dimension a significant difference was and this difference was in favor of the working fathers.

Key word: Adequate and balanced nutrition, nutrition, high school, attitude scale, validity, reliability.

ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR

Bu çalışma bana her adımda yol gösterici olan danışmanım, hocalarım ve değerli vakitlerinden fedakârlık yapan eşim ve ailemin manevi destekleriyle ortaya çıktı. Çalışmam sürecinde bana her türlü destek ve bilgiyi sunan tez danışmanım çok değerli hocam Prof. Dr. Gökalp Özmen GÜLER'e, araştırmam süresince verilerin analizinde bana çok destek veren, Doç. Dr. Hakan KURT'a gönülden teşekkür ederim. Yaşam gemimim sığındığı en güvenli liman, sonsuz sevgi ve mutluluk kaynağım çok değerli eşim Ahmet Fatih ŞAHİN'e, beni ben yapan hayatımda tanıdığım en güçlü kadın, sevgili annem Ayşe OKUR'a, her zaman desteğini hissettiğim gölgesinde büyüdüğüm sevgili babam Hüseyin OKUR'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Anmasam olmaz, eğitimci kimliğimi kazanmamda bana ilham kaynağı olan, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum sevgili öğretmenim Ebru BİLGİN TIĞLI, bu çalışmamı size ithaf ediyorum.

Zeynep OKUR ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Problem Cümlesi.....	3
1.5. Alt Problemler	3
1.6. Varsayımlar ve Sınırlılıklar	4
1.6.1. Varsayımlar	4
1.6.2. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar.....	4
1.7.1. Beslenme Tanımları	4
1.7.2. Yeterli ve Dengeli Beslenme Tanımları	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Yeterli ve Dengeli Beslenme	7
2.1.1. Besin Öğeleri.....	7
2.1.1.1. Süt ve Süt Ürünleri Grubu:	7
2.1.1.2. Et, Yumurta ve Kuru Baklagiller Grubu	7
2.1.1.3. Sebze ve Meyveler Grubu:	8
2.1.1.4. Tahıl ve Türevleri Grubu:	8
2.1.1.5. Yağlar ve Şekerler Grubu	8
2.1.2. Beslenme Eğitimi	9
2.1.3. Okul Kantinlerinde Beslenme ve Yeterli ve Dengeli Beslenme İlişkisi	9
2.2. Adölesan (Ergenlik) Dönemi ve Beslenme İlişkisi	11
2.2.1. Adölesan (Ergenlik) Dönemi Nedir?	11
2.2.2. Adölesanların Yetersiz ve Dengesiz Beslenme Nedenleri	11
2.2.3. Adölesan (Ergenlik) Döneminde Beslenme Alışkanlıkları Nasıldır?	11
2.3. Tutum	12
2.3.1. Tutumun Özellikleri	13
2.3.2. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler	14
2.3.2.1. Bilişsel Öğeler.....	14
2.3.2.2. Duyuşsal Öğeler	14
2.3.2.3. Davranışsal Öğeler	14
2.3.3. Tutumların Ölçülmesi	14
2.3.4. Likert Tipi Ölçek	15
2.3.5. Likert Ölçeğinin Eleştirileri.....	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	17
3. YÖNTEM	17
3.1. Çalışmanın Amacı	17
3.2. Çalışmanın Deseni	17
3.3. Çalışma Grubu	17
3.4. Veri Toplama Araçları	20
3.4.1. Madde Havuzu Oluşturma Aşaması	20
3.4.2. Uzman Görüşüne Başvurma Aşaması	21
3.4.3. Ön Deneme Aşaması	21
3.4.4. Esas Deneme Aşaması	21
3.4.5. Faktör Analizi Aşaması	21
3.4.6. Güvenirlilik Hesaplama Aşaması	22
3.4.7. Lise Öğrencilerinin Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkındaki Tutumları	22
3.5. Verilerin Çözümlemesi	22
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	23
4. BULGULAR VE YORUMLAR	23
4.1. Ölçeğin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması	23
4.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi ve Ölçüm Modeline Ait Uyum İyiliği İstatistikleri	56
4.2.1. Ki-kare Test İstatistiği	57
4.2.2. Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)	57
4.2.3. Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)	57
4.2.4. Normlaştırılmış ve Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NFI, NNFI).....	58
4.2.5. Uyum İyiliği İndeksi (GFI)	58
4.2.6. Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI)	58
4.2.7. Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü (S-RMR).....	59
4.2.8. Artışlı Uyum İndeksi (IFI).....	59
4.3. Lise Öğrencilerinin Yeterli ve Dengeli Beslenme Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi	67
4.3.1. Sınıf Düzeyi Farklılığı ve Tutum İlişkisi	67
4.3.2. Yaş Düzeyi Farklılığı ve Tutum İlişkisi	68
4.3.3. Cinsiyet Farklılığı ve Tutum İlişkisi	70
4.3.4. Baba Eğitim Durumu ve Tutum İlişkisi	71
4.3.5. Anne Eğitim Durumu Tutum İlişkisi	74
4.3.6. Ekonomik Durum Tutum İlişkisi	76
4.3.7. Beslenme Eğitimi Tutum İlişkisi	77
4.3.8. Baba Çalışma Durumu Tutum İlişkisi	78
4.3.9. Anne Çalışma Durumu Tutum İlişkisi	79
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	81
5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	81
5.1. Sonuç	81
5.2. Tartışma.....	84
5.3. Öneriler.....	87
KAYNAKÇA.....	88
EKLER.....	98
ÖZGEÇMİŞ	100

TABLULAR LİSTESİ

Tablo-1: Örneklemin Sınıf Düzeyi Frekans Tablosu	17
Tablo-2: Örneklemin Yaş Düzeyi Frekans Tablosu.....	18
Tablo-3: Örneklemin Cinsiyet Farklılığı Frekans Tablosu	18
Tablo-4: Örneklemin Baba Eğitim Durumu Frekansı.....	18
Tablo-5: Örneklemin Anne Eğitim Durumu Frekansı	19
Tablo-6: Örneklemin Aile Ekonomik Durum Frekansı	19
Tablo-7: Örneklemin Beslenme Eğitimi Alma Durumu Frekansı	19
Tablo-8 : Örneklemin Baba Çalışma Durumu Frekansı.....	20
Tablo-9: Örneklemin Anne Çalışma Durumu Frekansı	20
Tablo-10 : Faktör Analizi Puanlama Aralığı	22
Tablo-11: KMO ve Bartlett's Testi Bulguları.....	24
Tablo-12: Ölçeğin Analiz Bulgularına Ait Cronbachs Alpha Değeri	24
Tablo-13: Açıklanan Toplam Varyans Tablosu	25
Tablo-14: 1. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	27
Tablo-15: 2. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	28
Tablo-16: 3. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	29
Tablo-17: 4. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	30
Tablo-18 : 5. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	31
Tablo-19: 6. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	32
Tablo-20: 7. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	33
Tablo-21: 8. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	34
Tablo-22: 9. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	35
Tablo-23: 10. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	36
Tablo-24: 11. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	37
Tablo-25: 12. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	38
Tablo-26: 13. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	39
Tablo-27: 14. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	40
Tablo-28: 15. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	41
Tablo-29: 16. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	42
Tablo-30: 17. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	43
Tablo-31: 18. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	44
Tablo-32: 19. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	45
Tablo-33: KMO ve Bartlett's Testi Bulguları.....	46

Tablo-34: Açıklanan Toplam Varyans Tablosu	46
Tablo-35: Doğrulayıcı Faktör Analizi 1. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	48
Tablo-36: Doğrulayıcı Faktör Analizi 2. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	48
Tablo-37: Doğrulayıcı Faktör Analizi 3. Döndürülmüş Bileşenler Analizi	49
Tablo-38: Doğrulayıcı Faktör Analizi 4. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	50
Tablo-39: Doğrulayıcı Faktör Analizi 5. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	50
Tablo-40: Doğrulayıcı Faktör Analizi 6. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	51
Tablo-41: Doğrulayıcı Faktör Analizi 7. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	51
Tablo-42: Doğrulayıcı Faktör Analizi 8. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	52
Tablo-43: Doğrulayıcı Faktör Analizi 9. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi	52
Tablo-44: KMO ve Bartlett's Testi Bulguları	53
Tablo-45: Toplam Varyans Tablosu	53
Tablo-46: Ölçekteki Faktörler ve Yük Değerleri	54
Tablo-47: Ölçeğin Cronbach's Alpha Güvenilirlik Katsayısı	55
Tablo-48: Alt-Üst Gruplarına Dayanan Geçerlilik Analizi	56
Tablo-49: Uyum Modeli İçin Maddelerin Aldığı Madde Sıra Numaraları	60
Tablo-50: Madde Boyutları Uyum Modeli Değerleri	60
Tablo-51: Ölçeğin Geneli Ve Faktörler Arasındaki Korelasyona Ait Bulgular	64
Tablo-52: Yeni Yeterli Ve Dengeli Beslenme Taslak Ölçeğinde Maddelere Verilen Cevapların Frekansları	64
Tablo-53: Tutum Ölçeğinin Boyutlara Göre Betimsel Analizi	66
Tablo-54: Sınıf Düzeyi Farklılığı Ve Tutum İlişkisi	67
Tablo-55: Boyutlar Arasında Ve Ölçek Genelinde Sınıf Düzeyi Farklılığı Ve Tutum İlişkisine Ait Bulgular	68
Tablo-56: Yaş Düzeyi Farklılığı İle Tutum İlişkisine Ait Anova Analizi	70
Tablo-57: Cinsiyet Farklılığı Tutum İlişkisi	70
Tablo-58: Baba Eğitim Durumu Tutum İlişkisi	72
Tablo-59: Baba Eğitim Durumu Ve Tutum İlişkisine Ait Anova Analizi	73
Tablo-60: Anne Eğitim Durumu Tutum İlişkisi	74
Tablo-61: Anne Eğitim Durumu Tutum İlişkisine Ait Anova Analizi	75
Tablo-62: Ekonomik Durum Tutum İlişkisi	76
Tablo-63: Ekonomik Durum Ve Tutum İlişkisine Ait Anova Analizi	77
Tablo-64: Beslenme Eğitimi Tutum İlişkisi	78
Tablo-65: Baba Çalışma Durumu Tutum İlişkisi	79
Tablo-66: Anne Çalışma Durumu Tutum İlişkisi	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-1: Yamaç-Birikinti Grafiği.....	26
Şekil-2: Yamaç-Birikinti Grafiği.....	47
Şekil-3: Yamaç-Birikinti Grafiği.....	54
Şekil-4: Uyum Modeli Estimates Bulguları.....	62
Şekil-5: Uyum Modeli Standardize Edilmiş Uyum Modeli Bulguları.....	62
Şekil-6: Uyum Modeli t- Değeri Bulguları.....	63

KISALTMALAR

FAO : Gıda Tarım Örgütü

TKY : Toplam Kalite Yönetimi

Sd-Df : Serbestlik derecesi

RMSA : Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü

RMR - RMS : Ortalama Hataların Karekökü

SRMR : Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü

NFI : Normlaştırılmış Uyum İndeksi

NNFI : Normlaştırılmamış Uyum İndeksi

GFI : Uyum İyiliği İndeksi

CFI : Karşılaştırmalı Uyum İndeksi

AGFI : Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi

IFI : Artışlı Uyum İndeksi

Kcal : Kilo Kalori

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Tüm canlıların hayatlarını devam ettirebilmeleri için beslenmeleri gerekir. Beslenme insanın büyüüp gelişebilmesi, sağlıklı ve verimli yaşayabilmesi için ihtiyaç duydukları besin öğelerinden vücuda gereken oranda almasıdır. Besin öğeleri ihtiyaç olan miktardan az ya da çok alınırsa sağlık bozulur, büyüme ve gelişme geriler. İyi beslenmek insan fizyolojisi, psikolojisi ve sosyolojisi için önemlidir (Baysal, 1996).

Beslenme organizmanın ihtiyacı olan besinlerin sağlıklı olmak ve kaliteli bir yaşam sürdürebilmek için yeterli oranlarda ve gerekli zamanda bilinçli olarak yapılan bir fiildir (Kutluay, 2003).

Beslenmenin amacı kişilerin yaş, cinsiyet, çalışma gibi özel durumlarına göre ihtiyaçları olan besinlerden yeterli oranlarda edinmektir (Baysal, 2002).

Yaşamak için ihtiyaç olan besin gruplarından biri veya birkaçı eksik alınırsa vücudun büyüme, gelişme, çalışma gibi faaliyetleri geriler. Bir insanın sağlıklı yaşayabilmesi için yeterli ve dengeli beslenmesi gerekir. Yeterli beslenmek ihtiyaç duyulan enerjinin alınması demektir. Dengeli beslenmek ise ihtiyaç olan besin öğelerinden alınmasıdır (Özdoğan, 1991).

Yeterli ve dengeli beslenmek sadece kişinin kendisini değil, toplumun ekonomisini ve refahını etkiler. Dolayısıyla bir toplumun gelişebilmesi için, bireylerin sağlıklı bir yaşam sürmeleri için, zihinsel ve bedensel gelişimleri ve yaşam kalitelerinin yükselmesi için bireylerin yeterli ve dengeli beslenmeleri gerekir (Dölekoğlu ve Yurdakul, 2004).

1.1. Problem Durumu

Bu çalışma yapılırken aşağıdaki sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır.

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenme bilgi düzeyleri yeterli midir?
2. Öğrencilerdeki yeterli ve dengeli beslenme bilgileri davranışlara yansıyor mu?
3. Öğrenciler yeterli ve dengeli beslenme ile ne kadar ilgililer?
4. Öğrenciler yeterli ve dengeli beslenmeme sonucu ortaya çıkan sağlık sorunlarını biliyorlar mı?
5. Öğrenciler kilo alma konusunda kaygı duyuyorlar mı?

6. Öğrencilerde olumsuz beden algısından kaynaklanan yanlış beslenme tutumları var mı?

7. Öğrenciler yeterli ve dengeli beslenmeye gereken önemi veriyor mu?

Bu yüzden öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenme tutumlarının ne düzeyde olduğunu belirlemek, daha sağlıklı ve bilinçli bir nesil yetiştirmek için yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği geliştirilmiştir.

Araştırmada, verilerden daha sağlıklı sonuçlar elde edilmesi, çok fazla zaman almaması, kolay cevaplanması ve objektif bir araştırma olması için anket yöntemi kullanılmıştır. Sorular bu amaçlar düşünülerek hazırlanmıştır.

Anket soruları iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sınıf, yaş, cinsiyet, kilo, boy, anne ve baba eğitim durumu, ekonomik durum, beslenme eğitimi alınıp alınmadığı, anne ve babanın çalışıp çalışmadığı gibi kişisel bilgiler yer almıştır. İkinci bölümde ise yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutumlarla ilgili sorular yer almaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Liseler ergenlik dönemindeki bireylerin eğitim aldığı kurumlardır. Beslenme bilgisi eksikliği ya da yanlış beslenme tutumlarına sahip olmak gelişme çağındaki gençlerde olumsuz sonuçlara yol açabilir. Toplumumuzun yarınlarını oluşturacak gençlerin ülkemizin kalkınmasındaki yerlerini alabilmeleri için beslenme tutumları belirlenmeli, beslenme konusundaki eksiklikler tespit edilerek, verilecek beslenme eğitimiyle düzeltilmelidir. Bu nedenle bu tez çalışmasında yeterli ve dengeli beslenme hakkında bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Çalışmamızda amaç, nicel araştırma yaklaşımlarından olan tarama modeli kullanılarak yeterli ve dengeli beslenme konusunda ölçek geliştirmek ve lise öğrencilerinin beslenme tutumlarını sınıf düzeyi, cinsiyet, yaş, aile eğitim durumu, aile ekonomik durumu, beslenme eğitimi alma durumu ve ebeveyn çalışma durumu gibi farklı değişkenler açısından değerlendirmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Sağlıklı nesil yetiştirebilmek ve gelişmiş toplum oluşturabilmek için, insan büyüme ve gelişme dönemi olan okul öncesinden itibaren beslenme eğitimi verilmeli ve bu eğitimle ile çocukların tüm besin gruplarından kendi ihtiyaçlarına uygun, ölçülü ve dengeli sağlıklı beslenme tutumlarının oluşması desteklenmelidir (Ünver, 2004).

Yetersiz ve dengesiz beslenmek toplumda, bedensel gücü düşük, zihin gelişimi beklenenden düşük insan sayısının fazlalaşmasına ve toplumun düzeninin bozulmasına neden olur. Dolayısıyla eğitim, kültür ve sosyal sorunlar ortaya çıkmaktadır (Akçay, 2008).

Lise çağındaki çocuklar için önem taşıyan baskılardan biri baskı akran baskısıdır. Beslenme alışkanlığının sosyal yönü de olduğu için akran baskısından etkilenmesi olasıdır. Bu nedenle verilecek beslenme eğitiminin grup şeklinde olması adölesanların gelişimsel özelliklerine daha uygundur (Geçkil ve Yıldız, 2006). Bu eğitim okullarda alanında uzman eğitimciler tarafından verilmelidir (Seçken ve Morgil, 2000).

Bireyler ve bireylerden oluşan aile ve toplumların beslenme alışkanlıkları üzerinde etkili olan çok önemli bir faktör de beslenme bilgisidir. Yetersiz ve dengesiz beslenme sonucu oluşan problemlerin önlenmesi, ortadan kaldırılması beslenme eğitimi ile sağlanabilir (Ünver ve Ünüsan, 2005).

Tüm bu bilgilerden yola çıkılarak geleceğimizin mimarı olan öğrencilerimize verilecek beslenme eğitimi beslenme gereksinimlerini doğru şekilde karşılamaları giderilmesi ve doğru beslenme davranışlarını hayatlarına geçirmelerini sağlayacak ve birçok hastalığı engelleyecektir. Bilinçli beslenmek yeni neslin sağlıklı bir zihin ve bedene sahip olmasını sağlayacağı için geleceğimize yapacağımız en önemli yatırımlardan biri de beslenme eğitimidir. İyi bir beslenme eğitimi verebilmek için de yeterli ve dengeli beslenme tutumları belirlenmeli ve bu tutumları oluşturan faktörler açısından değerlendirilmelidir.

1.4. Problem Cümlesi

Yapılan araştırmanın temel problemi; "Yeterli ve dengeli beslenme konuları ile ilgili öğrencilerin tutumları ve bu tutumları etkileyen faktörler nelerdir?".

1.5. Alt Problemler

1) Lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutumları nelerdir?

2) Lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutumları;

- Sınıf düzeylerine,
- Yaşlarına,
- Cinsiyetlerine,
- Baba eğitim durumlarına,
- Anne eğitim durumlarına,
- Ekonomik durumlarına,

- Beslenme eğitimi alma durumlarına,
- Baba çalışma durumlarına,
- Anne çalışma durumlarına göre anlam ifade eden bir farklılık var mıdır?

3) Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucu ortaya çıkan madde-ölçek ilişkileri arasında sorun teşkil edebileceği düşünülen bir madde-faktör ilişkisine rastlanmış mıdır?

4) Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum indeksleri beklenen uygunlukta mıdır?

1.6. Varsayımlar ve Sınırlılıklar

1.6.1. Varsayımlar

- 1) Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların ölçekteki maddeleri samimiyetle cevapladıkları varsayılmıştır.
- 2) Katılımcıların gönüllü oldukları kabul edilmiştir.
- 3) Katılımcıların ölçek maddelerini cevaplayabilecek seviyede oldukları kabul edilmiştir.
- 4) Maddelerin cevaplanması esnasında katılımcıların arasında olumlu ya da olumsuz etkilenme olmadığı kabul edilmiştir.
- 5) Katılımcıların maddeleri önyargı ile cevaplamadıkları kabul edilmiştir.

1.6.2. Sınırlılıklar

- 1) Araştırmanın konusu yeterli ve dengeli beslenmeyle sınırlandırılmıştır.
- 2) Araştırmayı oluşturan örneklem 2016-2017 eğitim öğretim yılı İstanbul ili Samandıra Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinin 9. ve 10. sınıflarındaki 350 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.
- 3) Araştırma 40 maddeden oluşan Likert tipi tutum ölçeği ile sınırlandırılmıştır.

1.7. Tanımlar

1.7.1. Beslenme Tanımları

Yaşamın tüm evrelerinde sağlığın temelini olan beslenme; büyümek, gelişmek, sağlıklı bir hayat yaşayabilmek için gereken enerjinin ve besin gruplarının hepsinden yetecek miktarda, besin değerlerinin yitirilmediği tazelikte ekonomik olarak vücuda almak ve vücutta kullanılmasını sağlamaktır (Yücecan, 1999).

Yapılan bilimsel araştırmaların sonucu olarak yirminci yüzyıldan itibaren beslenme bir bilim dalı olarak gelişmiştir. Beslenme bilim dalı besin gruplarının türlerini, vücutta çalışma işlevlerini, yapılarını, üzerlerinde uygulanan işlemlerin besine olan etkilerini, farklı yaş, cinsiyet ve özel durumlarda nasıl beslenilmesi gerektiğini inceler. Bu yüzden de tıp ve sosyal, fiziksel bilim dallarıyla da ilişkilidir (Baysal, 1997).

Beslenme alışkanlıkları ve insan sağlığı ile ilgili yapılan çalışmalar iki konunun ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Beslenme bozukluklarının insanlarda hastalık meydana getiren virüsler ya da bakteriler gibi insan sağlığını tehdit ettiği bilinen bir konudur. Fakat beslenme alışkanlıklarında yapılan yanlışlar uzun vadede ortaya çıktığı için fark edilmemektedir. Yeme alışkanlıklarının sağlık bozucu etkisi sadece süreçten değil aynı zamanda lezzetten dolayı da ihmal edilmektedir. Toplum sağlığını bozucu madde ve içecekler kapsamında ele alınan zararlı maddeler gibi aşırı tüketilmesi halinde normal besinler de hastalıklara yol açmaktadır. Bütün bu etkiler düşünüldüğünde bu konunun bilinirlik düzeyinden uygulanma düzeyine çıkartılması gerekmektedir (Dalan, 2010).

1.7.2. Yeterli ve Dengeli Beslenme Tanımları

Vücudun büyümesi, gelişmesi ve çalışması gibi işlevsel faaliyetleri için gereken enerji miktarı ve besin çeşitlerinin yeteri kadar alınması ve vücudun bu besinleri kullanması yeterli ve dengeli beslenme tabiriyle açıklanır. Bu besinler yeteri miktarda alınmazsa yeteri kadar enerji oluşturulamayacağı gibi vücut için gerekli doku onarımları da yapılamaz. Aynı şekilde besinlerin gerektiğinden çok alınması da yağ depolamaya sebep olacağından bu durumlara da dengesiz beslenme deyimi kullanılır (Gül, 2011).

Yağlar, karbonhidratlar ve proteinlerin katabolizma reaksiyonlarıyla parçalanıp enerji oluşturabilmeleri için ya da küçük besinlerin anabolizmayla birleşip yeni hücrelerin oluşturulmasında vitamin ve mineraller gereklidir. Bir besin tek başına bu işlevi gerçekleştiremediğinden her besin grubundan alınmalıdır (Baysal, 2000).

Yeterli ve dengeli beslenme her yaş grubunda önemlidir fakat ergenlerde büyüme gelişme fonksiyonları hızlı olduğundan bu konu çok fazla önem taşımaktadır. Bu dönemde ergenler dış görünüşlerine önem verdiklerinden yetersiz beslenmekte ya da fastfood türü beslenme ile kalitesiz besinler tüketmeyi tercih edebilmektedir (Surlu ve Özcebe, 2002).

Yetersiz beslenmenin neden olduğu bazı sağlık sorunları şunlardır:

- Beden gücünün olmaması yüzünden halsizlik, verimsizlik

- Dikkatte azalma, öğrenmede güçlük hissetme,
- Hastalıklara karşı direnç azalması,
- Hastalıkların daha uzun sürede iyileşmesi,
- İlaç etkenliğinin düşmesi,
- Büyümede ve gelişmede gerilik (Baysal,1993).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yeterli ve Dengeli Beslenme

Dünya üzerindeki beslenme kaynaklı problemlere göz atıldığında yeterli besini bulamamaktan kaynaklanan yetersiz beslenme ve aşırı ve dengesiz beslenmeden kaynaklanan sağlık problemleri olmak üzere iki temel problem gözlemlenmektedir (Açıkgöz, 2006).

Besinlerin gerekenden az alınması yetersiz beslenmeye neden olurken fazla alınması da yağa dönüşerek depolanmasına ve çeşitli sağlık problemlerine neden olur. Besinlerin ihtiyaçtan az alınması besin yetersizliği iken, çeşitli gıdalardan alınmaması ise beslenme bozukluğudur. Beslenme yetersizliği ve beslenme bozukluğu kavramlarını birbirine karıştırmamak gerekir (Çelik, 2006).

Yanlış besin seçilirse, besinler gereken miktarlardan az ya da çok alınırsa, besin öğelerinden bazıları alınmazsa, pişirme yöntemlerinde yanlışlar görülürse dengesiz beslenme durumu oluşur. Vücutta yeni hücre ve dokuların oluşması, enerji oluşturulması, onarım yapılması için yeterli ve dengeli beslenme önemlidir (Baysal, 2004).

Yeterli ve dengeli beslenebilmek için besin öğelerinin içerikleri iyi bilinmelidir.

2.1.1. Besin Öğeleri

Besinler, içinde bulunan besin öğelerinin türleri, kalitesi ve miktarları bakımından farklı olduklarından yeterli ve dengeli beslenmede besinler dört temel grupta açıklanmış, bu dört grubun dışındaki besinler beşinci grupta toplanılmıştır (Baysal, 2000).

2.1.1.1. Süt ve Süt Ürünleri Grubu:

Süt, peynir, yoğurt, çökelek, lor peyniri gibi protein ve kalsiyumdan zengin besinler bu gruptadırlar. Ayrıca bu gruptaki besinlerde yağ ve vitaminler bol olarak bulunur (Baysal, 2009).

2.1.1.2. Et, Yumurta ve Kuru Baklagiller Grubu

Zekânın gelişmesi, bedenin büyümesi, gelişmesi ve onarılması için son derece önemli olan bu gruptaki besinler son derece gereklidir. Bu gruptaki besinlere örnek verilebilecek besinler şunlardır; koyun, keçi, sığır, kümes hayvanları, av hayvanlarının etleri; böbrek, dalak, kalp, ciğer gibi organlar, balık ve diğer su ürünleri, yumurta, kuru baklagiller, fındık, fıstık, badem, susam, ceviz gibi yağlı olan bitki tohumları. Et, yumurta ve kuru baklagiller grubunun

en önemli özelliği protein bakımından çok zengindir. Bu gruptaki besinlerde vitamin ve mineral oranları fazladır. Su ürünlerinde, B vitaminleri, A ve k vitaminleri ve iyot, çinko gibi mineraller bol bulunur. Kümes hayvanlarının etlerinde protein, B vitaminleri, demir, çinko bol bulunur. Yumurta çok değerli bir protein kaynağıdır ve içerisinde demir bol bulunur (Şanlıer ve Ersoy, 2004).

2.1.1.3. Sebze ve Meyveler Grubu:

Sebze ve meyvelerin içeriklerinde bol miktarda su bulunur. Az da olsa protein, karbonhidrat, vitamin ve mineraller bulunur ve bu besinler sebze ve meyvelerin katı öğelerini meydana getirir. Sebze ve meyve grubu özellikle C vitamini açısından çok gereklidir (Baysal, 2009).

Sebze ve meyveler vücut direncini arttırmaları ve vitamin ve mineral ihtiyacımızı karşılamaları bakımından çok önemlidirler. Vücudumuzun ve sindirim sistemimizin çalışmasında etkilidirler. Ayrıca vücudumuzun su ihtiyacını karşılarlar içerdikleri selüloz bağırsak sağlığını olumlu etkiler. Çiğ ve pişmiş olarak tüketilebilirler (Şanlıer ve Ersoy, 2004).

2.1.1.4. Tahıl ve Türevleri Grubu:

Buğday, pirinç, mısır ve bunlardan yapılan un, ekmek, makarna, bulgur ve benzeri besinler tahıl ve türevleri grubunu oluşturmaktadır. Bu gruptaki besinlerde et ve süt türevlerinin içerdiğine göre daha az protein bulunur. Tahılların önemli kısmı karbonhidrattır. Doğal olarak yenilenlerde bazı B vitaminleri ve mineraller de vardır. Tahıllarda A vitamini ve C vitamini neredeyse hiç bulunmaz. Tiamin için tahıllar başta gelen kaynaktır. Vitaminler çoğunlukla tahılların kabuk ve embriyo kısımlarında bulunur. İnsan beslenmesinde tahılların önemi büyüktür (Baysal, 2009).

2.1.1.5. Yağlar ve Şekerler Grubu

Yağ ve şekerler grubu besinler diğer gruplardaki besinlerimizden elde edilmektedir. Bu açıdan bakıldığında şeker neredeyse tamamı saf karbonhidrat, süt yağının ve zeytinyağının dışında kalan rafine yağlar da sadece yağdan oluşur. Tereyağında A vitamini bulunurken, sıvı yağlarda E vitamini görülmektedir (Baysal, 2009).

Bu grup besinler sadece enerji kaynağıdır bu nedenle fazla alındıklarında yağ olarak depolanırlar. 1 gr (9 k.kal.) yağın verdiği enerji, 1 gr karbonhidratın (4 k.kal) enerjisinin iki

katına denk gelir ve fazlası yağ olarak vücutta depolanır. Vücuda alınan fazla enerji yağ olarak depolanır (Işıksoluğu, 1998).

2.1.2. Beslenme Eğitimi

Beslenme eğitiminden kasıt hangi yiyeceğin yenilip içileceğine karar verme mekanizmasının geliştirilmesi ve davranış haline getirilmesidir (Devine, 1988).

Okul döneminde Türk çocuklarında görülen beslenme yanlışları devlet okulundakilerde öğün atlamak, özel okullarda yemekhanede çıkan yemekleri beğenmemek ya da aşırı beslenmek gibi olumsuzluklardır. Beslenmede görülen yanlışlıklar büyüme ve gelişmeyi etkiler dikkat edilmezse erişkinlik dönemine yansır. Boy bakımından kısa, dirençsiz, okul başarısı düşük öğrenci ya da bedenen zayıf, verimsiz yetişkin olurlar. Kız çocuklarında ergenlik döneminde adet döngüsünün başlamasıyla demir eksikliği anemisi sık görülür. Kalsiyumun az alınması da ileri yaşlar için osteoporoz riski oluşturmaktadır (Akçay, 2008).

Beslenme eğitimi vermenin temel amacı toplum bireylerinin doğru bilgiler edinerek doğru beslenme alışkanlıkları kazanmalarını sağlamaktır. Fakat beslenme davranışlarının kişilikten, kültürden, sosyal çevreden, inançlardan etkilenen karışık bir olgu olduğu sadece beslenme eğitimiyle değiştirilemeyeceği de unutulmamalıdır (Kavas ve Kavas, 1985).

Çocuğun doğru beslenme alışkanlığı kazanabilmesi için ailedeki ortam kadar okulda verilen eğitim de çok önemlidir. Bu nedenle kreş, anaokulu, ilköğretim ve diğer öğretim kurumlarına düşen görev büyüktür. Beslenme eğitimi veren öğretmenin başarılı olabilmesi için, iyi bir beslenme eğitimi almış olması ve yeterli araç gerecinin olması gerekir (Köksal ve Kırılı, 1988).

İleri yaşlarda oluşan beslenme kaynaklı problemlerin giderilmesi beslenme eğitiminin verilmesiyle giderilebilir (Ünver ve Ünüsan, 2005).

2.1.3. Okul Kantinlerinde Beslenme ve Yeterli ve Dengeli Beslenme İlişkisi

Bireylerin evi dışında, toplulukla, başka bireylerin hazırladığı yiyeceklerle beslenmesine "Toplu Beslenme" denir (Uyar, 2006). Okullar da bir toplu beslenme veren kurumlardır. Okullarda öğrenciler evlerinden getirdikleri veya okul kantinlerinden satın aldıkları yiyecek-içeceklerle beslenme ihtiyaçlarını gidermektedirler (Finch ve ark., 2006).

Okul kantinlerindeki yiyeceklerdeki besin çeşitliliği kadar, besinin hazırlanma sürecindeki hijyen de okul çağı öğrencilerinin sağlığını etkilemektedir (Özdemir, 2006).

Çağımızda okul çocukları ve gençler hızlı yemek yemeye yönelmektedirler. Fakat bu yemeklerin sağlıklı beslenme ilkelerine uymayabileceği ve besin yönünden dengesiz olabileceği unutulmamalıdır (Baysal ve ark., 2002). Bu sebeple okul kantinlerinde satılan yiyecek-içeceklerin öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmesi konusunda ne kadar önemli bir yere sahip olduğu anlaşılabilir. Okul kantinlerinde sağlıklı yiyecek ve içeceklerin satılmasının ve öğrencilerin sağlıklı yiyeceklere olan ilgilerinin artırılmasının, toplumumuzun sağlığı açısından büyük önem taşıdığı ortadadır (Uyar, 2006).

Toplu beslenme hizmeti veren bir kuruluşlarda kalitenin sağlanması tüketicilerin sağlığı açısından oldukça önemlidir. Kalite, bir şeyin iyi veya kötü nitelikte olması ve tüketicilerin isteklerine ve kullanılacak işe uygun olması olarak tanımlanabilir (Özdemir, 2006).

Temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri; yiyecek üretiminin en özel kısmıdır ve son ürünün hijyenik kalitesinde büyük önem taşır (Baş, 2004).

Toplu beslenme hizmetlerinde temizlik ve hijyen birbirine karıştırılmamalıdır. Temizlik; besinin ve besin ile temas eden yüzeylerin görünür kirlilerden arındırılmasıdır. Hijyen ise sağlıklı ortamın sürdürülmesi ve ortamın bütün hastalık etmenlerinden arındırılmasıdır (Özdemir, 2006).

Besinlerden kaynaklanan enfeksiyonlar gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin önemli toplum sağlığı problemleri arasında bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü Gıda Güvenliği Uzman Komitesi ve Gıda Tarım Örgütü (FAO), kontamine besinleri tüketmekten kaynaklanan enfeksiyonların dünyada en çok rastlanan sağlık problemi olduğu ve toplum işgücünde verimi düşürdüğü görüşündedir (Baş, 2004).

Öğrencilerin günlük besin ihtiyaçlarının üçte birini ev dışında bunun da yarısından fazlasını okul kantinlerinden aldıkları yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur. Bu yüzden çocukluk dönemi şişmanlığı ve pek çok kronik hastalığın oluşmasını engellemek için sağlıklı beslenme eğitimleri planlanmaktadır. Aynı zamanda okul kantinlerinin de sağlıklı besin satışı yapmaları istenilmektedir. Sağlıklı beslenme bilinci oluşturabilmek için sağlıklı beslenmeyi teşvik eden afişleri okul kantin alanlarına asarak öğrencilerin besin seçimlerini olumlu yönde etkileme çalışmaları yapılmaktadır (Uyar, 2006).

2.2. Adölesan (Ergenlik) Dönemi ve Beslenme İlişkisi

2.2.1. Adölesan (Ergenlik) Dönemi Nedir?

Ergenlik dönemi bireylerin yaşamlarındaki en kritik dönemlerden bir tanesidir. Bu sebeple birçok bilim adamı bu konunun üzerinde çalışmıştır ve bu dönemin tanımı sık sık değişime uğramıştır. Pek çok kaynakta adölesan dönemi olarak geçen bu döneme Türkçede ‘‘Ergenlik dönemi’’ olarak bahsedilir (Özcan, 2009).

Adölesan çağı; bireyin fiziksel, biyokimyasal, ruhsal ve sosyal bakımından yaşamında çok önemli değişikliklerin olduğu bir zaman dilimidir (Şanlıer ve Ersoy, 2003).

10-19 yaş aralığını içeren adölesan dönemi, birey ve ailesi bakımından pek çok sıkıntının görülebildiği fırtınalı bir dönemdir (Geçkil ve Yıldız, 2006).

İnsan hayatındaki iki hızlı büyüme evresi, 0-2 yaş bebeklik dönemi ve adölesan (ergenlik) dönemidir (Ahsen, 1994).

2.2.2. Adölesanların Yetersiz ve Dengesiz Beslenme Nedenleri

Ülkemizdeki kırsal bölgeler ve sosyoekonomik durumları yetersiz olan kent kesimlerinde beslenme, geleneklerden ve ekonomik sebeplerden etkilenerek dengesiz ve yetersiz olabilmektedir (Türkmenoğlu, 2007).

Kötü beslenme alışkanlıklarının nedenleri;

- Beslenme bilgisine sahip olmama,
- Öğün atlamak ve dengesiz besin almak,
- Okul yemeklerini sevmemek,
- Annelerin çalışması,
- Kilo alma korkusu,
- Abur cubur yeme alışkanlığı,
- Yanlış reklamlardan etkilenmektir (Ersoy, 2001).

2.2.3. Adölesan (Ergenlik) Döneminde Beslenme Alışkanlıkları Nasıldır?

Ergenlerin beslenme ihtiyaçları yetişkinlerden daha farklıdır. Yetişkinlerin gıda ihtiyacı fiziksel aktivitesine, vücutlarının büyüklüğüne, yaşına, iklim ve diğer çevreyle ilgili sebeplere bağlı olduğu halde, ergenlikte bunlara ek olarak hızlı büyüme ihtiyacı önemlidir (Kınık, 1996).

Hızlı büyüme, fazla fiziksel hareketlilik, cinsel olgunluk, bununla birlikte kız ergenlerde adet döneminin başlaması kimi zaman gebelik dönemi önemli miktarda enerji ve besin ihtiyacı gerektirir. Erkek ergenlerin bu dönemdeki enerji gereksinimi çok yüksektir. Kız ergenlerdeki enerji ihtiyacı ise sadece gebelik ve emzirme döneminden daha düşüktür (Yağcı ve ark., 2000).

Yetişkinlerin gıda ihtiyacı; fiziksel hareketliliğe, vücudun büyüklüğüne ve kompozisyonuna, yaşa, iklime ve diğer çevresel etmenlere bağlı olduğu halde ergenlerde bu etmenlere ek olarak hızlı büyüme görülmektedir. Artmış büyüme hızı, vücut kompozisyonundaki değişiklik, fiziksel aktivitede değişiklik ve kızlarda menstruasyonun başlaması, ergenin beslenme ihtiyacını etkileyen faktörlerdendir. Beslenme gereksinimlerinin vücut kitlesi ile yakından ilişkili olması nedeniyle, büyüme hızı doruğa ulaştığında enerji ve besin öğeleri gereksinimleri de en üst düzeye ulaşır (Kardaş ve Orbak, 2002).

Ergenlerin beslenme durum ve davranışlarını etkileyen faktörler;

- Yetersiz ve dengesiz beslenme veya fazla enerji alımı ,
- Ekonomik durum,
- Hastalık, hamilelik, emzicilik vb. durumlar,
- Psikososyal ve sosyokültürel etkenler,
- Hareketliliğin az olması veya fazla fiziksel aktivite,
- Gelenek görenekler, kişisel inançlar,
- Hızlı hazır (fast food) yiyecekleri yeme alışkanlığı,
- Beslenme konusundaki yetersiz bilgilenme,
- Öğün atlama ve yeme bozukluğu,
- Alkol, sigara, uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıklar,
- Kansızlık, diyabet gibi çeşitli hastalıklardır (Şanlıer, 2003).

2.3. Tutum

Tutum bireyin tüm nesnelere karşı gösterdiği tepkiler, yaşantıyla kazanılan, kendisini yönlendiren ve etkileyen zihinsel ve sinirsel davranış eğilimleridir (İnceoğlu, 2010).

Kişinin, birey ya da bireylere, nesne ya da durumlara yönelik düşüncelerini, davranış ve hislerini meydana getiren tutarlı eğilimleri tutum olarak adlandırılır (Budak, 2005).

Tutum kavramı kişinin bir durumla ilintili olarak duygu, düşünce ve davranışlarını meydana getiren eğilim olarak tanımlanabilir (Erkuş, 1994).

Bireyin başka kişilere, topluluğa veya bir objeye karşı, inançlarından, hislerinden ve tepkilerinden oluşan sistem olarak tanımlanan tutum, önceden bilindiği takdirde, davranışların önceden kestirilmesi ve kontrol edilmesi mümkün olabilmektedir (Erdoğan, 2007).

2.3.1. Tutumun Özellikleri

Eiser (1986) tutumla ilgili özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

- Tutumlar öznel deneyimlerdir, kişilerin kendi gözlemlerinden yaptığı çıkarımlara dayanır.

- Tutumlar bazı konu ve nesnelere yönelik deneyimlerdir. Yani tutumlar sadece duygusal reaksiyonlar olarak ele alınmamalıdır. Bir konu ile ilgili deneyimin bir parçası olarak bakılmalıdır.

- Tutumlar bir konu ya da nesneye yönelik değerlendirme boyutu da taşıyan deneyimlerdir. Bir nesneye yönelik bir tutuma sahipsek, sadece onu deneyimlemeyiz, bir derecede kendi değerlendirmelerimizi de dahil ederiz.

- Tutumlar değerlendirme sonucu yapılan yargıları içerir.

- Tutumlar dil yolu ile ifade edilir. Sözel olmayan şekilde ifadeler ile de tutumlar ifade edilebilir olsalar da sözel ifadeler daha zengin bir içeriğe sahiptir.

- Tutumların ifade edilmesi zekâ ürünüdür. Diğer insanlar tutumlarını ifade ettiklerinde, onların neden o şekilde hareket ettiklerini, nasıl hissettiklerini anlayabiliriz.

- Tutumlar iletişime olanak verir. Tutumların ifadeleri başkalarının anlaması için gerçekleştirilir yani sosyal bir eylemdir.

- Farklı bireyler tutumları ile ilgili farklı düşüncelerde olabilirler. Bir nesneye veya konuya ilişkin görüş ve tutumlar kişiden kişiye farklı olabilir.

- Bir nesneye yönelik farklı tutumlara sahip bireyler bu nesnenin doğru ya da yanlış olduğu ile ilgili inançlarında da farklılık gösterirler.

- Tutumların sosyal davranışlar ile ilişkili olduğu söylenebilir, çünkü eğer bir insanın sözel olarak ifade ettiği tutumları ve sosyal davranışları arasında uyumsuzluk varsa söylediğinde ne ifade etmek istediğini anlamak güçtür.

2.3.2. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler

Bir tutum, bireylerin düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını uyumlu kılmaktadır (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014).

Tutumlar, aralarında iç tutarlılık olduğu düşünülen, bilişsel, duygusal ve davranışsal öğeler içermektedirler. Bu öğelerin arasında tutarlılık olduğu varsayılmaktadır. Kişinin bir konu hakkındaki bilgileri (zihinsel/bilişsel öğe), o konuya uyumlu bakmasını sağlıyorsa (duygusal öğe), birey o kavrama karşı olumludur (Çittir, 2003).

2.3.2.1. Bilişsel Öğe

Tutumun konu edindiği birey, kişi, olay veya nesneyle ilgili sahip olunan tüm bilgiler, inançlar, düşünceler, deneyimler tutumun bilişsel ögesini oluşturur (Temizkan, 2008).

Bilişsel ifadesi bilmeyi içerir. Bu nedenle, bir tutumun bilişsel ögesi, inançlardan ya da bilgiden temel alır (Köklü, 1995).

2.3.2.2. Duyuşsal Öğe

Kişinin bir nesne ya da kavrama yönelik yaşanmışlık sonucu oluşturduğu olumlu olumsuz tüm duygular tutumun bilişsel ögesini oluşturmaktadır (Uca, 2015).

2.3.2.3 Davranışsal Öğe

Tutumların davranışsal ögesi, bireyin tutum objesine karşı olumlu ya da olumsuz davranış eğiliminden oluşmaktadır (Taylor ve ark., 2012).

Tutumlar bireylerin davranışlarını etkileyebildiği için bireylerin yaşamlarında da uzun vadeli değişiklikler de yapabilirler (Aksoy, 2010).

2.3.3. Tutumların Ölçülmesi

Tutum ölçeklerinin kullanılma amaçları ise kısaca şöyle özetlenebilir (Özgüven, 1998);

1) Tutum ölçekleri kişilerin belirli bir konudaki tutumlarını belirlemekte kullanılmaktadır.

2) Kişilerin tutum ve değerlerini etkileyen aile, çevre gibi etkenlerin incelenmesi için kullanılmaktadır.

3) Kişilik ölçekleriyle kullanılırsa bireylerin uyum problemlerinin teşhisinde kullanılmaktadır.

Tutumların ölçülmesiyle ilgili yapılan çalışmalarda bazı ölçekler geliştirilmiştir. Bunlardan bazıları Bogardus'un Toplumsal Uzaklık Ölçeği, Thurstone Eşit Görünümlü Aralıklar Ölçeği, Likert'in Dereceleme Toplamları ile Ölçekleme Tekniği, Guttman'ın Yığılımlı (Birikimli) Ölçekleme Tekniği, Osgood Duygusal Anlam Ölçeği standartlaştırılmış ölçme tekniklerindedir. Bu ölçeklerden Bogardus, Thurstone, Likert ve Guttman ölçekleri cümlelerden/maddelerden, Osgood Duygusal Anlam Ölçeği ise sıfatlardan oluşmaktadır (Tavşancıl, 2002).

Bu yüksek lisans tezinde Likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır.

2.3.4. Likert Tipi Ölçek

Öğrenciler hakkında doğru kararlar verebilmek için uygulanan psikolojik testlerin görevleri kişiler arasında görülen farklılıkları veya aynı kişinin farklı zamanlardaki ya da farklı olaylardaki tepki farklarını ölçebilmektir (Özguven, 2007).

Bir ölçme aracı ölçeceği özellikleri tam ve doğru ölçmeli, başka özelliklerle karıştırmamalı ve tutarlı olarak ölçmelidir (Tekin, 2000).

Kolay oluşturulabildikleri ve sonuçları ölçmede başarılı oldukları için tutumların ölçülmesinde Likert tutum ölçekleri sık kullanılır (Gable, 1986).

Likert tipi ölçekte ifadeler şu özelliklere sahip olmalıdır:

- 1) Kısa ve basit ifadeler yer almalıdır,
- 2) Geniş zamanlı ifade yer almamalıdır,
- 3) İfadeler beklenen bütün cevapların genişliğini kapsamalıdır,
- 4) Bir ifade içerisinde iki olumsuz aynı anda yer almamalıdır,
- 5) İfadelerin birden fazla yoruma dayanmamalıdır,
- 6) Olgusal olarak yorumlanabilen ifadelere yer verilmemelidir,
- 7) Hep, her zaman, hiç kimse, asla gibi ifadeler kullanılmamaya çalışılmalıdır,
- 8) Kelimeler, cevap veren kişilerce yanlış anlaşılacak şekilde kullanılmamalıdır (Anderson, 1988, akt: Hoşgörür,1997).

Likert ölçekte soru yoktur. Açık cümleler vardır ve cevaplayıcıdan bu cümlelerin kendi görüşlerini yansıtip yansıtmadığını belirtmesi beklenir. Bu cümle olumlu bir ifade ise “kesinlikle katılıyorum” cevabı beş puan, “katılmıyorum” cevabı dört puan verilerek

puanlanır. Olumsuz ifadelerde ise, puanlama tersine yapılır ve beş puan “kesinlikte katılmıyorum” cevabına verilir. Tüm bireylerin cevapları puanlandıktan sonra sonuçlar toplanır ve toplam puan oluşturulur (Köklü, 1995).

2.3.5. Likert Ölçeğinin Eleştirileri

- 1) Likert tipi ölçekler bireylerin tutumlarının ne kadar birbirinden farklılaştığını açıklamazlar,
- 2) Aynı toplam puanlar, aynı özelliği göstermeyebilir,
- 3) Ölçeğin üretilebilirliği eksiktir (Balcı, 1995).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği geliştirerek ortaöğretim öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme tutumlarını belirlemek ve sonuçları farklı değişkenlere göre karşılaştırmaktır. Bu ölçme aracıyla geleceğimizin önemli unsurları olan ortaöğretim öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme tutumlarının ortaya konması olumsuz tutumların belirlenip olumlu tutumların da geliştirilmesini sağlayacak çalışmalar yapılabilecektir.

3.2. Çalışmanın Deseni

Çalışma tarama modelinde nicel bir araştırma yöntemiyle tasarlanmıştır. Tarama modellerinde araştırmanın konusu olan olay, kişi ya da nesne, kendi koşullarında ve olduğu gibi betimlenir (Karasar, 2008).

Yapılan bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinde veriler sayısal ifadelerle dökülerek tablolaştırılır ve istatistik olarak yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

3.3. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2016- 2017 eğitim öğretim yılında İstanbul Sancaktepe, Samandıra Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 350 öğrenci oluşturmaktadır.

350 öğrencinin 174'ü 9. sınıf, 176'sı 10. sınıfta öğrenim görmektedir (Tablo-1).

Tablo-1: Örneklemin Sınıf Düzeyi Farklılığı Tablosu

Sınıflar	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
9. Sınıf	174	49.7	49.7
10. Sınıf	176	50.3	50.3
Toplam	350	100.0	100.0

Rastgele seçilen 350 öğrencinin 44 tanesi 14 yaşında, 150 tanesi 15 yaşında, 146 tanesi 16 yaşında, 10 tanesi 17 yaşındadır (Tablo-2).

Tablo-2: Örneklemin Yaş Düzeyi Farklılığı Tablosu

Yaş Düzeyi	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
14	44	12.6	12.6
15	150	42.9	42.9
16	146	41.7	41.7
17	10	2.9	2.9
Toplam	350	100.0	100.0

Ölçeğin uygulandığı örneklemin 266 kız 84 erkek öğrenci oluşturmaktadır (Tablo-3).

Tablo-3: Örneklemin Cinsiyet Farklılığı Tablosu

Cinsiyet	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Erkek	266	76.0	76.0
Kız	84	24.0	24.0
Toplam	350	100.0	100.0

Ölçeğin uygulandığı öğrencilerin 155'inin babası ilkökul mezunu, 107'sinin babası ortaokul mezunu, 72'sinin babası lise mezunu, 14'ünün babası lisans mezunu, 2'sinin babası ise yüksek lisans mezunudur (Tablo-4).

Tablo-4: Örneklemin Baba Eğitim Durumu Farklılığı Tablosu

Eğitim Durumu	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
İlkokul	155	44.3	44.3
Ortaokul	107	30.6	30.6
Lise	72	20.6	20.6
Lisans	14	4.0	4.0
Yüksek Lisans	2	.6	.6
Toplam	350	100.0	100.0

Ölçeğin uygulandığı öğrencilerin 208'inin annesi ilkokul mezunu, 104'ünün annesi ortaokul mezunu, 32'sinin annesi lise mezunu, 14'ünün annesi lisans mezunu, 1'inin annesi yüksek lisans mezunudur (Tablo-5).

Tablo-5: Örneklemin Anne Eğitim Durumu Farklılığı Tablosu

Eğitim Durumu	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
İlkokul	208	59.4	59.4
Ortaokul	104	29.7	29.7
Lise	32	9.1	9.1
Lisans	5	1.4	1.4
Yüksek Lisans	1	.3	.3
Total	350	100.0	100.0

Ölçeğin uygulandığı öğrencilerin aile gelir durumları 92'sinin 0-1500 TL, 192'sinin 1500-3000 TL, 46'sinin 3000-4500 TL, 20'sinin ise 4500 TL ve üstüdür (Tablo-6).

Tablo-6: Örneklemin Aile Ekonomik Durum Farklılığı Tablosu

Ekonomik Durum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
0-1500 TL	92	26.3	26.3
1500-3000 TL	192	54.9	54.9
3000-4500 TL	46	13.1	13.1
4500-Üstü TL	20	5.7	5.7
Toplam	350	100.0	100.0

Ölçeğin uygulandığı öğrencilerden beslenme eğitimi alanların 304, almayanlar 46 kişidir (Tablo-7).

Tablo-7: Örneklemin Beslenme Eğitimi Alma Durumu Farklılığı Tablosu

Beslenme Eğitimi	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Aldım	304	86.9	86.9
Almadım	46	13.1	13.1
Toplam	350	100.0	100.0

Örneklemdaki babası çalışan öğrenci sayısı 341, çalışmayan öğrenci sayısı 9'dur (Tablo-8).

Tablo-8: Örneklemin Baba Çalışma Durumu Farklılığı Tablosu

Baba Çalışma Durumu	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Çalışıyor	341	97.4	97.4
Çalışmıyor	9	2.6	2.6
Toplam	350	100.0	100.0

Örneklemdaki annesi çalışan öğrenci sayısı 80, çalışmayan öğrenci sayısı 270'dir (Tablo-9).

Tablo-9: Örneklemin Anne Çalışma Durumu Farklılığı Tablosu

Anne Çalışma Durumu	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Çalışıyor	80	22.9	22.9
Çalışmıyor	270	77.1	77.1
Toplam	350	100.0	100.0

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada geliştirilmesi amaçlanan yeterli ve dengeli beslenme hakkında ölçeğin hazırlanmasında şu aşamalar izlenmiştir. Bu aşamalar genel olarak Ekici (2002) 'nin aktardığı gibi Balcı (1995)'e göre madde havuzu oluşturma, uzman görüşüne başvurma, ön deneme, faktör analizi ve güvenilirlik hesaplama aşaması olmak üzere beş aşamadan oluşmaktadır.

3.4.1. Madde Havuzu Oluşturma Aşaması

Madde havuzu oluşturma aşamasında öğrencilere “Yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” şeklinde soru sorularak yazılı görüş belirtmeleri istenmiştir. Öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmeye yönelik tutumlarını belirten ifadeler incelendikten sonra, daha önceden hazırlanmış tutum ölçeklerinden de yararlanılarak yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği taslağı hazırlanmıştır.

Ölçek 40 maddeden oluşan beşli Likert tipi tutum ölçeğinden meydana gelmiştir. Ölçeği hazırlarken maddelerin anlaşılabilir, sade bir anlatımla yazılmasına dikkat edilmiştir (Ek-1).

3.4.2. Uzman Görüşüne Başvurma Aşaması

Hazırlanmış olan bu taslak ölçek iki alan uzmanı, bir ölçme ve değerlendirme uzmanı ve bir Türk dili uzmanının görüş ve önerileriyle yeniden yapılandırılmıştır. Ölçek ön deneme aşamasına hazır duruma getirilmiştir.

3.4.3. Ön Deneme Aşaması

Ön deneme aşaması sırasında ölçek 25 öğrenciye uygulanmıştır. Bu aşama ölçeğin cevaplanma süresini, anlaşılabilirliğini ve bazı eksikliklerin olup olmadığını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Ölçeğin cevaplanma süresi, anlaşılabilirlik durumu ve herhangi bir eksikliğin bulunup bulunmadığı incelenmiş ve ihtiyaç duyulan kısımlarda gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

3.4.4. Esas Deneme Aşaması

Hazırlanmış olan 40 maddelik beşli Likert tipi tutum ölçeği İstanbul İlinin Sancaktepe İlçesinde 2016-2017 eğitim öğretim yılında Samandıra Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin 9. ve 10. sınıflarında eğitim gören 350 öğrenciye yapılmıştır (Ek-1). Öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak verecekleri samimi cevapların önemi vurgulanmış ve tutum ölçeğinin uygulanabilmesi için uygun koşullar oluşturulmuştur.

3.4.5. Faktör Analizi Aşaması

Ölçek olumlu ve olumsuz maddelerden oluşan 40 maddelik bir tutum ölçeği olarak hazırlanmıştır.

Ölçeğin olumlu maddeleri “Tamamen Katılıyorum: 5”, “Kısmen Katılıyorum: 4”, “Kararsızım: 3”, “Katılmıyorum: 2” ve “Kesinlikle Katılmıyorum: 1” seçenekleriyle 5’ten 1’e doğru puanlanırken, olumsuz maddeleri ise 1’den 5’e doğru puanlanmıştır. Uzman görüşlerinin alınması aşamasından sonra 350 lise öğrencisinden oluşan asıl çalışma grubuna uygulanmıştır ve uygulamanın sonuçlarına göre faktör analizi yapılmıştır (Tablo-10).

Tablo-10: Faktör Analizi Puanlama Aralığı

Seçenekler	Verilen Puan	Puan Aralığı
Kesinlikle Katılıyorum	5	4.20-5.00
Katılıyorum	4	3.20-4.19
Kararsızım	3	2.60-3.19
Katılmıyorum	2	1.80-2.59
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1.00-1.79

(Oral ve ark., 2004)

3.4.6. Güvenirlilik Hesaplama Aşaması

Faktör analizinden sonra son halini alan tutum ölçeğinin Cronbach-alfa iç tutarlılık katsayısı alt boyutlarının güvenirlilik katsayıları hesaplanmıştır.

3.4.7. Lise Öğrencilerinin Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkındaki Tutumları

Geçerlilik ve güvenirlilik çalışması yapılan ölçekle lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutumlarının örneklemin sınıf düzeyi, yaş düzeyi, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, aile ekonomik durumu, beslenme eğitimi alma durumu, baba çalışma durumu, anne çalışma durumu gibi değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Veri toplama aracıyla toplanmış olan veriler analizi yapılmadan önce, ölçüm araçları 1'den 350'ye numaralandırılmıştır. Veriler numaralarına uygun şekilde bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Tutum ölçeğinin ve boyutlarının geçerlilik ve güvenirliliği IBM SPSS Statistlik 21 Windows paket programı aracılığı ile hesaplanmıştır. Yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma gibi ölçeğin betimsel analizleri yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi için Lisrel 9.1 paket programı kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analiziyle oluşturulan modelin uygunluğunun kontrolü yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Ölçeğin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması

Büyüköztürk (2005) faktör analizini, faktörleştirmenin ya da ortak faktör adı verilen yeni kavramların (değişkenlerin) ortaya çıkartılması ya da maddelerin faktör yük değerlerinin kullanılarak kavramların işlevsel tanımlarını elde etme süreci olarak tanımlamaktadır.

Rennie (1997) faktör analizinin, üst değer varyansı açıklayan az sayıda açıklayıcı faktöre yani kavrama ulaşmasını hedefleyen ve gözlenmiş olan değişkenler arasındaki ilişkiyi temel alan bir hesaplama mantığına sahip analitik bir teknik şeklinde tanımlamıştır (Rennie,1997; akt: Büyüköztürk, 2002).

Can (2013) ise bu konudaki düşüncelerini şöyle açıklamıştır: Eğer değişkenlerin arasındaki ilişkileri sorgulayarak, yeni bir yapı ortaya konulmaya çalışılıyorsa, bu türdeki faktör analizine “açımlayıcı” (exploratory) faktör analizi, değişkenlerin aralarındaki ilişkilere dair önceden belirlenen bir hipoteze ya da kuramsal bir yapıya uygunluğunu denemek amacıyla yapılan faktör analizine de “doğrulamayı” (confirmatory) faktör analizi denilir.

Üzerinde çalışılacak yeterli örneklem sayısı faktör analizi için önemlidir. Nunnally (1978), örneklem sayısı için madde sayısının 10 katını önermektedir. Kass ve Tinsley (1979) ise örneklem sayısı 300’ün altında ise madde sayısının 5 ila 10 katı olması gerektiğini, örneklem sayısı 300’ü geçtiği zaman (madde sayısına orandan bağımsız olarak), kararlı sonuçlara ulaşıldığını belirtmiştir. Tabachnick ve Fidell (2001), faktör analizi için en az 300 örneklem iyi olduğunu vurgulamıştır. Comrey ve Lee (1992) ise bir sınıflama yaparak, 100 örneklem zayıf, 300 örneklem iyi, 1000 örneklem ise mükemmel olduğunu belirtir (akt: Can, 2013).

Bu yüksek lisans tez çalışmasındaki taslak ölçek 40 madde bulundurmaktadır. Ölçek toplam 350 kişiye uygulandığı için örneklem büyüklüğü bakımından iyi derecede bir yeterliliğe ulaşmıştır.

Elde edilen verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı konusuna karar verilirken KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı ve Bartlett-Sphericity Testi kullanılır. Eğer KMO katsayısı 0.6’dan yüksek ve Bartlett-Sphericity Testi anlamlı bulunursa, elde edilen verilerin faktör analizine uygun olduğuna karar verilebilir (Norusis, 1990; Büyüköztürk, 2008).

KMO değerinin yüksek bulunması, ölçekteki her bir değişkenin, öbür değişkenler tarafından mükemmel bir şekilde tahmin edilebileceğini gösterir. Değerler sıfır ya da sıfıra yakın bulunması halinde, korelasyon katsayılarının dağılımında, bir dağınıklık olduğundan bu değerlere bakılarak herhangi yorum yapılamamaktadır. Aynı zamanda, istatistiksel çözümler faktör sayısını yordamak için kullanıldığı zaman, çok değişkenli normalliğin olduğu kabul edilir. Tabachnick ve Fidell (2001), çok değişkenli normalliği, tüm değişkenlerin ve değişkenlerin tüm doğrusal kombinasyonlarının normal olarak dağılması sayılısı şeklinde tanımlar. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediği “Bartlett Küresellik Testi” ile belirlenir. Bartlett küresellik testinin sonucu ne kadar yüksekse anlamlılık ihtimali de o derece yüksektir (Tavşancıl, 2010).

Tablo-11: KMO ve Bartlett's Testi Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliğinin Ölçümü		.675
Bartlett'in Küresellik Testi	Yaklaşık Ki Kare	1827.215
	Df	780
	Sig.	.000

* $p < 0.05$

Araştırmanın neticesinde elde edilen verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını saptamak için yapılan ön analiz çalışmaları sonucunda; KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) (Örnekleme Hacmi Uygunluğu Ölçümü) değeri 0.675 bulunmuş, Bartlett-Sphericity Testi (Bartlett Bütünlük Testi) sonucun da anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Ki kare değerini 1827.215; Df'nin 780 olması da verilerin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğunu gösterir (Tablo-11).

Tablo-12: Ölçeğin Analiz Bulgularına Ait Cronbach's Alpha Değeri

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Standart Maddelere Dayalı	N (öge)
.623	.642	40

Hazırlanan 40 maddelik ölçeğin Cronbach's Alpha değeri 0.623 olarak bulunmuştur ve bu sonuca dayanarak güvenilirliğinin yeterince yüksek olduğu düşünülmüştür (Tablo-12).

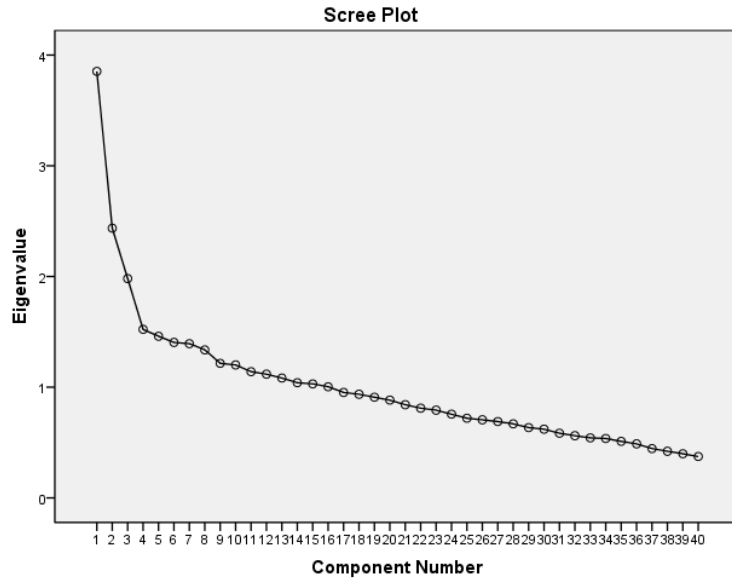
Tüm varyanslara bakıldığında başlangıç öz değeri 1'in üzerinde olan 16 faktör bulunmaktadır. Bu 16 faktörün varyansa yaptığı katkının %60.546 olduğu görülmektedir (Tablo-13). Fakat faktör sayısına karar verilirken her bir faktörün toplam varyansa yaptığı katkı önemlidir.

Tablo-13: Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Maddeler	Başlangıç Değerleri			Çıkarılmış Yük Değerleri			Döndürülmüş Yük Değerleri		
	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %
1.	3,853	9,632	9,632	3,853	9,632	9,632	2,497	6,243	6,243
2.	2,436	6,090	15,723	2,436	6,090	15,723	1,905	4,764	11,007
3.	1,981	4,952	20,675	1,981	4,952	20,675	1,817	4,542	15,549
4.	1,522	3,806	24,481	1,522	3,806	24,481	1,721	4,302	19,851
5.	1,460	3,650	28,131	1,460	3,650	28,131	1,679	4,198	24,049
6.	1,404	3,511	31,642	1,404	3,511	31,642	1,631	4,077	28,126
7.	1,393	3,482	35,124	1,393	3,482	35,124	1,396	3,489	31,615
8.	1,337	3,343	38,467	1,337	3,343	38,467	1,332	3,331	34,946
9.	1,216	3,039	41,506	1,216	3,039	41,506	1,331	3,327	38,274
10.	1,201	3,003	44,509	1,201	3,003	44,509	1,315	3,287	41,560
11.	1,140	2,850	47,359	1,140	2,850	47,359	1,306	3,265	44,825
12.	1,118	2,794	50,153	1,118	2,794	50,153	1,297	3,241	48,067
13.	1,083	2,707	52,860	1,083	2,707	52,860	1,289	3,221	51,288
14.	1,040	2,601	55,461	1,040	2,601	55,461	1,287	3,217	54,505
15.	1,030	2,575	58,036	1,030	2,575	58,036	1,226	3,064	57,569
16.	1,004	2,510	60,546	1,004	2,510	60,546	1,191	2,977	60,546
17.	,952	2,381	62,927						
18.	,936	2,340	65,267						
19.	,909	2,273	67,540						
20.	,883	2,207	69,748						
21.	,842	2,104	71,851						
22.	,810	2,026	73,878						
23.	,792	1,981	75,859						
24.	,756	1,890	77,749						
25.	,720	1,799	79,548						
26.	,705	1,763	81,311						
27.	,690	1,724	83,035						
28.	,669	1,672	84,707						
29.	,635	1,588	86,294						
30.	,620	1,551	87,845						
31.	,584	1,460	89,305						
32.	,562	1,404	90,709						
33.	,542	1,355	92,064						
34.	,537	1,342	93,406						
35.	,511	1,277	94,683						
36.	,488	1,220	95,903						
37.	,445	1,113	97,017						
38.	,421	1,053	98,069						
39.	,399	,997	99,066						
40.	,374	,934	100,000						

% varyans değerlerine bakıldığı zaman 16 bileşenin önemli miktarda varyansa katkı sağladığı, 17. bileşen ve sonrasında bu katkının azaldığı görülmüştür. Bu sonuçlara bakılarak taslak ölçekte 40 olarak düşünölen faktör sayısının 16 olmasına karar verilebilir (Tablo-13) . Bu karar verilmeden önce Yamaç-Birikinti Grafiği 1 incelenmiştir (Şekil-1).

Şekil-1: Yamaç-Birikinti Grafiği

Ölçekteki maddelerin uygunluğun olup olmadığını, hangi maddelerin ölçekten çıkarılacağını belirlemek amacıyla döndürölmüş bileşenler matrisi yapılmıştır. Bir maddenin faktördeki en yüksek yük değeriyle bu değerden sonraki en yüksek olan yük değeri arasındaki farkın olabildiğince yüksek olması beklenmektedir. Yüksek iki yük değeri arasındaki farkın en az 0.1 olması istenir. Çözömlleme sonucunda elde edilen değerlere göre maddelerin ölçekte yer almasında bir maddenin yalnızca bir faktörde en az 0.3 faktör yükü ile yer alması ve birden çok faktörde yer alan bir maddenin faktörlerden birindeki yükünün diğerinden en az 0.1 değerinden daha büyük olması durumunda madde ölçekte tutulmuştur. Çok faktörlü bir yapıda, birden fazla çok faktörde yüksek yük değeri veren ölçek maddeleri, binişik madde olarak tanımlanır ve maddelerin ölçekten çıkarılması düşünölebilir (Çokluk ve ark., 2012; Büyüköztürk ve ark., 2012).

Tablo-14: 1. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	Bileşenler															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
S 30	,633	,062	-,255	,086	-,071	-,052	,038	-,024	,010	,189	,051	-,038	,052	,067	,041	,071
S 36	,568	-,068	,053	-,044	-,004	,246	-,168	-,279	,241	-,037	-,094	-,095	,097	,056	-,003	,019
S 17	,566	,033	,094	,010	-,068	,127	,190	-,074	,095	-,035	,018	,181	-,136	,073	-,221	-,093
S 11	,533	,032	,120	-,049	,050	,321	,017	-,028	-,200	,113	,230	,081	-,117	,131	,095	-,060
S 28	,529	-,038	,014	-,066	,089	,232	,419	-,030	,059	-,072	-,030	,117	,106	,001	,025	,038
S 8	,515	,138	,252	,161	,219	-,179	,063	,066	-,216	,107	-,140	,032	,053	-,028	-,012	-,017
S 27	,089	,679	,031	,139	-,207	,117	,245	-,027	,122	-,061	,070	,030	,032	,067	-,027	,093
S 13	-,052	,620	,094	,083	,026	,084	-,202	-,115	,029	-,014	,019	-,066	-,038	-,089	,042	-,130
S 29	,009	,531	-,032	-,212	,231	-,126	,127	-,065	,095	,170	-,237	-,019	-,126	,264	-,083	,209
S 9	,230	,489	,288	,333	,126	,025	,072	,051	-,037	-,040	-,020	,076	,080	-,174	,120	,066
S 24	,026	,047	,729	,025	-,044	,050	,074	,046	,039	,093	,001	-,064	,081	,087	-,095	,007
S 15	-,023	,212	,510	-,131	-,090	,309	,075	,011	,014	-,096	-,020	,054	,108	,094	-,033	-,258
S 25	,294	,035	,472	,084	,157	-,039	,186	,003	-,036	-,371	-,040	-,130	-,173	-,092	,165	,140
S 22	-,188	,177	,406	-,020	-,170	,184	,091	,141	-,178	,156	-,053	,250	-,073	,185	,332	,118
S 40	-,027	,082	,032	,712	-,094	,048	,012	-,107	,096	-,064	-,085	,040	,104	-,016	,027	-,079
S 21	,035	-,030	-,107	,513	,095	-,006	,398	,051	,122	,284	,065	-,218	,138	,083	-,182	,025
S 33	,076	,194	,058	,492	,269	,311	-,078	,070	-,154	-,050	,054	,037	-,056	,272	-,096	,181
S 10	,326	,323	-,010	,446	-,046	,002	,092	,244	-,119	-,084	-,213	,155	-,176	-,137	-,019	-,106
S 18	,146	-,059	,082	,009	,652	-,014	-,067	-,141	-,013	,131	,009	-,035	,048	-,012	-,289	-,080
S 37	-,085	,025	-,102	,028	,562	-,038	,093	,040	,140	,025	,114	,192	-,036	-,077	,092	-,064
S 23	,052	,070	-,457	-,191	,517	,008	,187	,180	,147	-,007	,036	,065	,168	,012	,056	-,091
S 34	,177	,233	,028	-,261	-,350	,026	,002	,263	-,034	,046	,075	-,183	,186	,006	-,178	-,350
S 35	,038	,065	,044	,144	-,104	,738	,036	-,020	,109	-,040	-,043	-,058	,037	,102	,036	,066
S 12	,248	,056	,118	-,014	,066	,678	,065	,021	-,075	,096	,022	-,027	-,045	-,224	-,081	,075
S 26	,136	,064	,159	,073	,052	,045	,768	-,133	-,078	-,072	,033	-,049	,031	,011	-,011	-,003
S 14	-,207	-,062	-,019	-,048	,034	-,014	-,078	,744	-,049	,083	-,055	,007	,064	-,055	-,073	-,022
S 16	,108	-,147	,194	,044	-,123	,023	-,120	,553	,296	-,170	-,016	-,136	-,039	-,002	-,010	,259
S 6	-,055	,141	-,068	-,041	,135	,055	-,037	,047	,646	-,101	-,084	,163	-,064	-,191	,027	-,044
S 3	,087	,095	,031	,183	,097	-,018	-,032	,004	,504	,064	,074	,126	,152	,352	,035	,023
S 19	,210	,045	,021	-,040	,188	,056	-,083	,037	-,090	,720	-,136	,039	,062	,034	,150	,035
S 31	,103	-,285	,125	,098	-,030	-,040	,142	-,040	,411	,438	,173	-,121	-,273	-,152	,005	,026
S 2	,027	-,024	-,044	-,085	,053	,033	,109	-,001	-,010	-,041	,815	,115	-,204	,021	,040	-,032
S 1	-,042	,034	-,004	-,032	,170	-,174	-,231	-,173	,004	-,069	,541	-,091	,447	-,008	-,016	,211
S 7	,078	-,007	-,093	,024	,136	-,024	-,101	,037	,147	,044	,120	,735	,051	,015	,103	-,045
S 4	,139	-,024	,068	,042	,093	-,105	,125	-,238	,064	-,014	-,075	,529	,197	-,024	-,304	,202
S 5	,018	-,041	,063	,118	-,001	,032	,111	,067	-,008	,045	-,140	,130	,776	-,024	,087	,033
S 38	,087	-,075	,128	-,033	-,114	-,040	,017	-,069	-,091	,025	,026	,018	-,044	,741	-,024	-,052
S 32	,157	,229	-,089	,215	,135	,113	,064	,052	,095	-,356	-,090	-,201	,058	,423	,181	,100
S 39	,007	,003	-,050	-,025	-,045	-,040	-,026	-,103	,056	,065	,039	,002	,088	-,004	,800	-,024
S 20	,000	,053	-,010	-,064	-,148	,127	,016	,075	-,022	,014	,034	,020	,085	-,016	-,030	,788

Bir maddenin binişik olması için iki durumun gerçekleşmesi gerekir. Bunlardan bir tanesi bir maddenin birden fazla faktörde kabul düzeyinden yüksek yük değeri vermesidir. Diğeri ise iki ya da daha fazla faktörde sahip olduğu yük değeri arasındaki farkın 0.1' den küçük olmasıdır (Çokluk ve ark., 2012).

Birinci döndürülmüş bileşenler matrisine göre 22. madde binişiklikten dolayı çıkarılmıştır (Tablo-14). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-15: 2. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	Bileşenler														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
S 28	,661	,029	,070	,146	,125	,038	,154	-,090	-,073	,128	-,012	,075	,019	,000	,098
S 17	,622	,109	,089	-,062	,053	,125	,045	-,020	,053	-,110	-,054	,092	,072	-,236	-,048
S 30	,562	,106	-,307	-,013	-,016	-,046	,109	,187	,141	,015	-,008	,039	-,004	,089	,045
S 36	,558	-,106	,036	-,037	,302	,125	-,129	,032	,170	,027	-,088	-,135	-,190	,068	-,082
S 11	,521	,115	,099	,009	,246	-,169	-,105	,215	,106	-,086	-,037	,055	,304	,049	-,040
S 8	,428	,360	,198	,141	-,189	-,207	,016	,215	,026	,067	,047	-,079	-,124	-,051	-,058
S 10	,233	,700	-,077	-,083	-,037	,012	,081	-,001	-,104	-,090	,135	,066	-,092	-,089	-,090
S 9	,119	,645	,281	,075	,060	,039	,038	,045	-,055	,104	-,030	-,057	,000	,117	,113
S 27	,055	,484	,091	-,069	,147	,184	,144	-,143	,129	-,023	-,210	,299	,048	,046	,358
S 33	-,001	,473	,004	,089	,332	-,115	,090	,056	,325	,028	,076	-,264	,119	-,193	,058
S 40	-,073	,449	-,054	-,229	,122	,137	,320	-,097	,090	,184	-,065	-,235	-,094	-,007	-,249
S 13	-,179	,423	,107	,095	,191	,088	-,178	-,007	,062	-,124	-,269	,129	-,069	,094	,001
S 24	,016	,053	,722	-,143	,046	-,020	,082	,117	,101	,048	,094	,011	-,017	-,067	,023
S 15	,018	,104	,573	-,065	,238	,063	-,117	-,054	,053	,069	-,074	,302	,017	-,032	-,075
S 25	,313	,236	,469	,048	-,058	-,141	-,013	-,290	-,052	-,144	,138	-,253	-,026	,161	,069
S 23	,094	-,058	-,323	,691	-,032	,136	,053	-,023	-,019	,117	,042	,137	,028	,042	,032
S 37	-,044	,069	-,036	,551	-,064	,195	,041	,035	-,081	,012	-,019	-,182	,148	,006	-,087
S 18	,110	-,029	,136	,525	,009	-,062	,020	,230	,048	,003	-,110	-,264	-,019	-,293	-,134
S 35	,100	,087	,066	-,118	,723	,084	,069	-,053	,079	,039	,020	,045	-,024	,027	,054
S 12	,289	,089	,130	,054	,645	-,081	-,004	,114	-,248	-,045	,029	,027	,050	-,095	,068
S 6	-,027	,024	-,012	,201	,071	,667	-,027	-,112	-,122	-,101	,073	-,019	-,095	,054	,012
S 3	,070	,051	,037	,087	,027	,477	,148	,054	,437	,129	,051	-,064	,028	,042	,005
S 7	,116	,153	-,113	,059	-,164	,473	-,247	,204	-,050	,250	-,013	-,076	,346	-,085	-,037
S 21	,028	,142	-,086	,084	,065	-,021	,746	,097	,122	,100	,032	-,061	-,024	-,106	-,030
S 26	,312	,106	,292	,097	-,063	-,125	,506	-,226	-,116	,041	-,209	,115	,079	,012	,177
S 31	,133	-,261	,096	-,079	,011	,263	,428	,279	-,122	-,309	,097	-,186	,099	,082	-,096
S 19	,119	,029	,009	,117	,036	-,040	,063	,792	,010	,028	-,032	,018	-,085	,128	,077
S 38	,113	-,109	,133	-,174	-,104	-,107	-,005	,063	,655	-,031	-,054	,100	,079	-,065	-,004
S 32	,134	,271	-,066	,155	,151	-,023	,059	-,328	,487	,016	,077	-,041	-,138	,185	,099
S 5	,035	,030	,075	,038	,029	,026	,119	,057	-,015	,785	,044	,079	-,175	,076	,013
S 1	-,129	-,174	-,022	,209	,000	-,096	-,087	-,093	,184	,391	-,111	-,217	,317	,074	,077
S 16	,042	-,024	,111	-,099	,076	,128	-,005	-,137	,067	-,055	,710	-,038	-,071	,028	,093
S 14	-,299	,049	-,035	,117	-,053	-,045	-,021	,148	-,108	,065	,635	,274	,007	-,098	-,001
S 34	,084	-,012	,078	-,102	,034	-,086	-,052	,022	,033	,018	,084	,666	-,007	-,018	-,084
S 2	,042	-,097	-,001	,100	,012	,006	,046	-,081	,023	-,154	-,045	,016	,829	,064	,011
S 39	-,006	,028	-,030	-,057	-,065	,085	-,080	,124	-,005	,108	-,083	-,062	,082	,788	,000
S 4	,244	,047	,057	-,012	-,186	,265	-,028	,034	-,073	,335	-,201	-,198	,038	-,416	,182
S 20	-,002	-,031	-,043	-,200	,150	-,043	-,018	,040	-,022	,130	,196	-,204	,058	-,013	,742
S 29	-,006	,171	,063	,313	-,118	,111	-,023	,140	,256	-,227	-,217	,135	-,251	-,065	,462

2. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 8. madde binişiklikten dolayı çıkarılmıştır (Tablo-15). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-16 : 3. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	Bileşenler														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
S 28	,695	-,006	,079	,133	,034	,125	-,008	-,018	-,064	,173	-,035	,042	,001	,005	,040
S 17	,607	,057	,104	-,061	,056	,107	,154	-,076	-,033	-,114	,075	,086	,023	-,225	-,095
S 30	,573	,118	-,282	-,044	,023	-,013	,003	-,035	,243	,016	,135	,036	-,021	,075	,046
S 11	,516	,051	,150	,016	-,053	,249	-,001	-,051	,294	-,158	,096	-,134	,267	,070	-,031
S 36	,451	-,084	,025	-,004	-,093	,382	,123	-,232	,022	-,023	,200	,038	-,239	,068	,019
S 26	,409	,108	,265	,075	,218	-,133	-,327	-,140	-,183	,232	-,113	,213	,166	-,044	,009
S 40	-,077	,669	-,006	-,090	-,025	,088	,063	-,137	-,128	,159	,071	,149	-,110	,022	-,075
S 10	,319	,622	,027	-,041	,186	-,078	,056	,192	,045	-,141	-,156	-,127	-,140	-,032	-,093
S 33	,004	,539	,054	,195	,087	,294	-,050	,024	,096	-,054	,268	-,126	,124	-,155	,195
S 9	,149	,473	,317	,096	,357	,065	,079	-,007	,067	,072	-,131	-,089	,001	,139	,092
S 24	,001	,038	,734	-,076	,022	,038	-,040	,057	,106	,068	,113	,109	-,026	-,075	,045
S 15	,042	-,042	,596	-,096	,158	,219	,039	,041	-,028	,076	,047	-,148	,017	-,013	-,235
S 25	,303	,169	,490	,141	-,007	-,036	-,167	-,011	-,266	-,184	-,049	-,051	-,039	,173	,204
S 18	,078	,011	,117	,634	-,105	,001	,002	-,147	,229	-,022	,057	-,009	-,039	-,253	-,029
S 37	-,026	,051	-,061	,607	,039	-,071	,159	,011	-,013	,007	-,074	,059	,112	,058	-,052
S 23	,153	-,166	-,385	,580	,167	-,023	,043	,174	-,035	,200	-,012	-,036	,060	,048	-,122
S 27	,149	,255	,086	-,195	,677	,108	,034	-,023	-,105	,076	,039	-,010	,110	,011	,043
S 29	,022	-,128	-,008	,201	,662	-,105	-,040	-,069	,148	-,108	,184	-,001	-,186	-,107	,151
S 13	-,173	,191	,093	,015	,465	,201	,063	-,141	,025	-,128	-,044	-,180	-,024	,089	-,163
S 35	,082	,124	,065	-,125	,088	,716	-,045	,029	-,069	,066	,078	,050	-,003	,019	,032
S 12	,276	,038	,132	,040	,033	,653	-,069	,030	,127	-,033	-,261	,011	,059	-,107	,060
S 7	,088	,072	-,061	,135	-,015	-,095	,708	,008	,098	,074	-,012	-,061	,184	,046	-,002
S 6	-,053	-,076	-,067	,205	,236	,150	,443	,120	-,299	-,067	-,074	,287	-,173	,104	-,067
S 4	,212	,051	,082	,093	,009	-,161	,428	-,250	-,022	,241	-,040	-,009	-,052	-,344	,231
S 14	-,227	-,013	-,013	,035	-,054	-,058	-,006	,730	,119	,077	-,096	-,062	,008	-,089	-,034
S 16	,036	,010	,123	-,088	-,139	,118	,048	,596	-,215	-,081	,123	,121	-,118	,035	,240
S 19	,098	-,019	,015	,136	,062	,033	,038	,021	,780	,056	,006	,149	-,113	,133	,039
S 5	,043	,087	,084	,015	-,065	,027	,094	,045	,069	,784	,004	-,102	-,152	,079	,036
S 38	,093	-,066	,145	-,173	-,012	-,107	-,082	-,069	,113	-,042	,664	-,070	,092	-,077	-,048
S 3	,047	,109	,018	,138	,140	,049	,327	,049	-,051	,139	,476	,242	-,029	,083	,002
S 32	,161	,247	-,066	,138	,208	,135	-,180	,068	-,279	,023	,464	-,172	-,085	,191	,080
S 31	,080	-,063	,033	,008	-,133	,046	,042	-,007	,127	-,172	-,053	,750	,056	,033	,004
S 21	,086	,398	-,124	,119	,066	-,006	-,266	,035	,071	,298	,120	,488	,060	-,177	-,012
S 2	,080	-,088	-,010	,073	-,036	-,002	,094	-,019	-,069	-,170	,017	,090	,821	,059	-,008
S 1	-,216	-,146	-,107	,147	-,050	,086	,071	-,236	-,081	,339	,144	-,072	,394	,012	,200
S 39	-,025	-,017	-,017	-,044	-,004	-,051	,059	-,087	,104	,074	,015	,003	,053	,821	,015
S 20	,019	-,055	-,017	-,174	,117	,098	,001	,130	,056	,090	-,022	-,028	,045	-,014	,785
S 34	,143	-,206	,059	-,348	,219	,062	-,087	,265	,089	,125	-,007	-,104	,069	-,102	-,386

3. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 26. madde binişik olma şartını sağladığı için çıkarılmıştır (Tablo-16). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-17: 4. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORU LAR	Bileşenler														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
S 28	,687	,005	,007	,068	,126	,120	-,003	-,064	-,017	-,020	,055	,111	,024	,036	-,025
S 30	,623	,058	,117	-,240	-,030	-,090	-,029	,205	,067	,017	-,070	,049	-,034	,067	,083
S 17	,622	,059	,047	,123	-,055	,065	-,081	-,043	,054	,058	,128	-,122	,084	-,094	-,237
S 11	,529	,025	-,043	,159	,048	,257	-,030	,176	,106	,248	,054	-,128	-,231	-,042	,113
S 36	,505	-,065	-,084	,056	-,010	,285	-,284	,015	,098	-,157	-,049	,076	,185	,007	,073
S 27	,152	,700	,163	,050	-,194	,084	,005	-,069	,087	,074	,045	,036	,076	,085	-,046
S 13	-,121	,611	,027	,082	,032	,112	-,127	-,018	-,085	,003	-,078	-,016	,008	-,142	,082
S 29	,022	,545	-,180	-,052	,209	-,129	-,077	,185	,265	-,189	-,047	-,118	,105	,187	-,176
S 9	,172	,504	,327	,316	,125	,044	,036	,007	-,140	-,030	,101	,051	-,074	,103	,150
S 40	-,052	,088	,694	,033	-,089	,095	-,119	-,111	,008	-,116	,078	,081	,061	-,078	,061
S 21	,126	,004	,609	-,086	,109	-,032	,055	,196	,085	,088	-,244	,167	,145	,014	-,229
S 10	,325	,334	,461	,052	-,009	-,058	,238	-,061	-,150	-,190	,133	-,221	-,175	-,068	,016
S 33	-,005	,170	,444	,058	,228	,387	,041	-,009	,299	,043	,099	-,107	-,207	,193	-,067
S 24	,007	,047	,037	,744	-,053	,031	,048	,122	,098	-,009	-,053	,069	,038	,039	-,081
S 15	,041	,221	-,132	,568	-,085	,216	,057	-,067	,073	-,008	,044	,102	-,033	-,243	-,022
S 25	,283	,060	,084	,494	,159	-,031	-,022	-,317	-,051	-,042	-,115	-,201	-,058	,190	,168
S 18	,106	-,079	,015	,129	,661	-,022	-,137	,171	,016	-,010	-,012	,028	-,064	-,053	-,219
S 37	-,032	,040	,042	-,085	,594	-,061	,029	,002	-,083	,114	,141	,002	,131	-,061	,064
S 23	,141	,084	-,148	-,437	,547	-,015	,203	-,012	,025	,026	,048	,177	,113	-,108	,017
S 35	,074	,078	,107	,043	-,148	,766	,001	-,037	,108	-,043	-,016	,020	,103	,035	,023
S 12	,287	,066	-,016	,124	,042	,663	,023	,108	-,244	,043	-,044	-,045	-,046	,058	-,105
S 14	-,244	-,083	-,038	-,017	,030	,002	,741	,093	-,054	-,044	,024	,031	-,037	,000	-,068
S 16	,076	-,140	,023	,180	-,102	,040	,523	-,202	,018	-,035	-,160	-,016	,287	,271	,027
S 19	,113	,020	-,015	,016	,154	,065	,038	,793	,035	-,126	,062	,011	-,048	,051	,158
S 38	,069	-,079	-,040	,139	-,155	-,047	-,073	,071	,717	,055	,017	-,053	-,116	-,054	-,046
S 32	,158	,232	,183	-,080	,134	,145	,057	-,334	,468	-,127	-,160	,022	-,001	,097	,202
S 2	,074	-,019	-,070	-,019	,071	-,005	,002	-,065	,016	,840	,093	-,125	-,004	-,015	,050
S 7	,035	-,019	-,004	-,095	,120	,011	,036	,082	,037	,115	,787	,017	,122	-,027	,116
S 4	,184	-,016	,058	,074	,101	-,123	-,233	-,017	-,028	-,083	,513	,197	,046	,201	-,315
S 5	,082	-,022	,154	,093	,014	-,009	,093	,043	-,032	-,193	,118	,767	-,058	,020	,075
S 1	-,140	,014	-,073	-,083	,153	-,044	-,231	-,103	,028	,462	-,081	,518	,009	,179	-,002
S 6	-,044	,160	-,056	-,086	,144	,092	,066	-,147	-,121	-,093	,222	-,060	,631	-,050	,044
S 31	,131	-,252	,162	,089	-,026	-,051	-,068	,343	-,153	,222	-,172	-,198	,522	,019	-,047
S 3	,081	,096	,175	,031	,112	,000	,014	,032	,402	,029	,163	,160	,434	,015	,073
S 20	,016	,062	-,071	-,005	-,161	,103	,095	,046	-,006	,031	,032	,097	-,034	,797	-,019
S 34	,157	,215	-,230	,040	-,350	,020	,296	,087	,024	,054	-,122	,147	-,063	-,351	-,147
S 39	-,018	,023	-,037	-,029	-,062	-,056	-,080	,109	,020	,049	,039	,070	,052	,004	,805

4. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 33. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-17). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-18: 5. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	Bileşenler													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
S 28	,660	,000	,041	,139	,021	,154	,066	,002	-,066	-,020	,117	,021	-,051	,051
S 17	,623	,046	,112	-,062	,043	,062	,152	-,087	-,059	,003	-,121	,057	-,244	-,094
S 11	,609	,077	,170	,019	-,105	,141	-,114	-,061	,164	,213	-,053	,002	,127	-,057
S 30	,595	,043	-,265	-,023	,143	-,048	-,066	-,030	,187	-,013	,022	,115	,071	,069
S 36	,457	-,131	,038	,002	-,030	,376	,094	-,242	-,005	-,168	,009	,180	,059	,022
S 27	,130	,690	,033	-,198	,109	,110	,109	-,002	-,049	,071	,014	,148	-,080	,080
S 13	-,155	,600	,066	,056	-,010	,165	-,035	-,135	,005	,017	-,041	-,019	,049	-,124
S 9	,189	,563	,300	,115	,218	,002	,064	,010	,006	-,043	,119	-,139	,132	,109
S 29	-,014	,467	-,070	,200	-,195	-,079	,044	-,074	,198	-,198	-,145	,365	-,207	,177
S 10	,374	,462	,045	-,030	,308	-,180	,001	,167	-,081	-,255	-,022	-,246	,021	-,075
S 24	,012	,042	,740	-,040	,056	,050	-,039	,075	,106	-,017	,031	,118	-,078	,042
S 15	,044	,217	,565	-,074	-,153	,215	,012	,042	-,041	,022	,129	,067	-,043	-,235
S 25	,299	,104	,464	,148	-,003	-,046	-,100	,013	-,358	-,106	-,145	-,056	,168	,179
S 18	,130	-,079	,133	,649	,015	-,056	-,049	-,147	,154	-,010	,032	,009	-,205	-,050
S 37	-,028	,055	-,084	,598	,046	-,067	,196	,026	,007	,121	-,020	-,063	,059	-,048
S 23	,105	,046	-,455	,549	-,116	,023	,143	,191	,025	,067	,146	,090	-,013	-,114
S 21	,097	,044	-,085	,141	,699	,032	-,137	,094	,142	,066	,036	,142	-,200	,020
S 40	-,028	,188	,056	-,097	,639	,047	,087	-,134	-,157	-,131	,129	-,046	,095	-,063
S 35	,106	,133	,070	-,148	,093	,722	,012	,021	-,039	-,020	,035	,051	,038	,033
S 12	,317	,113	,130	,052	-,028	,620	-,078	,032	,113	,041	-,028	-,280	-,105	,062
S 7	,123	,018	-,047	,063	-,082	-,157	,683	-,050	,122	,139	,143	-,084	,120	-,017
S 6	-,118	,080	-,103	,163	,011	,216	,607	,118	-,136	-,125	-,193	,032	,012	-,039
S 4	,194	-,026	,090	,084	,042	-,167	,412	-,277	,007	-,027	,257	-,046	-,329	,240
S 14	-,208	-,038	-,012	,013	-,064	-,080	-,004	,713	,125	-,041	,105	-,118	-,063	-,048
S 16	,032	-,135	,150	-,073	,081	,121	,038	,602	-,213	-,063	-,091	,087	,017	,247
S 19	,142	,018	,031	,157	,012	,029	-,013	,007	,788	-,133	,021	,026	,168	,060
S 2	,135	,005	-,002	,058	-,049	-,061	,052	,020	-,059	,812	-,237	-,034	,063	-,032
S 1	-,177	-,069	-,092	,152	,009	,044	-,008	-,185	-,074	,551	,325	,128	-,021	,178
S 5	,026	-,052	,076	,030	,192	,054	,089	,069	,089	-,061	,763	,028	,040	,047
S 31	,072	-,316	,077	,025	,347	,110	,173	,040	,277	,109	-,482	,000	-,026	,030
S 38	,125	-,056	,177	-,180	-,049	-,128	-,140	-,095	,052	,072	,006	,610	-,013	-,068
S 3	,049	,060	,039	,119	,246	,068	,375	,050	,021	,039	,047	,481	,070	,023
S 32	,162	,282	-,085	,118	,114	,129	-,133	,072	-,354	-,113	,086	,449	,205	,075
S 39	-,027	,010	-,040	-,062	-,054	-,022	,099	-,069	,108	,046	,046	,050	,794	,010
S 20	,024	,066	-,011	-,171	-,084	,090	-,017	,135	,062	,069	,090	,007	-,032	,786
S 34	,135	,120	,013	-,378	-,229	,046	-,044	,271	,126	,032	,112	,069	-,175	-,405

5. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 36. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-18). Bu işlemden sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-19: 6. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	BİLEŞENLER												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
S 28	,671	,037	,020	,062	,081	,023	,152	,088	,012	,118	-,014	-,092	,069
S 17	,626	,030	,123	-,070	,062	,044	,083	,160	-,103	-,102	-,075	-,213	-,099
S 11	,623	,017	,179	,079	-,029	-,094	,219	-,111	-,109	-,070	,116	,170	-,067
S 30	,582	,095	-,231	,009	,057	,151	-,049	-,100	-,010	,045	,185	,108	,010
S 27	,099	,606	,130	-,084	,161	,066	,214	,102	-,076	,049	-,074	,030	-,048
S 29	-,006	,592	-,005	,087	-,036	-,130	-,121	,092	-,071	-,133	,338	-,247	,097
S 32	,185	,577	-,057	-,033	-,026	,198	-,038	-,036	,133	,040	-,179	,105	,100
S13	-,211	,461	,139	,134	,217	-,023	,219	-,038	-,208	-,056	,013	,075	-,148
S 24	,016	,007	,752	-,053	-,024	,073	,027	-,045	,109	,038	,113	-,074	,020
S 15	,030	,153	,583	-,060	,011	-,127	,210	,033	-,004	,094	-,042	-,039	-,253
S 25	,270	,099	,438	,058	,292	-,048	-,083	-,091	,095	-,158	-,222	,052	,270
S 37	-,045	,016	-,070	,629	,102	,054	-,094	,176	,015	-,027	,048	,002	,030
S 23	,113	,152	-,447	,523	-,045	-,055	-,031	,172	,152	,117	,100	-,077	-,110
S 18	,147	-,068	,096	,496	-,012	,067	-,083	-,003	-,165	,000	,243	-,332	,074
S 2	,196	-,100	,067	,439	-,309	-,065	,104	-,018	-,056	-,230	-,319	,285	-,063
S 10	,271	,216	,047	-,043	,668	,171	-,039	-,012	,069	,008	-,005	-,012	-,096
S 9	,111	,341	,340	,164	,466	,114	,116	,027	-,047	,148	,049	,129	,089
S 38	,216	,239	,222	-,227	-,457	,090	-,266	-,083	-,053	-,025	,059	,022	-,102
S 1	-,122	,020	-,018	,401	-,412	,046	,036	-,104	-,129	,325	-,242	,120	,147
S 21	,108	,059	-,065	,129	,014	,716	,048	-,111	,066	,063	,104	-,159	,014
S 40	-,072	,095	,068	-,120	,321	,579	,038	,084	-,145	,156	-,157	,092	,007
S 12	,283	-,036	,103	,038	,119	-,048	,715	-,055	,002	-,029	,090	-,105	,047
S 35	,099	,179	,075	-,198	-,059	,141	,670	,073	,045	,025	-,036	,044	,011
S 6	-,120	,098	-,108	,080	,081	,018	,142	,664	,111	-,164	-,061	-,041	,006
S 7	,122	-,111	-,029	,180	,044	-,149	-,091	,619	-,112	,202	,048	,185	-,023
S 3	,119	,267	,074	,039	-,240	,333	-,062	,447	,064	,065	,064	,071	,034
S 4	,196	-,076	,089	,062	,037	-,022	-,120	,353	-,258	,323	-,012	-,315	,252
S 16	,028	-,009	,135	-,087	,010	,079	,049	,049	,697	-,066	-,146	-,002	,159
S 14	-,241	-,105	-,026	,084	,094	-,096	-,022	-,024	,659	,118	,130	-,046	-,197
S 5	,030	-,034	,062	-,006	,003	,176	,034	,058	,065	,771	,090	,028	,013
S 31	,098	-,351	,065	,042	-,124	,371	,101	,187	,064	-,433	,193	,025	,072
S 19	,122	-,063	,031	,100	,001	,041	,062	-,015	-,033	,045	,808	,153	,007
S 39	-,022	,026	-,042	-,043	,010	-,058	-,070	,100	-,063	,031	,131	,768	,071
S 20	,040	,124	-,013	-,165	-,115	-,156	,192	-,049	,220	,163	,067	,016	,651
S 34	,117	,071	,069	-,212	-,058	-,198	,080	-,080	,189	,098	,026	-,045	-,586

6. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 23. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-19). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-20: 7. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
S 28	,668	,024	,019	,022	,082	,147	,019	,134	-,015	,023	,019	,082	-,076
S 17	,640	-,001	,128	,052	,121	,088	-,103	-,067	-,085	-,101	,101	-,069	-,184
S 11	,617	,032	,165	-,091	-,105	,187	,181	-,089	,133	-,106	,042	-,043	,139
S 30	,582	,111	-,323	,141	-,088	-,069	,225	,042	,049	,065	,085	-,080	,051
S 27	,144	,654	,064	,087	,090	,177	-,095	,036	,010	,024	,122	-,117	-,009
S 13	-,152	,590	,126	,028	,011	,123	,044	-,110	,057	-,192	-,104	-,066	,016
S 9	,196	,541	,316	,197	,040	-,004	,091	,134	-,023	,044	-,212	,125	,107
S 29	-,019	,490	-,057	-,196	,115	-,092	,300	-,093	-,134	-,026	,298	,117	-,270
S 32	,129	,434	-,093	,148	-,008	,050	-,165	,004	-,027	,142	,353	,168	,103
S 10.	,367	,414	,055	,297	-,009	-,153	-,047	-,013	-,324	,089	-,293	-,061	,032
S 31	,096	-,402	,064	,320	,192	,122	,218	-,380	,034	,074	,039	,098	,001
S 24	,020	,029	,713	,062	-,086	,038	,114	,057	-,006	,153	,126	-,009	-,075
S 15	,029	,166	,630	-,087	,012	,198	-,061	,055	-,041	-,084	,063	-,189	-,003
S 25	,308	,154	,452	-,016	-,111	-,102	-,204	-,132	-,076	,161	-,069	,362	,094
S 21	,086	,027	-,087	,705	-,077	,048	,166	,039	,057	,078	,104	,065	-,206
S 40	-,024	,191	,054	,623	,050	,044	-,191	,158	-,126	-,092	-,059	,078	,126
S 6	-,084	,087	-,090	-,004	,705	,134	-,071	-,124	-,087	,084	-,065	,049	-,045
S 7	,161	-,045	-,021	-,126	,610	-,155	,070	,246	,120	-,096	-,110	-,044	,165
S 3	,062	,097	,031	,245	,451	,033	,079	,092	,067	,070	,419	,067	,043
S 37	-,014	,119	-,059	,081	,318	-,244	,236	-,066	,300	-,018	-,249	,191	-,122
S 35	,091	,147	,072	,104	,059	,722	-,052	,014	-,032	,054	,058	-,040	,061
S 12	,317	,046	,152	-,025	-,052	,656	,119	-,037	-,010	,001	-,252	,029	-,095
S 19	,108	-,034	,002	,012	-,007	,047	,810	,064	-,104	-,033	,008	-,036	,133
S 5	-,005	-,018	,076	,199	,020	,051	,094	,750	,007	,047	,006	-,056	,072
S 4	,229	-,057	,068	-,041	,277	-,107	-,046	,436	-,014	-,147	,007	,221	-,282
S 2	,202	-,059	,027	-,061	,073	-,025	-,088	-,292	,727	-,013	-,037	-,054	,088
S 1	-,155	,019	-,087	,007	-,046	-,019	-,040	,283	,702	-,037	,075	,098	-,048
S 16	,008	-,071	,141	,077	,051	,056	-,138	-,079	-,041	,712	,022	-,007	,003
S 14	-,243	-,046	,009	-,027	,043	-,129	,164	,034	-,035	,561	-,231	-,354	-,080
S 20	,037	,083	-,121	-,251	-,124	,263	,041	,261	,045	,468	,101	,342	,010
S 38	,106	-,021	,160	-,017	-,131	-,092	,013	-,016	,020	-,069	,667	-,094	,032
S 34	,102	,071	,095	-,122	-,084	,026	-,022	,003	-,047	,058	,053	-,708	-,045
S 39	-,047	,017	-,023	-,058	,084	-,029	,127	,014	,026	-,073	,057	,115	,801
S 18	,140	-,054	,111	,041	,084	-,135	,366	,011	,108	-,213	-,074	,287	-,388

7. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 32. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-20). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-21: 8. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
S 28	,667	,007	,029	,030	,086	,150	,025	-,012	,126	,041	,080	,004	-,075
S 17	,645	,004	,117	,046	,119	,089	-,110	-,086	-,080	-,082	-,039	,121	-,178
S 11	,612	,019	,174	-,101	-,103	,202	,188	,133	-,082	-,107	-,046	,035	,137
S 30	,586	,095	-,308	,160	-,083	-,071	,222	,052	,038	,063	-,096	,056	,058
S 27	,168	,672	,042	,121	,086	,163	-,138	,008	,039	,070	-,090	,135	,019
S 13	-,138	,609	,110	,037	-,001	,133	,012	,055	-,084	-,187	-,049	-,091	,034
S 29	,002	,552	-,085	-,157	,112	-,119	,265	-,134	-,100	,043	,146	,322	-,238
S 9	,206	,529	,317	,205	,034	-,004	,075	-,027	,136	,058	,118	-,225	,120
S 10	,374	,383	,070	,299	-,018	-,147	-,059	-,328	-,008	,061	-,082	-,321	,039
S 24	,012	,031	,713	,062	-,077	,043	,118	-,008	,051	,142	-,027	,133	-,077
S 15	,027	,168	,621	-,095	,015	,220	-,069	-,043	,073	-,101	-,181	,085	-,004
S 25	,301	,137	,470	-,009	-,114	-,107	-,197	-,072	-,137	,181	,335	-,099	,095
S 21	,092	,026	-,086	,719	-,073	,037	,159	,056	,014	,079	,063	,091	-,197
S 40	-,016	,157	,062	,625	,050	,050	-,197	-,127	,155	-,101	,087	-,086	,129
S 6	-,090	,076	-,078	-,007	,702	,138	-,066	-,089	-,129	,058	,029	-,116	-,052
S 7	,167	-,030	-,040	-,133	,609	-,152	,061	,116	,228	-,084	-,015	-,086	,170
S 3	,065	,094	,039	,276	,467	,028	,074	,072	,077	,076	,060	,373	,049
S 37	-,020	,111	-,038	,074	,313	-,232	,247	,298	-,064	-,056	,155	-,294	-,127
S 35	,089	,131	,070	,110	,061	,725	-,053	-,032	,017	,071	-,039	,046	,058
S 12	,310	,041	,145	-,045	-,060	,665	,125	-,014	-,038	,017	,031	-,234	-,100
S 19	,105	-,009	-,007	,006	-,004	,049	,809	-,109	,055	-,035	-,043	,028	,138
S 2	,195	-,064	,035	-,077	,069	-,020	-,082	,725	-,294	-,032	-,065	-,052	,083
S 1	-,146	,033	-,100	,023	-,040	-,029	-,045	,704	,276	,003	,118	,093	-,041
S 5	-,002	-,056	,084	,207	,040	,058	,107	,006	,748	,047	-,057	-,003	,063
S 31	,090	-,362	,040	,300	,184	,105	,214	,028	-,430	,092	,115	,075	,005
S 4	,239	-,049	,054	-,045	,280	-,114	-,040	-,016	,415	-,095	,263	,032	-,278
S 16	-,007	-,097	,166	,104	,062	,033	-,127	-,039	-,103	,690	-,083	-,031	-,007
S 20	,042	,101	-,130	-,206	-,116	,215	,038	,049	,230	,572	,332	,107	,022
S 14	-,259	-,073	,035	-,025	,051	-,129	,178	-,039	,036	,473	-,438	-,271	-,098
S 34	,106	,071	,082	-,132	-,080	,037	-,038	-,054	,018	,008	-,700	,089	-,045
S 38	,113	-,003	,154	,011	-,113	-,102	,003	,026	-,019	-,042	-,071	,672	,043
S 39	-,048	,005	-,018	-,055	,086	-,028	,123	,028	,016	-,056	,116	,040	,804
S 18	,125	-,079	,150	,020	,088	-,106	,405	,109	,028	-,264	,249	-,135	-,406

8. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 10. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-21). Bu işlemden sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-22: 9. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
S 28	,693	,013	,066	,128	,087	,042	,020	,113	-,020	,053	,057	-,065	-,045
S 30	,644	,113	-,244	-,122	-,081	,192	,208	,028	,040	,055	-,131	,090	-,050
S 17	,628	,001	,132	,127	,123	,035	-,101	-,086	-,076	-,094	-,024	-,187	,141
S 11	,560	-,006	,179	,276	-,088	-,129	,206	-,072	,164	-,106	-,023	,119	,114
S 27	,205	,675	,082	,118	,076	,153	-,170	,039	,003	,067	-,131	,055	,042
S 29	,057	,614	-,068	-,195	,089	-,103	,234	-,115	-,159	,093	,103	-,194	,218
S 13	-,178	,589	,108	,207	,001	,029	,012	-,066	,068	-,204	-,017	,029	-,049
S 9	,157	,476	,381	,085	,058	,186	,085	,144	,010	,020	,112	,111	-,198
S 24	,020	,030	,711	,014	-,081	,073	,102	,049	-,033	,111	-,082	-,070	,100
S 15	-,025	,140	,585	,279	,020	-,123	-,066	,089	-,032	-,128	-,167	-,026	,162
S 25	,311	,113	,545	-,117	-,105	-,009	-,197	-,147	-,059	,161	,271	,107	-,161
S 35	,063	,123	,024	,737	,047	,115	-,071	,022	-,053	,101	-,022	,053	,093
S 12	,282	,027	,123	,693	-,068	-,047	,124	-,034	-,018	,040	,036	-,108	-,186
S 6	-,061	,089	-,079	,089	,684	,015	-,082	-,141	-,097	,062	,003	-,038	-,161
S 7	,127	-,045	-,046	-,074	,631	-,153	,081	,222	,120	-,099	,028	,135	-,025
S 3	,089	,117	,034	-,025	,454	,300	,050	,068	,056	,101	,038	,065	,337
S 37	-,069	,094	-,024	-,136	,330	,063	,272	-,066	,307	-,082	,189	-,152	-,238
S 21	,099	,022	-,061	,028	-,079	,729	,149	,015	,053	,067	,057	-,183	,074
S 40	,001	,133	,097	,050	,049	,621	-,208	,163	-,135	-,136	,093	,137	-,126
S 19	,103	,009	-,016	,057	-,003	,017	,805	,056	-,121	-,023	-,044	,143	,040
S 18	,125	-,066	,143	-,105	,077	,008	,416	,031	,124	-,233	,257	-,403	-,111
S 5	,005	-,066	,079	,048	,051	,205	,101	,749	-,007	,056	-,056	,055	-,001
S 31	,068	-,362	,030	,110	,176	,297	,218	-,434	,035	,089	,109	,000	,116
S 4	,204	-,048	,047	-,058	,292	-,065	-,019	,404	-,008	-,058	,305	-,308	,095
S 2	,151	-,085	,025	,044	,083	-,088	-,063	-,287	,733	-,056	-,045	,061	,007
S 1	-,117	,044	-,115	-,095	-,048	,038	-,057	,280	,699	,058	,098	-,024	,065
S 20	,033	,107	-,108	,182	-,110	-,179	,031	,208	,055	,656	,278	,029	,098
S 16	-,025	-,122	,208	,029	,077	,123	-,132	-,124	-,040	,643	-,155	-,010	-,055
S 34	,124	,066	,075	,012	-,078	-,128	-,049	,030	-,042	-,054	-,724	-,035	,064
S 14	-,299	-,105	,050	-,075	,078	-,021	,188	,029	-,034	,386	-,466	-,118	-,244
S 39	-,035	-,009	-,001	-,046	,094	-,061	,116	,024	,034	-,045	,105	,811	,020
S 38	,042	,005	,103	-,023	-,101	-,013	,014	-,015	,033	-,022	-,013	,011	,789

9. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 9. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-22). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-23: 10. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
S 28	,688	,019	-,007	,095	,049	,015	,128	,067	,070	-,048	-,072	-,058
S 17	,662	,116	-,005	,109	,044	-,109	-,067	-,073	-,042	-,069	-,173	,087
S 11	,630	,193	,000	-,099	-,104	,201	-,077	-,050	-,047	,176	,146	-,021
S 30	,538	-,320	,085	-,045	,161	,227	,034	,011	-,039	-,041	,020	,066
S 24	,030	,714	,015	-,072	,087	,103	,036	,107	,030	-,074	-,081	,092
S 15	,079	,687	,185	-,010	-,071	-,050	,079	-,062	-,153	,004	,044	-,030
S 25	,259	,404	,040	-,057	-,033	-,233	-,139	,127	,391	-,158	,028	,004
S 27	,216	,091	,669	,092	,173	-,152	,038	,093	-,104	-,027	,042	,025
S 13	-,104	,175	,620	,003	,063	,024	-,067	-,152	-,015	,084	,068	-,152
S 29	,039	-,075	,594	,101	-,104	,241	-,089	,081	,136	-,174	-,207	,310
S 6	-,044	-,056	,100	,685	,028	-,083	-,126	,062	-,004	-,089	-,021	-,172
S 7	,109	-,062	-,065	,633	-,153	,072	,237	-,105	,023	,109	,136	,039
S 3	,109	,054	,107	,430	,320	,054	,069	,111	,005	,073	,089	,323
S 37	-,113	-,066	,071	,363	,045	,263	-,049	-,121	,278	,259	-,178	-,122
S 21	,092	-,069	,015	-,082	,733	,155	,007	,055	,066	,047	-,184	,057
S 40	-,010	,073	,126	,050	,626	-,206	,158	-,137	,117	-,158	,138	-,116
S 19	,121	-,004	-,016	-,001	,023	,800	,036	-,015	-,045	-,120	,146	,015
S 18	,109	,125	-,069	,083	,001	,412	,060	-,253	,348	,106	-,384	-,066
S 5	,002	,082	-,096	,042	,223	,104	,730	,073	-,099	-,005	,065	-,013
S 31	,127	,008	-,389	,162	,296	,178	-,449	,088	,035	,066	,000	,071
S 4	,216	,038	-,056	,268	-,048	-,027	,440	-,041	,270	,018	-,258	,105
S 20	,067	-,081	,112	-,123	-,138	,042	,201	,710	,206	,085	,069	-,004
S 16	-,063	,174	-,156	,101	,117	-,131	-,151	,612	-,104	-,087	-,067	-,019
S 34	,102	,105	,066	-,060	-,142	-,032	,007	-,078	-,695	-,068	-,093	,067
S 14	-,372	,047	-,132	,119	-,047	,202	-,004	,323	-,375	-,091	-,197	-,158
S 2	,153	,014	-,079	,100	-,097	-,065	-,293	-,057	-,007	,708	,038	-,002
S 1	-,142	-,124	,037	-,036	,038	-,052	,277	,056	,095	,686	-,038	,106
S 39	-,064	-,015	-,008	,101	-,059	,122	,007	-,037	,130	,005	,802	,051
S 38	,130	,182	,025	-,169	,019	,020	-,018	,029	-,132	,122	,081	,663
S 12	,451	,223	,083	-,095	,026	,122	-,045	,156	-,072	,059	-,008	-,523
S 35	,267	,195	,213	-,015	,214	-,052	,001	,247	-,198	,073	,198	-,332

10. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 25. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-23). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-24: 11. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
S 28	,683	-,003	-,023	,109	,076	,036	,133	-,019	,062	-,017	-,096	-,030
S 17	,653	-,006	,120	,114	,037	-,124	-,096	-,100	-,072	-,058	-,202	,129
S 11	,643	-,002	,181	-,101	-,115	,186	-,080	,142	-,024	-,015	,156	,045
S 30	,552	,101	-,352	-,044	,210	,218	,074	,044	-,029	,166	,025	,058
S 12	,486	,056	,279	-,108	-,017	,085	-,093	-,052	,242	-,074	,036	-,438
S 27	,228	,666	,097	,096	,185	-,173	,052	-,009	,091	,103	,042	,044
S 13	-,085	,618	,207	-,013	,044	,017	-,067	,057	-,098	-,061	,099	-,142
S 29	-,002	,597	-,114	,117	-,076	,273	-,082	-,150	,092	-,048	-,231	,291
S 15	,104	,176	,717	-,013	-,095	-,080	,063	-,041	-,048	,042	,036	,029
S 24	,035	,019	,677	-,063	,117	,119	,049	-,030	,065	,099	-,112	,123
S 6	-,045	,099	-,042	,676	,019	-,081	-,153	-,097	,044	,022	-,015	-,199
S 7	,107	-,066	-,061	,638	-,162	,081	,217	,114	-,105	-,051	,126	,015
S 3	,087	,094	,045	,450	,312	,049	,045	,061	,092	-,011	,084	,325
S 37	-,109	,084	-,073	,347	,073	,312	-,061	,321	-,108	-,134	-,169	-,184
S 21	,090	,006	-,062	-,081	,740	,155	-,007	,056	,051	-,021	-,148	,049
S 40	-,008	,126	,088	,058	,633	-,202	,161	-,132	-,132	-,139	,123	-,123
S 19	,135	-,023	,000	-,006	,017	,779	,035	-,142	,010	,066	,193	,033
S 18	,100	-,058	,114	,075	,028	,473	,035	,144	-,210	-,264	-,397	-,102
S 5	,024	-,118	,107	,063	,219	,085	,721	-,004	,090	,053	,076	-,006
S 31	,108	-,399	,015	,157	,264	,164	-,494	-,003	,079	-,069	,024	,094
S 4	,176	-,075	,046	,300	-,052	,010	,381	-,008	,021	-,354	-,319	,101
S 1	-,129	,029	-,115	-,033	,045	-,035	,269	,715	,082	-,058	-,014	,077
S 2	,181	-,074	,037	,074	-,104	-,082	-,311	,712	-,058	,002	,065	,000
S 20	,034	,068	-,075	-,075	-,120	,033	,159	,051	,765	-,148	,015	,047
S 16	-,059	-,166	,159	,112	,153	-,157	-,150	-,046	,522	,302	-,087	-,001
S 35	,294	,170	,272	-,015	,143	-,119	-,055	-,079	,330	-,042	,250	-,235
S 34	,172	,086	,106	-,098	-,154	-,096	,067	-,051	-,181	,681	-,002	,073
S 14	-,318	-,125	,049	,092	-,021	,168	,030	-,029	,218	,583	-,128	-,191
S 39	-,069	-,002	-,044	,119	-,048	,118	,045	,040	-,038	-,091	,765	,066
S 38	,089	,003	,178	-,141	-,027	-,010	-,046	,026	,042	-,053	,070	,718

11. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 12. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-24). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-25: 12. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	Bileşenler											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
S 28	,699	,004	,009	,096	,064	,038	,131	-,019	,067	-,021	-,076	-,034
S 17	,667	-,007	,147	,096	,024	-,114	-,103	-,098	-,046	-,061	-,188	,089
S 11	,621	-,010	,192	-,085	-,104	,171	-,080	,146	-,054	,038	,163	,126
S 30	,592	,115	-,301	-,098	,174	,261	,060	,039	,032	,091	,046	-,092
S 27	,227	,676	,100	,087	,170	-,149	,043	-,013	,102	,092	,038	,038
S 13	-,087	,614	,219	-,004	,055	,011	-,091	,057	-,114	-,029	,106	-,110
S 29	-,013	,585	-,137	,131	-,083	,284	-,080	-,145	,030	-,055	-,255	,314
S 15	,091	,176	,730	-,017	-,097	-,084	,051	-,041	-,026	,052	,045	,042
S 24	,033	,028	,693	-,091	,094	,134	,053	-,030	,120	,029	-,098	,070
S 6	-,037	,094	-,042	,688	,021	-,079	-,142	-,088	,069	,012	-,016	-,183
S 7	,100	-,066	-,073	,633	-,171	,073	,230	,112	-,127	-,055	,121	,009
S 3	,076	,089	,010	,464	,299	,057	,081	,068	,073	-,009	,051	,343
S 37	-,090	,080	-,053	,337	,070	,302	-,060	,325	-,107	-,172	-,149	-,215
S 21	,096	,005	-,067	-,069	,738	,160	,016	,061	,060	-,032	-,157	,063
S 40	-,003	,138	,091	,051	,630	-,204	,157	-,141	-,117	-,133	,130	-,125
S 19	,128	-,033	,013	,000	,016	,777	,042	-,136	-,012	,050	,195	,053
S 18	,123	-,064	,152	,055	,024	,453	,024	,147	-,225	-,300	-,362	-,148
S 5	,019	-,101	,095	,064	,208	,074	,738	-,009	,058	,059	,068	,014
S 31	,088	-,420	-,009	,195	,284	,152	-,456	,013	,078	-,043	,008	,186
S 1	-,156	,030	-,161	-,008	,054	-,061	,298	,714	,007	-,016	-,037	,162
S 2	,200	-,072	,064	,044	-,114	-,072	-,312	,712	-,007	-,031	,089	-,072
S 20	,056	,107	-,074	-,115	-,156	,041	,182	,047	,728	-,253	,057	,069
S 16	-,040	-,139	,167	,070	,113	-,109	-,122	-,044	,631	,156	-,070	-,079
S 35	,263	,167	,257	,047	,177	-,155	-,041	-,073	,275	,053	,248	-,002
S 34	,136	,062	,090	-,049	-,137	-,070	,065	-,042	-,123	,754	-,068	,090
S 14	-,327	-,121	,045	,092	-,033	,204	,051	-,024	,313	,493	-,146	-,230
S 4	,197	-,060	,054	,265	-,077	-,005	,384	-,014	-,026	-,397	-,292	,058
S 39	-,058	,010	-,032	,087	-,061	,125	,038	,033	-,039	-,097	,783	,010
S 38	,044	-,017	,111	-,103	-,023	-,013	-,015	,033	-,036	,020	,011	,788

12. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 37. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-25). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-26: 13. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
S 28	,712	-,009	-,002	,059	,085	,019	,139	,067	-,045	-,020	-,064	-,013
S 17	,672	-,003	,144	,026	,097	-,110	-,103	-,049	-,098	-,063	-,185	,085
S 11	,619	-,004	,195	-,099	-,079	,191	-,087	-,053	,157	,038	,157	,114
S 30	,582	,119	-,301	,175	-,091	,279	,057	,031	,049	,089	,037	-,102
S 35	,280	,157	,243	,165	,040	-,176	-,026	,269	-,106	,047	,270	,023
S 27	,208	,699	,106	,172	,110	-,106	,033	,097	,032	,088	,021	-,004
S 13	-,090	,612	,206	,039	-,017	-,001	-,077	-,113	,027	-,031	,107	-,097
S 29	-,010	,567	-,150	-,085	,122	,254	-,062	,037	-,176	-,050	-,254	,345
S 15	,093	,183	,729	-,099	-,010	-,076	,052	-,027	-,035	,052	,045	,036
S 24	,031	,034	,696	,098	-,085	,135	,048	,122	-,028	,037	-,098	,061
S 21	,092	,008	-,068	,740	-,067	,147	,011	,058	,049	-,031	-,153	,053
S 40	-,001	,146	,091	,623	,046	-,203	,163	-,121	-,138	-,137	,136	-,137
S 6	-,053	,112	-,046	,019	,689	-,069	-,159	,061	-,088	,010	-,031	-,222
S 7	,092	-,068	-,079	-,173	,650	,077	,212	-,131	,107	-,069	,105	-,007
S 3	,059	,110	,023	,316	,489	,088	,052	,069	,111	-,008	,034	,285
S 19	,099	-,020	,019	,027	,029	,810	,027	-,013	-,110	,045	,161	,024
S 18	,088	-,044	,158	,033	,076	,481	-,004	-,221	,167	-,298	-,405	-,194
S 5	,026	-,115	,096	,211	,079	,069	,738	,059	,006	,058	,071	,019
S 31	,077	-,398	,000	,299	,202	,166	-,479	,071	,025	-,040	,000	,142
S 20	,050	,110	-,062	-,142	-,101	,066	,171	,735	,087	-,240	,046	,049
S 16	-,033	-,141	,164	,113	,067	-,128	-,125	,626	-,064	,162	-,053	-,074
S 1	-,173	,036	-,150	,066	,022	-,037	,263	,007	,747	-,018	-,056	,123
S 2	,182	-,057	,064	-,116	,061	-,053	-,345	-,013	,703	-,042	,073	-,105
S 34	,135	,072	,100	-,127	-,046	-,049	,061	-,126	-,003	,763	-,061	,073
S 14	-,320	-,142	,029	-,042	,080	,155	,058	,309	-,080	,496	-,127	-,191
S 4	,192	-,058	,060	-,067	,274	,007	,371	-,018	,011	-,390	-,310	,037
S 39	-,055	,010	-,035	-,068	,088	,138	,044	-,041	,035	-,108	,780	,008
S 38	,071	-,041	,109	-,015	-,088	-,038	-,005	-,036	,022	,011	,033	,825

13. Döndürülmüş bileşenler matrisinden 35. madde bileşenleri 0,30 un altında olduğundan dolayı çıkartılmıştır (Tablo-26). Bu işlemden sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-27: 14. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
S 28	,707	-,008	,051	,096	,005	-,050	,141	,009	,038	-,093	-,004
S 17	,662	-,001	,045	,118	,152	-,118	-,098	-,133	-,070	-,197	,100
S 11	,621	-,009	-,124	-,072	,215	,097	-,104	,182	-,074	,145	,110
S 30	,618	,123	,146	-,101	-,266	-,011	,044	,248	,063	,087	-,110
S 27	,222	,706	,140	,090	,128	-,017	,025	-,124	,108	,055	-,011
S 13	-,097	,611	,038	-,018	,202	,032	-,070	,007	-,143	,085	-,097
S 29	-,015	,569	-,061	,127	-,167	-,122	-,043	,250	,018	-,255	,356
S 21	,110	,013	,711	-,102	-,053	,025	,005	,147	,083	-,125	,041
S 40	,009	,151	,647	,054	,101	-,103	,184	-,216	-,128	,144	-,132
S 6	-,065	,123	,027	,675	-,055	-,116	-,165	-,067	,084	-,033	-,222
S 7	,087	-,074	-,165	,660	-,073	,113	,183	,080	-,124	,098	-,020
S 3	,074	,118	,297	,465	,044	,078	,026	,080	,102	,068	,267
S 15	,076	,184	-,108	-,001	,731	-,064	,055	-,078	-,033	,028	,039
S 24	,035	,042	,098	-,080	,704	-,048	,048	,118	,142	-,084	,066
S 1	-,132	,020	,005	-,011	-,106	,701	,171	-,037	,043	,012	,071
S 2	,212	-,066	-,142	,048	,103	,607	-,426	-,068	-,008	,111	-,133
S 34	,150	,074	-,325	-,158	,164	-,344	,013	-,051	,092	,103	,001
S 5	,041	-,116	,173	,072	,115	,027	,725	,069	,094	,087	,002
S 31	,085	-,387	,314	,189	,006	-,024	-,485	,157	,094	,020	,144
S 19	,102	-,019	,017	,028	,010	-,103	,040	,823	-,009	,135	,024
S 18	,084	-,056	,088	,107	,144	,243	-,023	,483	-,253	-,447	-,191
S 16	-,009	-,112	,105	,046	,172	-,102	-,123	-,157	,668	-,008	-,058
S 20	,078	,129	-,058	-,047	-,081	,276	,188	,036	,627	-,008	,099
S 14	-,304	-,126	-,150	,001	,048	-,246	,037	,158	,461	-,030	-,223
S 39	-,027	,013	-,017	,132	-,021	,091	,056	,116	-,081	,776	,021
S 4	,178	-,066	,022	,338	,037	,184	,373	-,001	-,102	-,379	,062
S 38	,065	-,044	-,030	-,090	,117	,017	-,006	-,034	-,047	,042	,819

14. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 34. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-27). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-28: 15. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	Bileşenler										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
S 28	,711	-,005	,010	,082	,047	,144	,014	,048	-,054	-,078	-,009
S 17	,675	-,003	,157	,112	,038	-,093	-,131	-,064	-,102	-,184	,095
S 11	,610	-,009	,208	-,072	-,093	-,093	,192	-,073	,153	,138	,115
S 30	,607	,125	-,267	-,105	,160	,038	,257	,067	,004	,086	-,113
S 27	,213	,707	,125	,093	,163	,015	-,119	,104	,008	,050	-,008
S 13	-,094	,612	,201	-,015	,033	-,074	,007	-,144	,038	,081	-,095
S 29	-,006	,565	-,162	,130	-,068	-,054	,244	,021	-,151	-,250	,358
S 15	,084	,188	,737	-,009	-,104	,050	-,076	-,027	-,042	,035	,040
S 24	,040	,043	,703	-,080	,104	,052	,116	,139	-,032	-,085	,066
S 6	-,069	,116	-,054	,685	,037	-,162	-,067	,074	-,087	-,038	-,220
S 7	,088	-,071	-,075	,649	-,183	,208	,083	-,119	,085	,110	-,021
S 3	,058	,116	,035	,475	,318	,046	,082	,082	,089	,055	,269
S 21	,082	,008	-,073	-,076	,748	,018	,145	,047	,052	-,157	,041
S 40	,013	,151	,094	,058	,628	,184	-,221	-,142	-,131	,146	-,144
S 5	,014	-,106	,108	,056	,197	,721	,073	,090	-,007	,091	,001
S 31	,074	-,399	-,003	,217	,344	-,467	,155	,066	,044	-,008	,148
S 4	,188	-,065	,019	,333	-,016	,422	-,012	-,103	,105	-,362	,061
S 19	,099	-,019	,013	,024	,020	,031	,824	-,007	-,107	,133	,024
S 18	,088	-,055	,128	,115	,057	,030	,476	-,262	,213	-,455	-,185
S 16	,005	-,113	,184	,047	,100	-,130	-,158	,672	-,095	-,001	-,062
S 20	,088	,128	-,096	-,047	-,079	,221	,027	,632	,214	,003	,105
S 14	-,321	-,123	,069	-,004	-,107	-,009	,167	,466	-,201	-,039	-,221
S 1	-,190	,023	-,147	,010	,069	,231	-,028	,011	,737	-,035	,094
S 2	,193	-,066	,080	,066	-,120	-,362	-,057	-,021	,676	,079	-,117
S 39	-,019	,014	-,022	,122	-,038	,057	,118	-,072	,071	,787	,018
S 38	,068	-,044	,120	-,095	-,022	-,005	-,034	-,048	,008	,046	,817

15. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 31. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-28). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-29: 16. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
S 17	,703	,050	,138	,053	-,014	,025	-,134	-,065	-,067	-,169
S 28	,695	-,003	,009	,175	,072	,021	,031	,053	-,052	-,037
S 11	,607	-,008	,191	-,067	-,096	-,155	,202	-,068	,186	,125
S 30	,564	,071	-,249	-,086	,239	-,035	,291	,068	,021	,080
S 29	,015	,712	-,139	,089	-,155	-,083	,176	-,009	-,156	-,187
S 27	,191	,656	,185	-,042	,226	,085	-,136	,083	,028	,092
S 13	-,121	,533	,259	-,155	,090	,054	-,027	-,177	,037	,103
S 3	,118	,257	,008	,256	,234	,225	,110	,119	,183	,062
S 15	,087	,135	,752	,032	-,083	-,047	-,086	-,029	-,034	,051
S 24	,049	,024	,694	,041	,092	-,118	,121	,147	-,022	-,104
S 5	-,053	-,128	,126	,637	,268	-,103	,080	,103	-,128	,197
S 4	,171	,017	,012	,626	-,048	,112	-,038	-,107	,031	-,244
S 21	,094	,039	-,107	,031	,703	-,090	,166	,065	,059	-,215
S 40	,009	,074	,112	,075	,687	,125	-,187	-,122	-,122	,136
S 6	-,007	,187	-,062	,090	-,042	,703	-,076	,063	-,015	-,016
S 38	,138	,155	,073	,143	-,150	-,529	-,038	-,001	,054	,041
S 7	,112	,000	-,076	,392	-,182	,492	,119	-,092	,152	,181
S 19	,089	,037	,006	,024	-,012	-,020	,827	-,010	-,099	,122
S 18	,076	-,054	,108	,146	,041	,152	,473	-,273	,202	-,454
S 16	,036	-,112	,165	-,143	,084	,128	-,121	,689	-,033	-,059
S 20	,044	,164	-,097	,241	-,096	-,184	-,023	,605	,112	,068
S 14	-,327	-,163	,084	-,129	-,064	,177	,207	,473	-,168	-,076
S 2	,189	-,098	,052	-,247	-,128	,111	-,040	-,024	,748	,018
S 1	-,246	,035	-,155	,299	,085	-,156	-,040	,011	,674	,005
S 39	-,024	,000	-,020	,013	-,035	,041	,107	-,073	,058	,802

16. Döndürülmüş bileşenler matrisinden 3. madde bileşenleri 0,30 un altında olduğundan dolayı çıkartılmıştır (Tablo-29). Bu işlemden sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-30: 17. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
S 17	,701	,054	,137	,066	-,008	-,131	,024	-,063	-,066	-,167
S 28	,694	-,003	,012	,174	,077	,035	,016	,057	-,049	-,034
S 11	,606	-,022	,192	-,079	-,110	,197	-,167	-,077	,171	,122
S 30	,568	,074	-,245	-,092	,240	,295	-,025	,075	,030	,085
S 29	,022	,729	-,139	,110	-,139	,177	-,070	,009	-,144	-,173
S 27	,201	,658	,190	-,043	,227	-,135	,100	,089	,040	,098
S 13	-,117	,540	,264	-,155	,094	-,019	,071	-,169	,055	,106
S 15	,086	,134	,753	,030	-,083	-,085	-,046	-,029	-,033	,051
S 24	,052	,023	,695	,038	,090	,119	-,110	,147	-,025	-,101
S 4	,169	,025	,015	,637	-,029	-,024	,104	-,090	,044	-,231
S 5	-,054	-,112	,131	,632	,298	,093	-,095	,133	-,100	,214
S 21	,106	,038	-,105	,027	,700	,165	-,075	,064	,059	-,207
S 40	,018	,080	,112	,081	,693	-,187	,140	-,120	-,115	,144
S 19	,095	,039	,005	,024	-,017	,822	-,018	-,004	-,106	,134
S 18	,077	-,047	,111	,157	,043	,490	,159	-,263	,213	-,442
S 6	,008	,180	-,065	,114	-,056	-,088	,697	,047	-,036	-,009
S 38	,146	,116	,062	,131	-,180	-,082	-,579	-,044	-,020	,029
S 7	,129	-,014	-,085	,418	-,200	,094	,466	-,109	,108	,194
S 16	,047	-,132	,164	-,152	,063	-,142	,126	,664	-,062	-,067
S 20	,044	,186	-,085	,232	-,066	-,003	-,154	,642	,160	,078
S 14	-,322	-,157	,081	-,121	-,067	,199	,193	,473	-,170	-,072
S 2	,202	-,089	,052	-,222	-,136	-,038	,138	-,022	,753	,025
S 1	-,236	,040	-,149	,299	,091	-,033	-,143	,024	,686	,015
S 39	-,023	,003	-,019	,005	-,033	,103	,043	-,063	,065	,807

17. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 18. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-30). Bu işlemden sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-31: 18. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
S 28	,667	,067	-,003	,105	,163	,027	-,015	,056	-,073
S 17	,643	,204	,062	,019	,084	,041	,065	-,097	-,261
S 11	,641	,162	-,012	-,145	-,039	-,197	,068	-,057	,183
S 30	,631	-,272	,063	,185	-,061	-,025	-,127	,072	,125
S 15	,057	,752	,157	-,061	,002	-,058	,041	-,024	,051
S 24	,089	,632	,022	,062	,036	-,147	-,118	,138	-,041
S 29	,032	-,159	,716	-,133	,131	-,106	-,240	,060	-,145
S 27	,184	,199	,658	,218	-,042	,124	,103	,090	,022
S 13	-,098	,208	,559	,061	-,128	,051	,055	-,147	,131
S 40	-,010	,141	,094	,718	,014	,182	,033	-,143	,064
S 21	,184	-,192	,027	,646	,003	-,100	-,068	,091	-,113
S 4	,131	,028	,014	,025	,689	,021	,026	-,056	-,237
S 7	,122	-,079	-,019	-,199	,552	,392	,017	-,119	,182
S 5	-,073	,170	-,126	,384	,533	-,115	-,143	,186	,220
S 6	-,016	-,047	,192	-,048	,162	,689	,039	,044	-,016
S 38	,089	,128	,105	-,121	,079	-,563	,029	-,028	-,058
S 2	,275	-,074	-,083	-,257	-,072	,059	,616	,015	,143
S 19	,264	-,148	,023	-,121	,128	-,125	-,590	,018	,364
S 1	-,186	-,255	,030	,064	,320	-,243	,539	,166	,172
S 20	,036	-,044	,149	-,026	,128	-,121	,105	,713	,082
S 16	,031	,218	-,159	,056	-,220	,216	,000	,600	-,152
S 14	-,266	,049	-,188	-,116	-,110	,210	-,319	,414	-,042
S 39	-,023	,026	,021	-,004	-,048	,077	,048	-,031	,801

18. Döndürülmüş bileşenler matrisi sonucu 14. madde binişik olma şartını sağladığından dolayı çıkartılmıştır (Tablo-31). Bu işlemten sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-32: 19. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Sorular	Bileşenler								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
S 28	,667	,065	-,008	,165	,099	-,034	-,022	-,064	,089
S 17	,645	,202	,066	,095	,015	-,045	,050	-,259	-,069
S 11	,640	,165	-,008	-,038	-,138	,198	,094	,182	-,037
S 30	,636	-,277	,067	-,057	,203	,045	-,077	,133	,047
S 15	,061	,750	,167	,001	-,062	,057	,036	,046	-,030
S 24	,089	,632	,017	,026	,068	,149	-,120	-,040	,108
S 29	,040	-,170	,706	,134	-,136	,118	-,246	-,131	,079
S 27	,186	,195	,668	-,036	,229	-,113	,107	,009	,085
S 13	-,097	,206	,571	-,120	,063	-,047	,051	,120	-,136
S 4	,125	,033	,004	,690	,023	-,012	-,009	-,232	,003
S 7	,120	-,086	-,006	,581	-,155	-,327	,090	,185	-,175
S 5	-,078	,174	-,131	,512	,388	,125	-,144	,227	,203
S 40	-,016	,149	,106	,013	,719	-,183	,010	,050	-,136
S 21	,178	-,186	,029	-,009	,669	,117	-,059	-,123	,059
S 6	-,015	-,058	,187	,188	-,056	-,688	,029	-,008	,040
S 38	,090	,134	,115	,065	-,100	,584	,052	-,069	-,030
S 2	,262	-,063	-,053	-,055	-,184	-,004	,713	,093	-,074
S 1	-,209	-,234	,040	,304	,112	,273	,572	,124	,165
S 19	,273	-,162	,013	,132	-,099	,166	-,513	,401	-,041
S 39	-,030	,029	,020	-,053	-,015	-,096	,067	,802	,015
S 20	,025	-,038	,103	,089	-,066	,056	,038	,087	,802
S 16	,025	,217	-,193	-,238	,036	-,260	-,039	-,147	,577

On dokuzuncu döndürülmüş bileşenler matrisinde belirlenen maddelerin en yüksek iki yük değeri arasındaki farklar incelenmiştir. Ancak belirlenen maddelerin kabul düzeyi üzerinde veya madde yükleri arasında 0.1'den küçük farka sahip bir madde bulunamamıştır (Tablo-32)

Binişik madde bulunmamasından dolayı açımlayıcı faktör analizine göre ölçeğin değerlendirilmesi bu aşamada tamamlanmıştır. Bu aşamadan sonra yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği üzerinde doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-33: KMO ve Bartlett's Testi Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliğinin Ölçümü		.591
Bartlett'in Küresellik Testi	Yaklaşık Ki Kare	539.189
	Df	231
	Sig.	.000

* $p < 0.05$

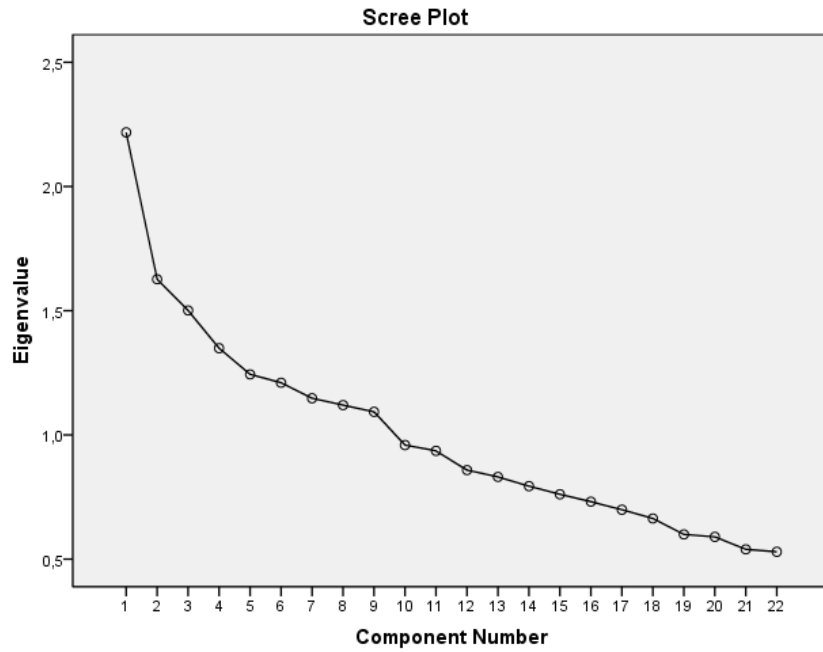
Elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek için analiz çalışmaları neticesinde; KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) (Örnekleme Hacmi Uygunluğu Ölçümü) değeri 0.591 ve Bartlett Sphericity Testi (Bartlett Bütünlük Testi) sonucu anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Ki kare değeri = 539.189 ; Df = 231 elde edilmesi verilerin doğrulayıcı faktör analizine uygunluğunu göstermektedir (Tablo-33).

Tablo-34: Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Maddeler	Başlangıç Değerleri			Çıkarılmış Yük Değerleri			Döndürülmüş Yük Değerleri		
	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %
1	2,218	10,080	10,080	2,218	10,080	10,080	2,047	9,305	9,305
2	1,627	7,394	17,474	1,627	7,394	17,474	1,671	7,594	16,899
3	1,501	6,823	24,298	1,501	6,823	24,298	1,628	7,398	24,298
4	1,349	6,132	30,429						
5	1,244	5,653	36,083						
6	1,210	5,500	41,583						
7	1,148	5,216	46,799						
8	1,120	5,091	51,890						
9	1,093	4,968	56,858						
10	,959	4,360	61,218						
11	,936	4,254	65,472						
12	,858	3,902	69,374						
13	,831	3,777	73,151						
14	,794	3,608	76,759						
15	,761	3,459	80,218						
16	,731	3,324	83,542						
17	,699	3,177	86,719						
18	,664	3,017	89,736						
19	,600	2,726	92,462						
20	,590	2,680	95,141						
21	,539	2,452	97,593						
22	,529	2,407	100,000						

Tablo-34'de görüldüğü üzere; 3 faktörün varyansı açıklama oranının %24.298 olduğu görülmüştür (Tablo-34). Tablo-34'da görüldüğü gibi ölçekteki 3 faktörün açıkladığı varyansın 1. faktör için %9.305; 2. faktör için %7.594; 3. faktör için %7.398 olduğu görülmüştür. 3 faktörün tümü toplam varyansın %24.298'sini açıklamaktadır. Bu varyans değeri 3 faktörlü bir ölçek için iyi seviyede kabul edilebilir. Açıklanan varyansın yüksek olması, ilgili kavram ya da yapının o denli iyi ölçüldüğünün bir göstergesi olarak yorumlanabilir (Büyüköztürk ve ark., 2012; Çokluk ve ark., 2012). Tüm faktörlerin özdeğerlerinin 1'den büyük olması bu ölçeğin dört anlamlı faktöre sahip olabileceğini gösterir.

Şekil-2: Yamaç-Birikinti Grafiği

Açımlayıcı faktör analizi sonucu elde edilen yamaç birikinti grafiği şekil-2'de verilmiştir.

Tablo-35: Doğrulayıcı Faktör Analizi 1. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	BİLEŞENLER		
	BİLGİ	KAYGI	İLGİ
S 11	,670	,165	-,173
S 28	,645	,043	,180
S 17	,615	,214	,102
S 30	,586	-,112	,147
S 19	,321	-,147	,060
S 38	,228	,223	-,168
S 15	,092	,619	,049
S 24	,109	,540	,094
S 7	,204	-,449	,215
S 1	-,054	-,354	,017
S 13	-,102	,349	,245
S 16	-,119	,247	-,001
S 39	-,004	-,141	-,008
S 40	-,085	,105	,564
S 27	,146	,384	,476
S 5	,030	-,130	,448
S 21	,129	-,036	,422
S 6	-,109	-,188	,341
S 4	,245	-,230	,338
S 2	,299	-,149	-,336
S 29	,083	,142	,320
S 20	,032	,023	,117

Doğrulayıcı faktör analizi sonucu 1. döndürülmüş bileşenler matrisinde 38. maddenin bileşenleri 0.30 un altında olduğu için çıkartılmıştır (Tablo-35). Bu işlemden sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-36: Doğrulayıcı Faktör Analizi 2. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	BİLEŞENLER		
	BİLGİ	KAYGI	İLGİ
S 11	,668	,159	-,193
S 28	,657	,062	,152
S 17	,623	,231	,069
S 30	,597	-,091	,125
S 19	,322	-,160	,067
S 15	,089	,623	,030
S 24	,102	,541	,086
S 7	,212	-,441	,214
S 1	-,079	-,372	,072
S 13	-,097	,365	,228
S 16	-,101	,255	-,034
S 39	-,004	-,150	-,001
S 40	-,075	,134	,557
S 5	,019	-,142	,491
S 27	,169	,405	,440
S 21	,129	-,036	,437
S 2	,300	-,155	-,351
S 4	,245	-,219	,351
S 29	,073	,127	,340
S 6	-,077	-,145	,298
S 20	,034	,000	,128

Doğrulatoryı faktör analizi sonucu 2. döndürölmüş bileşenler matrisinde 16. maddenin bileşen değeri 0.30 un altında olduğu için çıkartılmıştır (Tablo-36). Bu işlemde sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-37: Doğrulatoryı Faktör Analizi 3. Döndürölmüş Bileşenler Analizi

SORULAR	BİLEŞENLER		
	BİLGİ	KAYGI	İLGİ
S 11	,657	,170	-,220
S 28	,657	,109	,151
S 17	,610	,270	,031
S 30	,602	-,039	,146
S 19	,324	-,113	,091
S 15	,050	,629	-,087
S 24	,078	,527	,001
S 27	,129	,518	,341
S 13	-,140	,450	,126
S 7	,229	-,362	,275
S 1	-,062	-,347	,133
S 39	-,004	-,121	,010
S 40	-,090	,222	,528
S 5	,028	-,079	,527
S 21	,134	,021	,456
S 4	,250	-,133	,385
S 2	,313	-,187	-,327
S 6	-,070	-,091	,310
S 29	,046	,236	,285
S 20	,052	-,028	,151

Doğrulatoryı faktör analizi sonucu 3. döndürölmüş bileşenler matrisinde 39. maddenin bileşen değeri 0.30 un altında olduğu için çıkartılmıştır (Tablo-37). Bu işlemde sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-38: Doğrulayıcı Faktör Analizi 4. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	BİLEŞENLER		
	BİLGİ	KAYGI	İLGİ
S 28	,658	,103	,149
S 11	,657	,167	-,227
S 17	,613	,257	,025
S 30	,602	-,037	,147
S 19	,322	-,103	,092
S 15	,054	,635	-,109
S 27	,132	,537	,320
S 24	,082	,523	-,013
S 13	-,138	,466	,107
S 7	,225	-,343	,280
S 1	-,066	-,337	,140
S 5	,028	-,058	,529
S 40	-,088	,240	,521
S 21	,136	,021	,461
S 4	,250	-,136	,392
S 2	,310	-,190	-,326
S 6	-,072	-,072	,308
S 29	,047	,247	,275
S 20	,052	-,018	,150

Doğrulayıcı faktör analizi sonucu 4. döndürülmüş bileşenler matrisinden 7. maddenin bileşen değerleri 0.30'un altında olduğu için çıkartılmıştır (Tablo-38). Bu işlemden sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-39: Doğrulayıcı Faktör Analizi 5. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	BİLEŞENLER		
	BİLGİ	KAYGI	İLGİ
S 28	,669	,123	,108
S 30	,640	-,058	,146
S 11	,635	,181	-,269
S 17	,594	,299	-,040
S 19	,334	-,103	,093
S 15	,004	,654	-,139
S 27	,109	,600	,248
S 13	-,172	,511	,058
S 24	,068	,494	,007
S 29	,033	,307	,213
S 1	-,054	-,297	,108
S 5	,082	-,077	,560
S 40	-,055	,230	,541
S 21	,218	-,061	,538
S 2	,253	-,093	-,434
S 4	,250	-,047	,311
S 6	-,110	,069	,181
S 20	,082	-,044	,171

Doğrulayıcı faktör analizi sonucu 5. döndürülmüş bileşenler matrisinden 1. madde bileşen değerleri 0.30'un altında olduğu için çıkartılmıştır (Tablo-39). Bu işlemden sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-40: Doğrulayıcı Faktör Analizi 6. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	BİLEŞENLER		
	BİLGİ	KAYGI	İLGİ
S 28	,672	,103	,109
S 11	,644	,153	-,272
S 30	,637	-,082	,161
S 17	,605	,266	-,041
S 19	,331	-,159	,138
S 15	,029	,653	-,168
S 27	,127	,634	,204
S 13	-,154	,538	,024
S 24	,087	,489	-,007
S 29	,044	,319	,201
S 21	,211	-,053	,546
S 5	,075	-,025	,542
S 40	-,051	,253	,531
S 2	,251	-,038	-,486
S 4	,244	-,014	,291
S 6	-,110	,081	,172
S 20	,077	-,005	,146

Doğrulayıcı faktör analizi sonucu döndürülmüş bileşenler matrisinden 20. madde 0.30 altında olduğundan çıkartılmıştır (Tablo-40). Bu işlemden sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-41: Doğrulayıcı Faktör Analizi 7. Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	BİLEŞENLER		
	BİLGİ	KAYGI	İLGİ
S 28	,679	,118	,020
S 30	,658	-,073	,078
S 11	,595	,180	-,355
S 17	,591	,281	-,105
S 19	,352	-,154	,086
S 4	,278	-,013	,242
S 15	-,010	,661	-,150
S 27	,138	,630	,205
S 13	-,159	,530	,071
S 24	,072	,494	-,009
S 29	,064	,313	,204
S 40	,024	,227	,560
S 21	,289	-,069	,519
S 2	,182	-,016	-,515
S 5	,145	-,036	,514
S 6	-,087	,071	,191

Doğrulatoryıcı faktör analizi sonucu döndürölmüş bileşenler matrisinden 4. madde 0.30 altında olduğundan çıkartılmıştır (Tablo-41). Bu işlemde sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-42: Doğrulatoryıcı Faktör Analizi 8. Döndürölmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	BİLEŞENLER		
	1	2	3
S 28	,680	,111	,043
S 30	,669	-,095	,129
S 11	,617	,171	-,320
S 17	,591	,280	-,094
S 19	,358	-,170	,120
S 15	-,003	,671	-,161
S 27	,149	,617	,235
S 13	-,146	,523	,088
S 24	,075	,498	-,012
S 29	,064	,303	,221
S 40	,018	,215	,580
S 21	,284	-,087	,553
S 2	,192	-,011	-,519
S 5	,107	-,026	,481
S 6	-,104	,078	,170

Doğrulatoryıcı faktör analizi sonucu döndürölmüş bileşenler matrisinden 6. madde 0.30 altında olduğundan çıkartılmıştır (Tablo-42). Bu işlemde sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır.

Tablo-43: Doğrulatoryıcı Faktör Analizi 9. Döndürölmüş Bileşenler Matrisi

SORULAR	BİLEŞENLER		
	1	2	3
S 28	,686	,093	,070
S 30	,660	-,103	,169
S 11	,634	,147	-,276
S 17	,610	,257	-,082
S 19	,338	-,165	,168
S 15	,012	,669	-,170
S 27	,156	,620	,195
S 13	-,134	,526	,038
S 24	,069	,508	-,006
S 29	,065	,307	,188
S 21	,242	-,061	,580
S 40	-,014	,244	,569
S 2	,234	-,048	-,524
S 5	,068	,002	,508

Doğrulatoryıcı Faktör analizi sonucu 9. döndürölmüş bileşenler matrisinde belirlenen maddelerin en yüksek iki yük değeri arasındaki farklar incelenmiştir. Ancak belirlenen maddelerin kabul düzeyi üzerinde veya madde yükleri arasında 0.1'den küçük farka sahip bir madde bulunamamıştır (Tablo-43). Binişik madde veya 0.30'un altında madde

bulunmamasından dolayı doğrulayıcı faktör analizine göre ölçeğin değerlendirilmesi bu aşamada tamamlanmıştır.

Tablo-44: KMO ve Bartlett's Testi Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliğinin Ölçümü		.625
Bartlett'in Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare	376.029
	Df	91
	Sig.	.000

Yapılan analiz çalışmaları sonucunda; KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) (Örneklem Hacmi Uygunluğu Ölçümü) değeri 0.625 ve Barlett Sphericity Testi (Barlett Bütünlük Testi) sonucu anlamlı bulunmuş ($p<0.05$), ki kare değeri = 376.029; Df = 91 elde edilmesi ile verilerin faktör analizine uygun olduğu görülmüştür (Tablo-44).

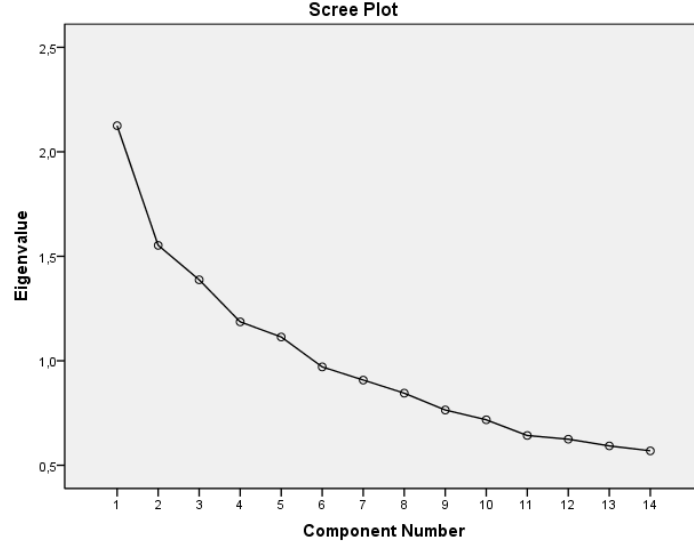
Tablo-45: Toplam Varyans Tablosu

Maddeler	Başlangıç Değerleri			Çıkarılmış Yük Değerleri			Döndürülmüş Yük Değerleri		
	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %
28	2,125	15,179	15,179	2,125	15,179	15,547	15,179	1,963	14,021
30	1,552	11,088	26,267	1,552	11,088	25,766	26,267	1,661	11,865
11	1,388	9,911	36,178	1,388	9,911	32,915	36,178	1,441	10,293
17	1,186	8,473	44,651						
19	1,114	7,957	52,608						
15	,971	6,934	59,542						
27	,908	6,484	66,026						
13	,845	6,035	72,062						
24	,765	5,461	77,523						
29	,718	5,126	82,649						
40	,642	4,589	87,238						
21	,625	4,464	91,702						
2	,593	4,234	95,936						
5	,569	4,064	100,000						

Tablo-19'da görüldüğü üzere doğrulayıcı faktör analizi sonucunda kalan maddelerden 28. ,30. Ve 11. maddenin varyansı açıklama oranının %10.293 olduğu görülmüştür (Tablo-45). Tablo-45'de görüldüğü gibi ölçekteki 3 faktörün açıkladığı varyansın 1. faktör için %1.963; 2. faktör için %1.661; 3. faktör için %1.44 olduğu görülmüştür. 3 faktörün tümü

toplam varyansın %10.293' ünü açıklamaktadır (Tablo-45). Bu varyans değeri 3 faktörlü bir ölçek için iyi seviyede kabul edilebilir.

Şekil-3: Yamaç-Birikinti Grafiği

Şekildeki “Scree Plot” grafiğinin de incelenmesiyle ölçeğimiz 3 faktörlü olarak kabul edilmiştir (Şekil-3). Ayrıca ‘Döndürülmüş Bileşenler Matrisi’ ile ölçekten çıkarılan maddeler sonucu toplamda 14 madde kalmıştır.

Tablo-46: Ölçekteki Faktörler ve Yük Değerleri

SORULAR	Bileşen		
	BİLGİ	KAYGI	İLGİ
S 28	,686		
S 30	,660		
S 11	,634		
S 17	,610		
S 19	,338		
S 15		,669	
S 27		,620	
S 13		,526	
S 24		,508	
S 29		,307	
S 21			,580
S 40			,569
S 2			-,524
S 5			,508

Faktör analizi yapıldıktan sonra sonuçlara bakılarak ölçekte kalmasına karar verilen maddelerin faktörlere göre dağılımı ile faktör yükleri tabloda gösterilmiştir (Tablo-46).

Ölçekteki maddelerin yük değerlerinin 0.307 ile 0.686 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçek; bilgi, kaygı ve ilgi boyutlarından oluşmuştur. Bilgi boyutu 28., 30., 11.,

17. ve 19. maddelerden oluşmaktadır. Kaygı boyutunu oluşturan maddeler 15., 27., 13., 24. ve 29. maddelerdir. İlgi boyutunu oluşturan maddeler ise 21., 40., 2. ve 5. maddelerdir.

Tablo-47: Ölçeğin Cronbach's Alpha Güvenilirlik Katsayısı

	Cronbach's Alpha	Öge Sayısı
Bilgi	0.573	5
Kaygı	0.688	5
İlgi	0.642	4
Ölçek	0,658	14

Döndürülmüş bileşenler matrisinde, yeniden güvenilirlik analizi yapılmış ve Cronbach's Alpha katsayısı 0.658 olarak hesaplanmıştır (Tablo-47). Bilgi boyutunun Chronbach's Alpha katsayısı 0.573, kaygı boyutunun Chronbach's Alpha katsayısı=0.688 ve ilgi boyutunun Chronbach's Alpha katsayısı 0.642'dir.

Ulaşılan bu değer istenilen seviyede olduğu için güvenilirliği arttırmak amacıyla başka bir madde analiz dışı bırakılmamıştır. Bu yüzden maddelerin boyutlarında her hangi bir değişim olmamıştır.

Ayrıca kalan 14 maddelik yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeğinin alt-üst gruplarına dayanan geçerlilik analizi yapılmıştır (Tablo-48).

Tablo-48: Alt-Üst Gruplarına Dayanan Geçerlilik Analizi

	ALT ÜST	N	ORTALAMA	STD. SAPMA	STD.HATA ORTALAMASI	t	Sd	P
S 28	alt	95	3,1158	1,42069	,14576	-10,403	188	,000
	üst	95	4,7474	,56434	,05790	-10,403	122,944	,000
S 30	alt	95	2,9579	1,21091	,12424	-7,929	188	,000
	üst	95	4,1789	,88701	,09101	-7,929	172,326	,000
S 11	alt	95	2,7474	1,17572	,12063	-8,094	188	,000
	üst	95	3,9579	,86191	,08843	-8,094	172,394	,000
S 17	alt	95	2,9053	1,34539	,13803	-9,540	188	,000
	üst	95	4,5263	,96582	,09909	-9,540	170,553	,000
S 19	alt	95	2,6737	1,19789	,12290	-6,636	188	,000
	üst	95	3,7158	,95275	,09775	-6,636	178,937	,000
S 15	alt	95	2,6105	1,31517	,13493	-6,465	188	,000
	üst	95	3,7368	1,07397	,11019	-6,465	180,778	,000
S 27	alt	95	2,4211	1,39588	,14321	-7,648	188	,000
	üst	95	3,8842	1,23653	,12687	-7,648	185,304	,000
S 13	alt	95	2,2737	1,30826	,13422	-4,646	188	,000
	üst	95	3,1579	1,31534	,13495	-4,646	187,995	,000
S 24	alt	95	2,4000	1,24968	,12821	-5,917	188	,000
	üst	95	3,4211	1,12589	,11551	-5,917	185,991	,000
S 29	alt	95	2,6737	1,19789	,12290	-6,636	188	,000
	üst	95	3,7158	,95275	,09775	-6,636	178,937	,000
S 21	alt	95	2,7789	1,40045	,14368	-7,466	188	,000
	üst	95	4,2000	1,21690	,12485	-7,466	184,408	,000
S 40	alt	95	2,0737	1,38566	,14217	-6,886	188	,000
	üst	95	3,3789	1,22195	,12537	-6,886	185,105	,000
S 2	alt	95	3,3158	1,70271	,17469	-3,011	188	,003
	üst	95	3,9684	1,25013	,12826	-3,011	172,524	,003
S 5	alt	95	2,7789	1,34622	,13812	-4,933	188	,000
	üst	95	3,7368	1,33058	,13651	-4,933	187,974	,000
TOPLAM	alt	95	37,7263	3,29552	,33811	-35,691	188	,000
	üst	95	54,3263	3,11292	,31938	-35,691	187,392	,000

Son durumda ölçekteki toplam madde sayısı 14' tür. Bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 14 en yüksek puan 70'dir (Tablo-48)

4.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi ve Ölçüm Modeline Ait Uyum İyiliği İstatistikleri

Yeterli ve dengeli beslenme hakkında tutum ölçeğinin faktöriyel yapısını test etmek için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır.

Ölçeğin yapılandırılması süreci açımlayıcı faktör analizine göre ölçeği oluşturan faktörlerin belirlenmesiyle ve belirlenen faktörlerin güvenilirliğinin hesaplanmasıyla tamamlanır. Fakat ölçek geliştirilirken sadece açımlayıcı faktör analizi yeterli görülmez. Doğrulayıcı faktör analizi ile de değerlendirilmesi gerekmektedir (Hinkin, 1995; Şahin, 2009).

Doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin geçerliliğini belirleyebilmek için, faktördeki ilişkilerin verilerle tutarlılığını tahmin etmeye yarayan çok sayıda uyum indeksi

bulunmaktadır. Doğrulamalı faktör analizi yapılırken daha önceden belirlenmiş modelin doğruluğunu belirleyebilmek için Ki- Kare Uyum Testi (χ^2), Serbestlik derecesi (Sd veya Df), Ki-Karenin serbestlik derecesine oranı (χ^2/Sd), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI), Ortalama Hataların Karekökü (RMR veya RMS), Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü (SRMR), Uyum İyiliği İndeksi (GFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NNFI), Artışlı Uyum İndeksi (IFI) gibi uyum indeksleri kullanılır (Şimşek, 2007; Kline, 2010).

Yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeğinde doğrulamalı faktör analizi için, LISREL 9.1 programı uygulanmış ve elde edilen değerler uyum iyiliği istatistiklerine göre incelenmiştir.

4.2.1. Ki-kare Test İstatistiği

Tabachnick ve Fidell (2007) faktör analizinin minimum 100 kişilik bir gruba yapılması gerektiğini belirtmiştir. 300 kişiden oluşan bir grup ise iyi, 500 kişiden oluşan bir grup ise çok iyi, 1.000 kişiden oluşan bir grup ise mükemmel sonuçlar verir (akt: Çetinkaya, 2007).

Ki-kare istatistiği örneklem grubun büyüklüğünden çok fazla etkilendiği için örneklemden daha az etkilenen χ^2/sd oranı kullanılabilir (Şimşek 2007; Waltz ve ark., 2010). Bu değer iki veya daha altında olması gerekmektedir. Beş veya daha az olması ise kabul edilebilirdir (Munro 2005; Şimşek 2007; Hooper ve ark., 2008).

4.2.2. Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)

RMSEA değeri yaklaşık uyumun bir ölçüm değeridir. RMSEA değerinin 0.05 veya daha küçük olması iyi uyumu, 0.05'le 0.08 arasında değer alması ise kabul edilebilir uyumu, 0.08'le 1 arasında değer alması ise zayıf bir uyum olduğunu belirtir. RMSEA'da amaç, hatayı en aza indirmektir (Yılmaz ve Çelik, 2009).

4.2.3. Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)

Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) değişkenlerin aralarında ilişki olup olmadığını gösteren model olup, 0 ile 1 arasında değer alır (Munro 2005; Çokluk ve ark., 2010).

Değer 1'e yaklaştıkça model iyi uyum verir (Haşlamam, 2005).

4.2.4. Normlaştırılmış ve Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NFI, NNFI)

Hoyle (2000)'e göre karşılaştırma yapılırken ki-kare dağılımının zorunlu kıldığı varsayımlara uyma zorunluluğu olmayan bu uyum indeksi 0.90'ın üzerinde ise modelin iyi uyum gösterdiğini belirtmektedir (akt: Çolakoğlu, 2009).

Aydın (2010)'a göre NFI, örneklem hacmi ile pozitif yönde ilişkilidir. 0-1 arasında değişen değerler almaktadır. 0.95 ile 1 arasında NFI değerine sahip bir modelin iyi uyum içinde olduğu, 0.90 ile 0.95 arasında NFI değerine sahip bir modelin kabul edilebilir uyum içinde olduğu söylenebilmektedir.

Normlaştırılmamış uyum indeksi NNFI ise, NFI'ya benzer ancak model karmaşıklığını dikkate alarak bir değer vermektedir. Bunu da karşılaştırdığı modellerin (bağımsızlık ve önerilen modeller) serbestlik derecelerini hesaba katarak yapmaktadır. NNFI değeri için 0.97 ve üzeri iyi uyumu, 0.95 ile 0.97 arası değerler ise kabul edilebilir uyumu gösterir (Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003).

4.2.5. Uyum İyiliği İndeksi (GFI)

Uyum iyiliği indeksi (GFI), varsayılan modelce hesaplanan gözlenen değişkenler arasındaki genel kovaryans oranını göstermektedir. GFI temelde uygunluğun örneklem hacmi büyüklüğünden bağımsız olarak değerlendirilebilmesi amacıyla ortaya çıkmıştır. Buna rağmen, örneklem hacminin büyük olması GFI değerini yükselterek doğru sonucun elde edilmesini önleyebilir. GFI değeri 0 ile 1 arasında değişir ve örneklem hacmine çok duyarlı olduğundan büyük hacimli örneklerde daha küçük değerler vermektedir. GFI değeri 1'e ne kadar yakın olursa uyum o kadar iyi olduğu anlaşılır (Tezcan, 2008). 0.85'in üstündeki değerler kabul edilebilir değerler olarak düşünülür (Anderson ve Gerbing, 1984). Bu durumda uyum iyiliği indeksinin verdiği değer 0.95 ile 1.00 arasında olması iyi bir uyumun olduğunu, 0.85 ile 0.95 aralığında olması ise kabul edilebilir bir uyumun olduğunu ifade etmektedir (Eminoğlu, 2008).

4.2.6. Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI)

AGFI, GFI testinin yüksek örnek hacmindeki eksikliğini gidermek amacıyla kullanılan bir indekstir. Çünkü örneklemin hacmi dikkate alınarak düzeltilmiş bir GFI değeridir. AGFI 0-1 arasında değer alır. Değer 1'e ne kadar yaklaşırsa model uyumu o kadar iyi olmaktadır (Tezcan, 2008). Küçük örneklem hacminde kullanmak uygun değildir. 0.90 – 1.00 aralığı iyi bir uyumun olduğunu gösterirken, 0.85 – 0.90 aralığı ise kabul edilebilir bir uyumun olduğunu göstermektedir (Eminoğlu, 2008).

4.2.7. Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü (S-RMR)

Gözlenen ve üretilen kovaryans matrisleri arasındaki farkların ortalamasının karekökü S-RMR değerini vermektedir. LISREL ortalama hataların karekökünü standart bir şekilde yorumlar ve “0” ile “1” arasında bir değer verir (Haşlaman, 2005). S-RMR değeri 0’a yaklaştıkça modelin uyum iyiliği artar. Model, 0.05’den düşük bir S-RMR değeri vermişse iyi uyum, 0.05 ile 0.10 arasında bir S-RMR değeri almışsa kabul edilebilir uyum değerindedir (Aydın, 2010).

4.2.8. Artışlı Uyum İndeksi (IFI)

Artışlı uyum indeksi (IFI), NFI ile ilişkilendirilen karmaşıklık ve örneklem hacmi konusuna işaret eder. Ayrıca, örneklem hacminden bağımsız olarak S- RMR değerinin olasılığını verir. Artışlı uyum indeksi IFI, 0 ile 1 arasında değişir ve 0.90 düzeyi üzerindeki değerler veriye ilişkin kabul edilebilir değerleri gösterir (Çetinkaya, 2007; Duyan ve Gelbal, 2008).

Analizler sonucunda elde edilen 14 maddelik yeni taslak ölçeğin maddeleri, faktör analizi sonucu elde edilen sıraya göre yeniden sıra numarası verilmiş ve Lisrel ile model uyum testi yapılmıştır (Tablo-49).

Tablo-49: Uyum Modeli İçin Maddelerin Aldığı Madde Sıra Numaraları

Ölçeğin Madde Sıra Numarası	Lisrel Model Sıra Numarası
SORU 28	1
SORU 30	2
SORU 11	3
SORU 17	4
SORU 19	5
SORU 15	6
SORU 27	7
SORU 13	8
SORU 24	9
SORU 29	10
SORU 21	11
SORU 40	12
SORU 2	13
SORU 5	14

Tablo-50 : Madde Boyutları Uyum Modeli Değerleri

Uyum Kriteri (Fit Criteria)	Mükemmel Uyum Değerleri (Values of Good Fit)	Kabul edilebilir Uyum Değerleri (Acceptable Fit Values)	Ölçekten Elde Edilen Uyum Değeri (Fit Values Obtained for the Suggested Scale)	Uyum Derecesi (Status of Fit)
Ki-kare (p)	-	-	376,029 (p=0,00)	-
df	-	-	91	-
Ki-kare/df	$0 \leq \chi^2/df \leq 2$	$\chi^2/df \leq 5$	4,13	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	$0.00 \leq RMSEA \leq 0.05$	$RMSEA \leq 0.08$	0.00	Mükemmel Uyum
RMR	$0.00 \leq RMR \leq 0.05$	$RMR \leq 0.08$	0.15	Zayıf Uyum
SRMR	$0.00 \leq SRMR \leq 0.05$	$SRMR \leq 0.08$	0.011	Mükemmel Uyum
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$GFI \geq 0.90$	0.83	Zayıf Uyum
AGFI	$0.95 \leq AGFI \leq 1.00$	$AGFI \geq 0.90$	0.76	Zayıf Uyum
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$CFI \geq 0.90$	0.00	Zayıf Uyum
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1.00$	$NFI \geq 0.90$	-1.81	Kabul edilebilir Uyum
NNFI	$0.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$NNFI \geq 0.90$	-2.77	Zayıf Uyum

Açımlayıcı faktör analiziyle oluşturulan, 3 faktörlü 14 maddeli yeterli ve dengeli beslenmeye yönelik tutum ölçeğinin, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen verilerin uyum iyiliği istatistikleri incelenmiştir.

Modelin χ^2/df (ki-kare/serbestlik derecesi) değeri 4.13 olarak tespit edilmiş ve kabul edilebilir uyuma sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo-50). Çünkü değer 5 ve altında olması kabul edilebilir uyum iyiliğini gösterirken, 2 ve altında olması ise mükemmel uyumu göstermektedir (Kline, 2010; Sümer, 2000; Akt: Şimşek, 2007).

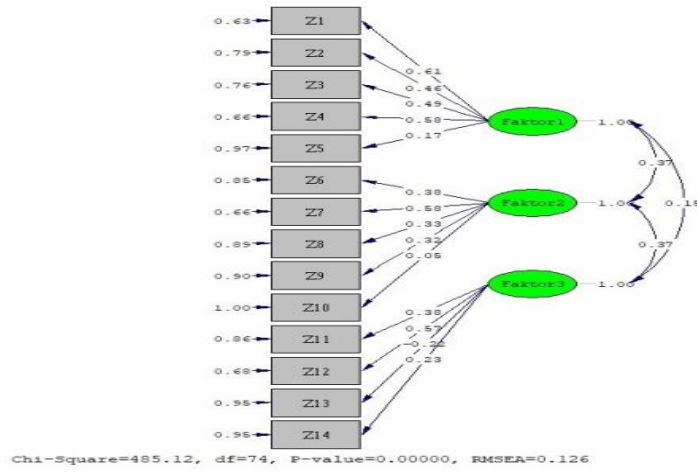
RMSEA değerinin 0.05'ten küçük olması mükemmel uyuma işaret ederken, 0.08'den küçük olması ise iyi bir uyuma gösterir (Jöreskog ve Sörbom, 2001). Modelin RMSEA değerinin 0.00 bulunması mükemmel uyumu gösterir. (Tablo-50).

Modelele GFI ve AGFI değerlerine bakıldığında, GFI 0.83 değerini alırken, AGFI 0.76 değerini almıştır. GFI ve AGFI değerlerinin 0.95'in üzerinde olması mükemmel uyumu gösterirken, 0.90'ın üzerindeki bir değer alması iyi uyuma karşılık gelir (Hooper ve ark. 2008). Bu bağlamda, yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği için GFI ve AGFI değerleri zayıf uyumu göstermektedir (Tablo-50).

RMR ve SRMR indekslerinin 0.05 ve altında değer alması mükemmel uyumu, 0.08'in altında değer alması iyi uyumu, 0.10'un altında değer alması ise zayıf uyumu göstermektedir (Brown, 2006). RMR değerinin 0.15 ve SRMR değerinin 0.011 bulunduğu görülmektedir. RMR değeri zayıf uyuma, SRMR değeri ise mükemmel uyuma karşılık gelmiştir (Tablo-50).

NFI, NNFI ve CFI uyum indekslerine bakıldığında, NFI'nın -1.81, NNFI'nın -2.77 ve CFI'nin 0.00 değerini aldığı görülmüştür. NFI, NNFI ve CFI indekslerinin 0.95'in üzerinde olması mükemmel uyumu gösterirken, 0.90'ın üzerinde olması iyi uyumu vermektedir (Sümer, 2000). Sonuç olarak NFI değerinin kabul edilebilir uyuma, NNFI ve CFI değerlerinin zayıf uyumu gösterdikleri görülmüştür (Tablo-50).

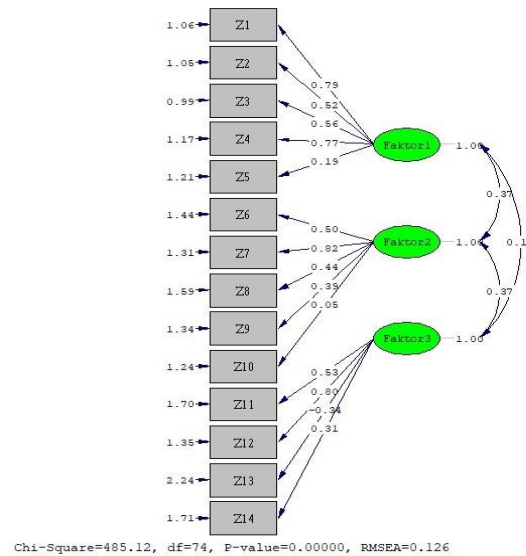
Şekil-4: Uyum Modeli Estimates Bulguları

Estimates bulgularına göre madde yükleri 0.05 ile 0.61 arasında değişmektedir (Şekil-4).

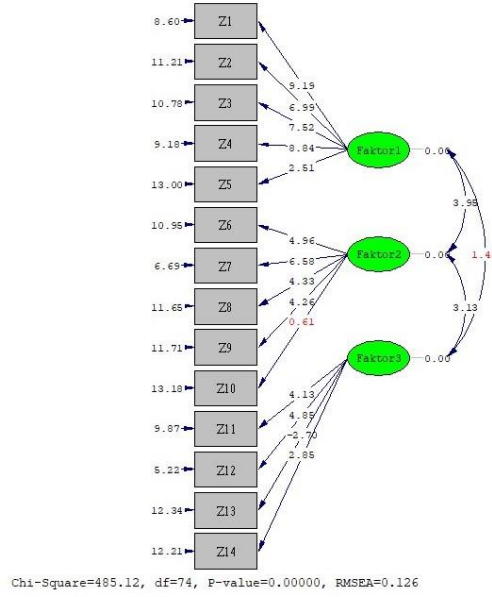
Avşar (2007)'a göre standardize edilen katsayılarda gözlemlenen değişkenin gizli değişkenin üzerindeki yükünün en az 0.20 olması gerekmektedir. 0.05 değerini alan Z10 maddesinin madde-faktör ilişkisinin olması gerektiğinden düşük olduğu gözlemlenmiştir. 10. maddenin ölçekte kalmasına uzman eşliğinde karar verilmiştir.

Şekil-5: Uyum Modeli Standardize Edilmiş Uyum Modeli Bulguları

Standardize edilmiş uyum modelinde madde yükleri 0.05 ile 0.61 arasında değişmiştir (Şekil-5).

Şekil-6: Uyum Modeli t- Değeri Bulguları

Yeterli ve dengeli beslenme ölçeğinin t-değerleri Şekil-6’da gösterilmiştir. Bahsedilen t-değerlerinin hesaplanması parametre değerlerinin standart hatasına bölünmesiyle elde edilmektedir.

t değeri bulgularına göre 10. madde $t=0.61$ anlamsız bulunmuş fakat uzman görüşü alınarak ölçekte bırakılmıştır (Şekil 6).

Tablo-51: Ölçeğin Geneli ve Faktörler Arasındaki Korelasyona Ait Bulgular

		BİLGİ	KAYGI	İLGİ	GENEL TOPLAM
BİLGİ	Pearson Correlation	1	,267**	,145**	,743**
	P		,000	,007	,000
	N	350	350	350	350
KAYGI	Pearson Correlation	,267**	1	,100	,693**
	P	,000		,062	,000
	N	350	350	350	350
İLGİ	Pearson Correlation	,145**	,100	1	,564**
	Sig. (2-tailed)	,007	,062		,000
	N	350	350	350	350
GENEL TOPLAM	Pearson Correlation	,743**	,693**	,564**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	
	N	350	350	350	350

Korelasyon katsayısının mutlak değerinin 0.70 - 1.00 arasında olması yüksek; 0.69 – 0.30 arasında olması orta; 0.29 – 0.00 arasında değer alması ise düşük düzey bir ilişkinin olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2008).

Yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeğinin bilgi boyutunda ($r=0.743$) yüksek pozitif ilişki düzeyinin, kaygı boyutunda ($r=0.693$) orta düzeyde pozitif ilişki düzeyinin, ilgi boyutunda ($r=0.564$) orta düzeyde pozitif bir ilişki düzeyinin olduğu gözlemlenmiştir (Tablo-51).

Tablo-52: Yeni Yeterli ve Dengeli Beslenme Taslak Ölçeğinde Maddelere Verilen Cevapların Frekansları

Maddeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
28	156	44,6	85	24,3	48	13,7	32	9,1	29	8,3
30	86	24,6	108	30,9	102	29,1	30	8,6	24	6,9
11	57	16,3	112	32,0	110	31,4	42	12,0	29	8,3
17	159	45,4	74	21,1	51	14,6	36	10,3	30	8,6
19	58	16,6	81	23,1	144	41,1	39	11,1	28	8,0
15	62	17,7	76	21,7	89	25,4	75	21,4	48	13,7
27	73	20,9	78	22,3	84	24,0	45	12,9	70	20,0
13	44	12,6	59	16,9	72	20,6	93	26,6	82	23,4
24	40	11,4	73	20,9	107	30,6	77	22,0	53	15,1
29	58	16,6	81	23,1	144	41,1	39	11,1	28	8,0
21	124	35,4	81	23,1	57	16,3	43	12,3	45	12,9
40	51	14,6	57	16,3	73	20,9	70	20,0	99	28,3
2	151	43,1	67	19,1	33	9,4	40	11,4	59	16,9
5	84	24,0	73	20,9	82	23,4	67	19,1	44	12,6

Tablo-52 incelendiğinde;

Madde 28 "Daha ileriki yaşlarda sağlık sorunları yaşamamamız için yeterli ve dengeli beslenmeye dikkat etmemiz gerektiğini düşünüyorum.", Madde 17 "Yetersiz ve dengesiz beslenme çocukların vücut gelişimini olumsuz yönde etkilediği için zihin gelişimine de zarar verir.", Madde 21 "Dengeli beslenmemenin önemli sağlık sorunlarına yol açacağı kanaatinde değilim.", Madde 2 "Gazete, dergi ve internetteki hızlı zayıflama yazıları ilgimi çekmez.", maddelerinin %35.4 ile %45.4'lük bir yüzde aralığındaki lise öğrencilerinin "Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde tutum belirttikleri dikkat çekmektedir (Tablo-52).

Madde 30 "Hipertansiyon, safra, karaciğer ve kalp-damar hastalıkları yeterli ve dengeli beslenmeyen kişilerde daha çok görülmektedir.", Madde 19 "Protein ve yağlar yerine bol miktarda karbonhidrat tüketiyorum.", Madde 28 "Daha ileriki yaşlarda sağlık sorunları yaşamamamız için yeterli ve dengeli beslenmeye dikkat etmemiz gerektiğini düşünüyorum.", Madde 11 "Dengeli beslenmenin esasları çeşitli beslenme, değişik gruptan besinlerle beslenme olduğundan öğünlerimde bu kurala önem göstermek beni mutlu eder." maddelerinin %23.1 ile %32.0'lık bir yüzde aralığında lise öğrencilerinin "Katılıyorum" şeklinde tutum belirttikleri görülmektedir (Tablo-52).

Madde 11 "Dengeli beslenmenin esasları çeşitli beslenme, değişik gruptan besinlerle beslenme olduğundan öğünlerimde bu kurala önem göstermek beni mutlu eder.", Madde 19 "Protein ve yağlar yerine bol miktarda karbonhidrat tüketiyorum.", Madde 24 "Evde yemek yediğimiz öğünlerde yeterli ve dengeli beslenme konusuna önem verilerek münülerin ona göre hazırlandığını düşünüyorum.", Madde 29 "Yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili bilgilerim oldukça sınırlıdır.", maddelerinin %30.6 ile % 41.1'lik bir yüzde aralığında lise öğrencilerinin "Kararsızım" şeklinde tutum belirttikleri görülmektedir (Tablo-52).

Madde 15 "Alışveriş yaparken yeterli ve dengeli beslenmek amacıyla satın aldığım gıdalara dikkat ediyorum.", Madde 13 "Fazla kalorili olmasına rağmen lezzetli olduğu için yağlı ve şekerli gıdalara dayanamıyorum.", Madde 24 "Evde yemek yediğimiz öğünlerde yeterli ve dengeli beslenme konusuna önem verilerek münülerin ona göre hazırlandığını düşünüyorum.", Madde 40 "Yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili televizyon programları ilgimi çekmez." maddelerinin %20.0 ile %26.6'lık bir yüzde aralığında lise öğrencilerinin "Katılmıyorum" şeklinde tutum belirttikleri görülmektedir (Tablo-52).

Lise Öğrencilerinde Yeterli ve Dengeli beslenmeye yönelik tutum ölçek verilerinin SPSS programında yapılan betimsel analiz sonuçları Tablo-53'te verilmiştir.

Tablo-53: Tutum Ölçeğinin Boyutlara Göre Betimsel Analizi

Maddeler	N	Minimum	Maximum	Ortalama	Std. Sapma
S28	350	1,00	5,00	3,8771	1,29769
S30	350	1,00	5,00	3,5771	1,14983
S11	350	1,00	5,00	3,3600	1,13884
S17	350	1,00	5,00	3,8457	1,32819
S19	350	1,00	5,00	3,2914	1,11550
BİLGİ	350	5,00	25,00	17,9514	3,67450
S15	350	1,00	5,00	3,0829	1,29866
S27	350	1,00	5,00	3,1114	1,40675
S13	350	1,00	5,00	2,6857	1,33439
S24	350	1,00	5,00	2,9143	1,21997
S29	350	1,00	5,00	3,2914	1,11550
KAYGI	350	6,00	24,00	15,0857	3,40294
S21	350	1,00	5,00	3,5600	1,40633
S40	350	1,00	5,00	2,6886	1,40919
S2	350	1,00	5,00	3,6029	1,53264
S5	350	1,00	5,00	3,2457	1,34449
İLGİ	350	5,00	20,00	13,0971	2,93125
GENEL TOPLAM	350	25,00	64,00	46,1343	6,74180
Geçerli	350				

Yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Hiç Katılmıyorum” biçiminde 5’li Likert tipi dereceleme ölçeği olarak hazırlanmıştır. Olumlu maddeler “Kesinlikle Katılıyorum” kategorisinden itibaren sırayla 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanmış, olumsuz maddeler ise “Hiç Katılmıyorum” kategorisinden itibaren 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlanmıştır. Daha sonra öğrenci cevaplarının ortalamaları ve standart sapmaları bulunmuştur. Ölçek ortalamalarının boyutlarını incelemek için her boyuttaki maddelerin ortalamalarının ortalamaları belirlenmiştir. Ayrıca bu aşamada ölçek ortalaması da hesaplanmıştır. Betimsel analizin sonuçlarına göre ölçeğin ortalaması 3.2953 şeklinde bulunmuştur. Elde edilen değer ölçeğin ne olumlu ne de olumsuz olacak şekilde orta seviye ortalamada olduğunu göstermiştir. "Bilgi", "Kaygı" ve "İlgi", boyutlarının ortalamaları da sırasıyla 3.59028, 3.01714 ve 3.27427 olarak bulunmuştur (Tablo-53).

Maddelerin standart sapmaları incelendiğinde 1.11550 ile 1.53264 arasında değiştiği görülmektedir. Bu sonuç öğrencilerin tutum farklılaşmalarının fazla olduğunu göz önüne sermektedir (Tablo-53).

4.3. Lise Öğrencilerinin Yeterli ve Dengeli Beslenme Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi

Bu bölümde lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği ile ilgili sonuçlar, cinsiyet ile ilgili sonuçlar, ebeveynlerin ekonomik ve eğitim durumuyla tutum ilişkisini gösteren sonuçlar, sınıf seviyesi ve beslenme eğitimi-tutum ilişkisi sonuçları incelenmiş, tartışılmış ve öneriler geliştirilmiştir.

4.3.1. Sınıf Düzeyi Farklılığı ve Tutum İlişkisi

Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeğinin boyutlarının öğrencilerin sınıf düzeyi farklılıkları bakımından karşılaştırılması aşağıdaki tabloda verilmiştir. Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeği boyutları ve ölçek genelinde sınıf seviyelerinin anlamlı bir etkisinin olup olmadığının görülmesi için t testi uygulanmıştır.

Tablo-54: Sınıf Düzeyi Farklılığı ve Tutum İlişkisi

	SINIF	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata Ortalaması	t	df	P
Bilgi	9	174	17,8046	3,61384	,27396	-,743	348	,458
	10	176	18,0966	3,73811	,28177			
Kaygı	9	174	15,3046	3,20482	,24296	1,197	348	,232
	10	176	14,8693	3,58409	,27016			
İlgi	9	174	13,2184	2,82608	,21424	,769	348	,442
	10	176	12,9773	3,03495	,22877			
Toplam	9	174	46,3276	6,56683	,49783	,533	348	,595
	10	176	45,9432	6,92384	,52190			

* $p < 0.05$

Bilgi boyutunda 9. Sınıfların ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=17.8046$) ile ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=18.0966$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur. [$p > 0.05$]. Kaygı boyutunda 9.sınıfların ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=15.3046$) ile 10. sınıfların ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=14,8693$) arasında anlamlı bir fark yoktur. [$p > 0.05$]. İlgi boyutunda 9.sınıfların ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=12,8797$) ile 10. sınıfların ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=13.2184$) arasında anlamlı bir fark yoktur. [$p > 0.05$]. Ölçek genelinde 9. Sınıfların ortalaması ($\bar{X}_{9.sınıf}=46.3276$) ile 10. sınıfların ortalaması ($\bar{X}_{10.sınıf}=45.9432$) arasında anlamlı bir fark yoktur [$p > 0.05$] (Tablo-54).

Lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme tutumlarının incelenmesinde sınıf farklılığı tutum ilişkisi incelenirse bilgi, kaygı, ilgi boyutunda ve toplamda 9. Sınıf ve 10. sınıf arasında bir farklılığa rastlanmamıştır.

4.3.2. Yaş Düzeyi Farklılığı ve Tutum İlişkisi

14, 15, 16 ve 17 yaşındaki lise öğrencilerinden oluşan 350 kişilik bir öğrenci grubunun, ölçek puanlarının arasında fark olup olmadığını anlayabilmek için yaş seviyelerine göre oluşturulan grupların ölçek puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklemeler için tek yönlü varyans analiziyle kıyaslanmıştır.

Tablo-55: Boyutlar Arasında ve Ölçek Genelinde Yaş Düzeyi Farklılığı ve Tutum İlişkisine Ait Bulgular

		N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	Minimum	Maksimum
Bilgi	14	44	18,1136	3,82900	,57724	7,00	25,00
	15	150	17,7533	3,66360	,29913	7,00	25,00
	16	146	18,1781	3,73000	,30870	5,00	25,00
	17	10	16,9000	2,07900	,65744	14,00	21,00
	Toplam	350	17,9514	3,67450	,19641	5,00	25,00
Kaygı	14	44	15,4545	3,52700	,53172	6,00	22,00
	15	150	15,2933	3,16556	,25847	8,00	24,00
	16	146	14,7808	3,58251	,29649	8,00	24,00
	17	10	14,8000	3,73571	1,18134	10,00	22,00
	Toplam	350	15,0857	3,40294	,18189	6,00	24,00
İlgi	14	44	13,5455	2,79080	,42073	6,00	18,00
	15	150	13,1333	2,87938	,23510	5,00	20,00
	16	146	12,9315	3,00496	,24869	6,00	20,00
	17	10	13,0000	3,43188	1,08525	7,00	19,00
	Toplam	350	13,0971	2,93125	,15668	5,00	20,00
Toplam	14	44	47,1136	6,90876	1,04153	30,00	60,00
	15	150	46,1800	6,64242	,54235	27,00	64,00
	16	146	45,8904	6,92335	,57298	25,00	63,00
	17	10	44,7000	4,87739	1,54236	36,00	51,00
	Toplam	350	46,1343	6,74180	,36036	25,00	64,00

Yapılan analizler neticesinde, bilgi boyutunda; 14 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{14}=18.1136$), 15 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{15}=17.7533$), 16 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{16}=18.1781$), 17

yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{17}=16.9000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_G=17.9514$) olarak ölçülmüştür. Kaygı boyutunda; 14 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{14}=15.4545$), 15 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{15}=15.2933$), 16 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{16}=14.7808$), 17 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{17}=14.8000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_G =15.0857$) olarak ölçülmüştür. İlgı boyutunda; 14 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{14}=13.5455$), 15 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{15}=13.1333$), 16 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{16}=12.9315$), 17 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{17}=13.0000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_G=13.0971$) olarak ölçülmüştür. Ölçek geneline bakıldığında ise 14 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{14}=47.1136$), 15 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{15}=46.1800$), 16 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{16}=45.8904$), 17 yaşındaki öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{17}=44.7000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_G=46.1343$) olarak ölçülmüştür (Tablo-55).

Tek yönlü varyans analizi testi, karşılaştırma yapılan ortalamaların arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koyar fakat bu farkın büyüklüğüne dair bilgi vermez. Bu bağlamda ANOVA tablosu yapılarak, grupların arasındaki varyans, toplam varyansa bölünür. Bulunan değer 0 ile 1 arasında bir değer almalıdır (Can, 2013).

Yaş düzeyi farklılığının tutum değişikliğine etkisine ilişkin Anova Analizi Tablo-56'da verilmiştir.

Tablo-56: Yaş Düzeyi Farklılığı ile Tutum İlişisine Ait Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Serbestlik Katsayısı	Ort. Medyan	F	P
Bilgi	Gruplar Arasında	25,599	3	8,533	,630	,596
	Gruplar İçinde	4686,575	346	13,545		
	Toplam	4712,174	349			
Kaygı	Gruplar Arasında	26,840	3	8,947	,771	,511
	Gruplar İçinde	4014,589	346	11,603		
	Toplam	4041,429	349			
İlgi	Gruplar Arasında	13,140	3	4,380	,508	,677
	Gruplar İçinde	2985,557	346	8,629		
	Toplam	2998,697	349			
Toplam	Gruplar Arasında	71,770	3	23,923	,524	,666
	Grup İçinde	15790,918	346	45,638		
	Toplam	15862,689	349			

* $p < 0.05$

p değeri tüm boyutlarda ve tablo genelinde 0.05'ten büyük olduğundan yaş düzeyi farklılığı ile yeterli ve dengeli beslenme tutumu arasında bir ilişkiye rastlanamamıştır (Tablo-56).

4.3.3. Cinsiyet Farklılığı ve Tutum İlişkisi

Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeğinin tüm boyutlarının öğrencilerin cinsiyetleri bakımından karşılaştırılması tablo-57'de verilmiştir. Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeğinin boyutları ve ölçeğin geneli üzerine cinsiyet farklılığının anlamlı bir etkisinin olup olmadığını anlamak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testi yapılmıştır.

Tablo-57: Cinsiyet Farklılığı ve Tutum İlişkisi

	CİNSİYE T	N	Ortalama	Std. Sapma	t	df	P
Bilgi	Erkek	266	17,7632	3,73463	-1,710	348	,088
	Kız	84	18,5476	3,43057			
Kaygı	Erkek	266	15,1880	3,44586	1,000	348	,318
	Kız	84	14,7619	3,26212			
İlgi	Erkek	266	12,8797	3,00324	-2,488	348	,013*
	Kız	84	13,7857	2,58854			
GENEL TOPLAM	Erkek	266	45,8308	6,90184	-1,501	348	,134
	Kız	84	47,0952	6,14801			

* $p < 0.05$

Bilgi boyutunda erkeklerin ortalaması ($\bar{X}_E=17.7632$) ile kızların ortalaması ($\bar{X}_K=18.5476$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$p>0.05$]. Kaygı boyutunda erkeklerin ortalaması ($\bar{X}_E=15.1880$) ile kızların ortalaması ($\bar{X}_K=14.7619$) arasında anlamlı bir fark yoktur [$p>0.05$]. İlgi boyutunda erkeklerin ortalaması ($\bar{X}_E=12.8797$) ile kızların ortalaması ($\bar{X}_K=13.7857$) arasında anlamlı bir fark vardır ve bu fark kızlar lehinedir [$p<.005$]. Ölçek genelinde erkeklerin ortalaması ($\bar{X}_E=45.8308$) ile kızların ortalaması ($\bar{X}_K=47.0952$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$p>0.05$] (Tablo-57).

4.3.4. Baba Eğitim Durumu ve Tutum İlişkisi

Lise öğrencilerinden oluşan 350 kişilik bir öğrenci grubunun, ölçek puanlarının arasında bir fark olup olmadığını anlayabilmek amacıyla baba eğitim durumu farklılığına göre oluşturulmuş olan grupların ölçek puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analiziyle kıyaslanmıştır.

Tablo-58: Baba Eğitim Durumu ve Tutum İlişkisi

		N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	Minimum	Maksimum
Bilgi	İlkokul	155	17,9806	3,58292	,28779	8,00	25,00
	Ortaokul	107	18,1402	3,65608	,35345	5,00	25,00
	Lise	72	17,7361	3,74163	,44096	7,00	25,00
	Lisans	14	17,4286	4,89449	1,30811	7,00	24,00
	Lisansüstü	2	17,0000	,00000	,00000	17,00	17,00
	Toplam	350	17,9514	3,67450	,19641	5,00	25,00
Kaygı	İlkokul	155	15,3226	3,61802	,29061	6,00	24,00
	Ortaokul	107	14,9159	3,11455	,30109	8,00	23,00
	Lise	72	15,1528	3,20940	,37823	8,00	23,00
	Lisans	14	13,8571	3,88007	1,03699	7,00	20,00
	Lisansüstü	2	12,0000	4,24264	3,00000	9,00	15,00
	Toplam	350	15,0857	3,40294	,18189	6,00	24,00
İlgi	İlkokul	155	13,1677	2,99961	,24093	5,00	20,00
	Ortaokul	107	13,1402	2,82659	,27326	6,00	19,00
	Lise	72	12,8472	2,92950	,34524	6,00	18,00
	Lisans	14	13,3571	3,34220	,89324	8,00	19,00
	Lisansüstü	2	12,5000	2,12132	1,50000	11,00	14,00
	Toplam	350	13,0971	2,93125	,15668	5,00	20,00
Toplam	İlkokul	155	46,4710	6,67843	,53642	33,00	64,00
	Ortaokul	107	46,1963	6,57818	,63594	25,00	63,00
	Lise	72	45,7361	6,81133	,80272	27,00	60,00
	Lisans	14	44,6429	8,63452	2,30767	30,00	60,00
	Lisansüstü	2	41,5000	6,36396	4,50000	37,00	46,00
	Toplam	350	46,1343	6,74180	,36036	25,00	64,00

Test sonucuna göre, bilgi boyutunda; babası ilkököl mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ilkokul=17.9806), babası ortaokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ortaokul=18.1402), babası lise mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lise=17.7361), babası lisans mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lisans=17.4286), babası lisansüstü mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lisansüstü=17.0000) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ toplam=17.9514) olarak ölçülmüştür. Kaygı boyutunda; babası ilkököl mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ilkokul=15.3226), babası ortaokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ortaokul=14.9159), babası lise mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lise=15.1528), babası lisans mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lisans=13.8571), babası lisansüstü mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lisansüstü=12.0000) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ toplam=15.0857) olarak ölçülmüştür. İlgi boyutunda; babası ilkököl mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ilkokul=13.1677), babası ortaokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ortaokul=13.1402), babası lise mezunu öğrencilerin ölçek puanları

ortalaması ($\bar{X}_{lise}=12.8472$), babası lisans mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{lisans}=13.3571$), babası lisansüstü mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{lisansüstü}=12.5000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{toplam}=13.0971$) olarak ölçülmüştür. Ölçek genelinde; babası ilkokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{ilkokul}=46.4710$), babası ortaokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{ortaokul}=46.1963$), babası lise mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{lise}=45.7361$), babası lisans mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{lisans}=44.6429$), babası lisansüstü mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{lisansüstü}=41.5000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{toplam}=46.1343$) olarak ölçülmüştür (Tablo-58).

Tablo- 59: Baba Eğitim Durumu ve Tutum İlişisine Ait Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Serbestlik Katsayısı	Ortalama Medyan	F	P
Bilgi	Gruplar Arasında	12,920	4	3,230	,237	,917
	Gruplar İçinde	4699,254	345	13,621		
	Toplam	4712,174	349			
Kaygı	Gruplar Arasında	52,281	4	13,070	1,130	,342
	Gruplar İçinde	3989,148	345	11,563		
	Toplam	4041,429	349			
İlgi	Gruplar Arasında	7,128	4	1,782	,205	,935
	Gruplar İçinde	2991,570	345	8,671		
	Toplam	2998,697	349			
Toplam	Gruplar Arasında	103,490	4	25,873	,566	,687
	Gruplar İçinde	15759,198	345	45,679		
	Toplam	15862,689	349			

* $p<0.05$

Anova testi sonucuna göre tüm boyutlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Tablo-59) [$p>0.05$].

4.3.5. Anne Eğitim Durumu Tutum İlişkisi

Lise öğrencilerinden oluşan 350 kişilik bir öğrenci grubunun, ölçek puanlarının arasında bir fark olup olmadığını anlayabilmek amacıyla anne eğitim durumu farklılığına göre oluşturulan grupların ölçek puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklemeler için tek yönlü varyans analizi ile kıyaslanmıştır.

Tablo-60: Anne Eğitim Durumu ve Tutum İlişkisi

		N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	Minimum	Maksimum
Bilgi	İlkokul	208	18,0577	3,61646	,25076	5,00	25,00
	Ortaokul	104	17,6731	3,92513	,38489	7,00	25,00
	Lise	32	18,1250	3,42430	,60534	12,00	25,00
	Lisans	5	17,8000	3,11448	1,39284	14,00	21,00
	Lisansüstü	1	20,0000	.	.	20,00	20,00
	Toplam	350	17,9514	3,67450	,19641	5,00	25,00
Kaygı	İlkokul	208	15,1538	3,45228	,23937	6,00	24,00
	Ortaokul	104	14,9519	3,17264	,31110	8,00	22,00
	Lise	32	15,3125	3,61393	,63886	8,00	24,00
	Lisans	5	13,0000	4,94975	2,21359	7,00	19,00
	Lisansüstü	1	18,0000	.	.	18,00	18,00
	Toplam	350	15,0857	3,40294	,18189	6,00	24,00
İlgi	Lise	208	13,2644	2,99150	,20742	5,00	20,00
	Ortaokul	104	12,9615	2,79362	,27394	6,00	20,00
	Lise	32	12,4063	2,80391	,49567	6,00	17,00
	Lisans	5	13,2000	4,32435	1,93391	7,00	18,00
	Lisansüstü	1	14,0000	.	.	14,00	14,00
	Toplam	350	13,0971	2,93125	,15668	5,00	20,00
Toplam	İlkokul	208	46,4760	6,83691	,47405	25,00	63,00
	Ortaokul	104	45,5865	6,60775	,64794	27,00	60,00
	Lise	32	45,8438	6,75425	1,19399	35,00	64,00
	Lisans	5	44,0000	6,32456	2,82843	37,00	51,00
	Lisansüstü	1	52,0000	.	.	52,00	52,00
	Toplam	350	46,1343	6,74180	,36036	25,00	64,00

Test sonucuna göre, bilgi boyutunda; annesi ilkokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ilkokul=18.0577), annesi ortaokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ortaokul=17.6731), annesi lise mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lise=18.1250), annesi lisans mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lisans=17.8000), annesi lisansüstü mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lisansüstü=20.0000) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ toplam=17.9514) olarak ölçülmüştür. Kaygı boyutunda; annesi ilkokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ilkokul=15.1538), annesi ortaokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ ortaokul=14.9519), annesi lise mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lise=15.3125), annesi lisans mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lisans=13.0000), annesi lisansüstü mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}$ lisansüstü=18.0000) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması

($\bar{X}_{\text{topl}}=15.0857$) olarak ölçülmüştür. İlgili boyutunda; annesi ilkokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{ilkokul}}=13.2644$), annesi ortaokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{ortaokul}}=12.9615$), annesi lise mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{lise}}=12.4063$), annesi lisans mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{lisans}}=13.2000$) annesi lisansüstü mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{lisansüstü}}=14.0000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{topl}}=13.0971$) olarak ölçülmüştür. Ölçek genelinde; annesi ilkokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{ilkokul}}=46.4760$), annesi ortaokul mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{ortaokul}}=45.5865$), annesi lise mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{lise}}=45.8438$), annesi lisans mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{lisans}}=44.0000$), annesi lisansüstü mezunu öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{lisansüstü}}=52.0000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{\text{topl}}=46.1343$) olarak ölçülmüştür (Tablo-60).

Tablo-61: Anne Eğitim Durumu ve Tutum İlişkisine Ait Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Serbestlik Katsayısı	Ortalama Medyan	F	P
Bilgi	Gruplar Arasında	15,682	4	3,920	,288	,886
	Gruplar İçinde	4696,492	345	13,613		
	Toplam	4712,174	349			
Kaygı	Gruplar Arasında	34,717	4	8,679	,747	,560
	Gruplar İçinde	4006,712	345	11,614		
	Toplam	4041,429	349			
İlgi	Gruplar Arasında	23,876	4	5,969	,692	,598
	Gruplar İçinde	2974,822	345	8,623		
	Toplam	2998,697	349			
Toplam	Gruplar Arasında	115,369	4	28,842	,632	,640
	Gruplar İçinde	15747,320	345	45,644		
	Toplam	15862,689	349			

* $p < 0.05$

Anova testi sonucuna göre tüm boyutlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Tablo-61) [$p > 0.05$].

4.3.6. Ekonomik Durum Tutum İlişkisi

Lise öğrencilerinden oluşan 350 kişiden oluşan bir öğrenci grubunun, ölçek puanlarının arasında bir fark olup olmadığını anlayabilmek amacıyla öğrencilerin ailelerinin ekonomik durum farklılıklarına göre oluşturulan grupların ölçek puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analiziyle kıyaslanmıştır.

Tablo-62: Ekonomik Durum ve Tutum İlişkisi

		N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata Ortalaması	Minimum	Maksimum
Bilgi	0-1500 TL	92	18,0109	3,58107	,37335	7,00	25,00
	1500-3000 TL	192	17,8802	3,68401	,26587	7,00	25,00
	3000-4500 TL	46	18,3043	2,81953	,41572	13,00	25,00
	4500 TL- üstü	20	17,5500	5,54859	1,24070	5,00	25,00
	Toplam	350	17,9514	3,67450	,19641	5,00	25,00
Kaygı	0-1500 TL	92	15,3261	3,44855	,35954	6,00	23,00
	1500-3000 TL	192	15,0313	3,31727	,23940	7,00	24,00
	3000-4500 TL	46	14,7174	3,47475	,51232	8,00	22,00
	4500 TL-Üstü	20	15,3500	3,97724	,88934	8,00	23,00
	Toplam	350	15,0857	3,40294	,18189	6,00	24,00
İlgi	0-1500 TL	92	13,1848	3,14461	,32785	7,00	20,00
	1500-3000 TL	192	13,0938	2,86001	,20640	5,00	20,00
	3000-4500 TL	46	13,1087	2,95318	,43542	6,00	18,00
	4500 TL-Üstü	20	12,7000	2,71642	,60741	7,00	17,00
	Toplam	350	13,0971	2,93125	,15668	5,00	20,00
Toplam	0-1500 TL	92	46,5217	6,75876	,70465	33,00	63,00
	1500-3000 TL	192	46,0052	6,54705	,47249	30,00	64,00
	3000-4500 TL	46	46,1304	5,79505	,85443	33,00	60,00
	4500 TL-Üstü	20	45,6000	10,22072	2,28542	25,00	60,00
	Toplam	350	46,1343	6,74180	,36036	25,00	64,00

Test sonucuna göre, bilgi boyutunda; ailesinin ekonomik geliri 0-1500 TL olan öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_0 - 1500 = 18.0109$), ailesinin geliri 1500-3000 TL öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{1500 - 3000} = 17.8802$), ailesinin geliri 3000-4500 TL olan öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{3000-4500} = 18.3043$), ailesinin geliri 4500 TL ve üstü öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{4500-Üstü} = 17.5500$), ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{toplam} = 17.9514$) olarak ölçülmüştür. Kaygı boyutunda; ailesinin ekonomik geliri 0-1500 TL olan öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_0 - 1500 = 15.3261$), ailesinin geliri 1500-3000 TL öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{1500 - 3000} = 15.0313$), ailesinin geliri 3000-4500 TL olan öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{3000-4500} = 14.7174$), ailesinin geliri 4500 TL ve üstü öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{4500-Üstü} = 15.3500$), ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{toplam} = 15.0857$) olarak ölçülmüştür. İlgi boyutunda; ailesinin ekonomik geliri 0-1500 TL olan öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_0 - 1500 = 13.1848$), ailesinin

geliri 1500-3000 TL öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}1500 - 3000 = 13.0938$), ailesinin geliri 3000-4500 TL olan öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}3000-4500 = 13.1087$), ailesinin geliri 4500 TL ve üstü öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}4500-Üstü = 12.7000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{toplam} = 13.0971$) olarak ölçülmüştür. Ölçek genelinde; ailesinin ekonomik geliri 0-1500 TL olan öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}0 - 1500 = 46.5217$), ailesinin geliri 1500-3000 TL öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}1500 - 3000 = 46.0052$), ailesinin geliri 3000-4500 TL olan öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}3000-4500 = 46.1304$), ailesinin geliri 4500 TL ve üstü öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}4500-Üstü = 45.6000$) ve ölçek geneli öğrencilerin ölçek puanları ortalaması ($\bar{X}_{toplam} = 46.1343$) olarak ölçülmüştür (Tablo-62).

Tablo-63: Ekonomik Durum ve Tutum İlişkisine Ait Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Serbestlik Katsayısı	Ortalama Medyan	F	P
BİLGİ	Gruplar Arasında	10,251	3	3,417	,251	,860
	Gruplar İçinde	4701,923	346	13,589		
	Toplam	4712,174	349			
KAYGI	Gruplar Arasında	13,523	3	4,508	,387	,762
	Gruplar İçinde	4027,906	346	11,641		
	Toplam	4041,429	349			
İLGİ	Gruplar Arasında	3,869	3	1,290	,149	,930
	Gruplar İçinde	2994,828	346	8,656		
	Toplam	2998,697	349			
TOPLAM	Gruplar Arasında	22,720	3	7,573	,165	,920
	Gruplar İçinde	15839,969	346	45,780		
	Toplam	15862,689	349			

* $p < 0.05$

Anova testi sonucuna göre tüm boyutlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Tablo-63) [$p > 0.05$].

4.3.7. Beslenme Eğitimi Tutum İlişkisi

Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeğini oluşturan boyutların öğrencilerin beslenme eğitimi alma durumları açısından kıyaslanması Tablo-64'te verilmiştir. Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeği boyutları ve ölçek geneli üzerine

beslenme eğitimi alma durumu farklılığının anlamlı bir etkisinin olup olmadığını anlayabilmek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem için t testi yapılmıştır.

Tablo-64: Beslenme Eğitimi ve Tutum İlişkisi

	BESLENME EĞİTİMİ	N	Ortalama	Std. Sapma	t	Serbestlik Katsayısı	P
BİLGİ	Aldım	304	18,1020	3,71947	1,979	348	,049*
	Almadım	46	16,9565	3,22460			
KAYGI	Aldım	304	15,1151	3,41757	,415	348	,678
	Almadım	46	14,8913	3,33485			
İLGİ	Aldım	304	13,2697	2,92360	2,861	348	,004*
	Almadım	46	11,9565	2,74839			
TOPLAM	Aldım	304	46,4868	6,75306	2,535	348	,012*
	Almadım	46	43,8043	6,24898			

* $p < 0.05$

Bilgi boyutunda beslenme eğitimi alanların ortalaması ($\bar{X}$ alanlar=18.1020) ile almayanların ortalaması ($\bar{X}$ almayanlar=16.9565) arasında anlamlı bir fark vardır ve bu fark beslenme eğitimi alanların lehinedir [$p < .005$]. Kaygı boyutunda beslenme eğitimi alanların ortalaması ($\bar{X}$ alanlar=15.1151) ile almayanların ortalaması ($\bar{X}$ almayanlar=14.8913) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$p > 0.05$]. İlgi boyutunda beslenme eğitimi alanların ortalaması ($\bar{X}$ alanlar=13.2697) ile almayanların ortalaması ($\bar{X}$ almayanlar=11.9565) arasında anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark beslenme eğitimi alanların lehinedir [$p < .005$]. Ölçek genelinde beslenme eğitimi alanların ortalaması ($\bar{X}$ alanlar=46.4868) ile almayanların ortalaması ($\bar{X}$ almayanlar=43.8043) arasında anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark beslenme eğitimi alanların lehinedir (Tablo-64) [$p < .005$].

4.3.8. Baba Çalışma Durumu Tutum İlişkisi

Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeğini oluşturan boyutların öğrencilerin baba çalışma durumları açısından kıyaslanması tablo-65'te verilmiştir. Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeği boyutları ve ölçek geneli üzerine baba çalışma durumu farklılığının anlamlı bir etkisinin olup olmadığını anlayabilmek için yapılan ilişkisiz örneklem için t testi yapılmıştır.

Tablo-65: Baba Çalışma Durumu ve Tutum İlişkisi

	BABA ÇALIŞMA DURUMU	N	Ortalama	Std. Sapma	t	Serbestlik Katsayısı	P
BİLGİ	Çalışıyor	341	17,9648	3,64594	,419	348	,676
	Çalışmıyor	9	17,4444	4,87625			
KAYGI	Çalışıyor	341	15,1466	3,40962	2,071	348	,039*
	Çalışmıyor	9	12,7778	2,22361			
İLGİ	Çalışıyor	341	13,0909	2,93768	-,245	348	,807
	Çalışmıyor	9	13,3333	2,82843			
TOPLA M	Çalışıyor	341	46,2023	6,76953	1,163	348	,246
	Çalışmıyor	9	43,5556	5,24669			

* $p < 0.05$

Bilgi boyutunda babası çalışanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışanlar=17.9648) ile çalışmayanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışmayanlar=17.4444) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$p > 0.05$]. Kaygı boyutunda babası çalışanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışanlar=15.1466) ile çalışmayanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışmayanlar=12.7778) arasında anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark babası çalışanların lehinedir [$p < .005$]. İlgi boyutunda babası çalışanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışanlar=13.0909) ile çalışmayanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışmayanlar=13.3333) ile arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$p > 0.05$]. Ölçek genelinde babası çalışanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışanlar=46.2023) ile çalışmayanların ortalaması ise ($\bar{X}$ çalışmayanlar=43.5556) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$p > 0.05$] (Tablo-65).

4.3.9. Anne Çalışma Durumu Tutum İlişkisi

Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeğini oluşturan boyutların öğrencilerin anne çalışma durumları açısından kıyaslanması Tablo-66'da verilmiştir. Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki tutum ölçeği boyutları ve ölçek geneli üzerine anne çalışma durumu farklılığının anlamlı bir etkisinin olup olmadığını anlayabilmek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem için t testi yapılmıştır.

Tablo-66: Anne Çalışma Durumu ve Tutum İlişkisi

	ANNE ÇALIŞMA DURUMU	N	Ortalama	Std. Sapma	t	df	P
BİLGİ	Çalışıyor	80	18,4625	3,13794	1,418	348	,157
	Çalışmıyor	270	17,8000	3,81116			
KAYGI	Çalışıyor	80	15,1000	3,34740	,043	348	,966
	Çalışmıyor	270	15,0815	3,42536			
İLGİ	Çalışıyor	80	13,3500	2,83335	,878	348	,380
	Çalışmıyor	270	13,0222	2,96063			
TOPLAM	Çalışıyor	80	46,9125	6,18940	1,176	348	,240
	Çalışmıyor	270	45,9037	6,89094			

* $p < 0.05$

Bilgi boyutunda annesi çalışanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışanlar=18.4625) ile çalışmayanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışmayanlar=17.8000) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$p > 0.05$]. Kaygı boyutunda annesi çalışanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışanlar=15.1000) ile çalışmayanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışmayanlar=15.0815) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$p > 0.05$]. İlgı boyutunda annesi çalışanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışanlar=13.3500) ile çalışmayanların ortalaması ise ($\bar{X}$ çalışmayanlar=13.0222) arasında anlamlı bir farklılık yoktur. [$p > 0.05$]. Ölçek genelinde annesi çalışanların ortalaması ($\bar{X}$ çalışanlar=46.9125) ile çalışmayanların ortalaması ise ($\bar{X}$ çalışmayanlar=45.9037) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$p > 0.05$] (Tablo-67).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu çalışma lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme tutumlarını ölçmeyi hedefleyen bir ölçeğin geliştirilmesini ve elde edilen sonuçların yorumlanmasını kapsamaktadır. Bu bölümde yapılan araştırma bulgularının doğrultusunda sonuca, tartışmaya ve önerilere yer verilecektir.

Faktör analizi sonuçları, geçerlilik ve güvenilirlik sonuçları, tutum ölçeğinin uyum iyiliği istatistiği (LISREL) ile ilgili sonuçlar, lise öğrencilerinin görüş ve tutumlarıyla ilgili sonuçlar, cinsiyet ve tutum ile ilgili sonuçlar, ebeveynlerin ekonomik ve eğitim durumuyla tutum ilişkisini gösteren sonuçlar, sınıf seviyesi ve beslenme eğitimi-tutum ilişkisi sonuçları incelenmiş, tartışılmış ve öneriler geliştirilmiştir.

Ölçek geliştirilmeden önce bir grup öğrenciye yeterli ve dengeli beslenme hakkında açık uçlu sorular sorulmuştur. Yeterli ve dengeli beslenme hakkındaki muhtemel bilgi, davranış eksiklikleri ve kavram yanlışları belirlenmiştir.

Araştırmanın ön aşamasında tutum, ölçek geliştirme, yeterli ve dengeli beslenme, adolesan özellikleri literatür tarama çalışmaları yapılmış, daha sonra uzman görüşüne başvurulmuş ve 40 maddeden oluşan beşli Likert tipi yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeği taslak formu hazırlanmış, 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul Samandıra Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin 9. ve 10. sınıflarında öğrenim gören seçkisiz 350 öğrenciye uygulanmıştır.

Örnekleme oluşturan öğrencilerin 174'ü 9. sınıf, 176'sı 10. Sınıf öğrencisidir. 9. sınıf öğrencileri örneklemin %49.7'sini oluştururken, 10. sınıf öğrencileri %50.3'ünü oluşturmaktadır.

Ölçeğin uygulandığı örnekleme 266 kız, 84 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Erkek öğrenciler örneklemin %76.0'sını oluştururken, kız öğrenciler %24.0'ünü oluşturmaktadır.

Rastgele seçilen 350 öğrencinin 44 tanesi 14 yaşında, 150 tanesi 15 yaşında, 146 tanesi 16 yaşında, 10 tanesi 17 yaşındadır. 14 yaşındaki öğrenciler örneklemin %12.6'sını oluştururken, 15 yaşındakiler %42.9'unu, 16 yaşındakiler %41.7'sini, 17 yaşındakiler %2.9'unu oluşturmaktadır.

Yeterli ve dengeli tutum ölçeğinin yapı geçerliliği için faktör analizi yapılmış ve ölçekteki maddelerin hangi öğrenme alanına yönelik tutum ile ilgili hangi faktörleri ölçtüğü belirlenmiştir. Veri yapısının faktör analizine uygunluğu KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) testi ve Bartlett testi yöntemlerinden faydalanılarak kontrol edilmiştir.

Bir ölçeğin güvenilirlik oranı kadar o ölçekle yapılan bağımsız ölçümlerin sonuçları benzerdir ve kararlıdır (Büyüköztürk, 2008). Yeterli ve dengeli beslenme ölçeğinin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach alpha ve ölçeğin geçerliliğini belirlemek için alt-üst grupları geçerlilik analizi yapılmıştır.

İç tutarlık ölçeği oluşturan her maddenin aynı özelliği ölçmesi yani testin homojen olmasıdır. Faktör analizi maddelerin homojen olmasına neden olduğu için ölçeğin güvenilirliğini sağlamaktadır (Tavşancıl, 2010). Analizden önce yapılan güvenilirlik analizinde, taslak 40 maddelik yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısı 0.675'tir.

Birinci faktördeki maddeler kişinin yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili bilgilerini ölçen maddeler olduğu için bilgi boyutu olarak adlandırılmıştır. Bilgi boyutu 5 maddeden oluşmuştur.

İkinci faktördeki maddeler kişinin yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili kaygılarını ölçen maddeler olduğu için kaygı boyutu olarak adlandırılmıştır. Kaygı boyutu 5 maddeden oluşmuştur.

Üçüncü faktördeki maddeler kişinin yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili ilgilerini ölçen maddeler olduğu için ilgi boyutu olarak adlandırılmıştır. İlgi boyutu 4 maddeden oluşmuştur.

Açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi sonucu oluşturulan 14 maddelik yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeğinin güvenilirlik analizi sonucu Cronbach's Alpha değeri 0.658 olarak elde edilmiştir.

Bilgi boyutunun Chronbach's Alpha katsayısı =0.573, kaygı boyutunun Chronbach's Alpha katsayısı=0.688 ve ilgi boyutunun Chronbach's Alpha katsayısı 0.642'dir.

Bilgi boyutu 28., 30., 11., 17. ve 19. maddelerden oluşmaktadır. Davranış boyutunu oluşturan maddeler 15., 27., 13., 24. ve 29. maddelerdir. İlgi boyutunu oluşturan maddeler ise 21., 40., 2. ve 5. maddelerdir.

Doğrulatoryıcı faktör analizi uygulamasında LISREL (Linear Structural Relation) 9.1 programı kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen uyum değerleri sırasıyla incelenmiştir.

Faktör analiziyle taslakta 40 madde olan ölçek 14 maddeye indirilmiş olup, doğrulatoryıcı faktör analiziyle kurulan modellerin verilere uyum istatistikleri incelenmiştir. Doğrulatoryıcı faktör analizinde, χ^2/df (ki-kare/serbestlik derecesi) değeri 4.13 olarak bulunmuştur. Bu değer modelin kabul edilebilir bir uyum oranına sahip olduğunu göstermiştir. Modelin RMSEA değerinin 0.00 olması mükemmel uyumu; GFI değerinin 0.83 olması zayıf uyumu; AGFI değerinin 0.76 olması zayıf uyumu; RMR değerinin 0.15 olması zayıf uyumu; SRMR değerinin 0.11 olması mükemmel uyumu; NFI değerinin 0.87 olması kabul edilebilir uyumu; NNFI değerinin -2.77 olması zayıf uyumu ve CFI değerinin 0.00 olması zayıf uyumu göstermektedir.

Lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme tutumlarının incelenmesinde sınıf farklılığı ile tutum ilişkisi, yaş düzeyi farklılığı ile tutum ilişkisi, baba eğitim durumu ile tutum ilişkisi, anne eğitim durumu ile tutum ilişkisi ve ekonomik durum ile tutum ilişkisi incelenmiş; bilgi, kaygı ve ilgi boyutunda bir farklılığa rastlanmamıştır.

Cinsiyet farklılığı ile yeterli ve dengeli beslenme tutum ilişkisi incelendiğinde bilgi ve kaygı boyutunda bir farklılığa rastlanmazken, ilgi boyutunda erkeklerin ortalaması ile kızların ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmuş ve bu farkın kızlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

Beslenme eğitimi alma durumu ile yeterli ve dengeli beslenme tutumu incelendiğinde kaygı boyutunda anlamlı bir farklılığa rastlanamazken, bilgi boyutunda beslenme eğitimi alanların ortalaması ile almayanların ortalaması arasında anlamlı bir fark belirlenmiş ve bu farkın beslenme eğitimi alanların lehine olduğu görülmüştür. İlgi boyutunda beslenme eğitimi alanların ortalaması ile almayanların ortalaması arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiş ve bu farkın beslenme eğitimi alanların lehine olduğu görülmüştür. Ölçek genelinde beslenme eğitimi alanların ortalaması ile almayanların ortalaması arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve bu farkın beslenme eğitimi alanların lehine olduğu tespit edilmiştir.

Baba çalışma durumu ile yeterli ve dengeli beslenme tutumu incelendiğinde bilgi ve ilgi boyutunda anlamlı bir farklılığa rastlanamazken, kaygı boyutunda beslenme eğitimi alanların ortalaması ile almayanların ortalaması arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve bu farkın babası çalışanların lehine olduğu gözlenmiştir.

5.2. Tartışma

Lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme tutumlarının incelendiği çalışmanın sonuçlarına göre kız öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmeye karşı ilgileri erkek öğrencilere göre daha fazladır. Arslan ve ark. (1994) yaptığı bir çalışmada ise kız öğrencilerin %73'ünün beslenme alışkanlıklarının kötü olduğu, erkeklerde ise bu oranın %27 olduğu görülmüştür. Bu çalışmaya göre beslenme alışkanlık düzeyi arasında önemli oranda fark belirlenmiştir. Yapılan başka bir çalışmada ise beslenme alışkanlıklarının puan ortalamasının erkeklerde kızlara oranla önemli oranda yüksek olduğu görülmüştür (Vançelik ve ark., 2007). Yapılan bu yüksek lisans tez çalışmasından elde edilen sonuçlar düşünüldüğünde, kız öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenme ilgilerinin yüksek olmasına rağmen bunu davranışa dönüştürmedikleri kanısına varılabilir.

Bu yüksek lisans tez çalışmasından elde edilen yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeğinin analiz sonuçlarına göre, beslenme eğitimi alma durumu ve tutum ilişkisinde bilgi boyutunda, ilgi boyutunda ve ölçek genelinde beslenme eğitimi alanların ortalaması almayanlara göre daha yüksektir. Işıksoluğu (1984) beslenme eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin karşılaştırıldığı bir çalışma yapmış ve beslenme eğitimi alan öğrencilerin daha iyi beslendiğini belirlemiştir. Bu yüksek lisans tez çalışmasından elde edilen yeterli ve dengeli beslenme tutum ölçeğinin sonuçları bahsedilen araştırmaların sonuçlarını destekler niteliktedir. Beslenme eğitimi almak öğrencilerin beslenme bilgilerine, dolayısıyla da tutumlarına olumlu yönde etki etmektedir.

Güneyli (1984) yaptığı bir çalışmada ekonomik yükseliş ile öğün sayısını karşılaştırmış ve öğün sayısının sosyoekonomik yükseliş ile doğru olarak arttığını kaydetmiştir.

Dalan (2010) Ankara Yenimahalle'de 350 lise öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada, Lise öğrencilerinin %70'nin üzerinde zayıflama baskısı hissetmediğini tespit etmiştir. Lise öğrencilerinin yaklaşık %51.7'sinin ise düzenli olarak üç öğün yemek yemediği belirlemiştir. Bilgi düzeyleri ve abur cubur yeme günde sadece tek öğün beslenme gibi sağlıksız beslenme davranışları kıyaslanmış ve önemli farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ayrıca beslenme konusunda ekonomik sorunların çok ciddi boyutta problem teşkil etmediği sevindirici bir gelişme olarak kayda geçmiştir. Bu çalışmada da ekonomik sorunların yeterli ve dengeli beslenme tutumuna anlamlı bir etkisi bulunamamıştır.

Yağcı (2010) Van'da eğitim gören lise son sınıf öğrencileri üzerinde beslenme alışkanlıklarındaki cinsiyet etkisini belirlemek için bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan, 329 erkek %65, 171 kız %35 toplam 500 öğrencinin yaş ortalamaları (17.6 ± 1.69) yılları arasında değişmektedir. Öğrencilerin %53'ünün öğünlerinin düzenli olduğunu tespit edilirken %47'sinin ise öğün saatlerinin düzensiz olduğu görülmüştür. Öğrencilerde süt tüketme ve meyve ve sebze grubu besinlerden tüketme sıklığı yetersizdir. Araştırmanın sonucunda örneklem grup olan lise sonuncu sınıf öğrencilerinin beslenme alışkanlıklarında yetersizlikler görülmüş ve etkin bir beslenme eğitimi ile düzeltilebileceği görüşüne varılmıştır. Aytekin (1999), üniversite öğrencilerine verilen beslenme eğitiminin beslenme davranışları üzerine etkisinin incelenmesi konusunda bir araştırma yapmış ve beslenme eğitiminin beslenme davranışları üzerinde olumlu etki ettiğini ortaya koymuştur. Yeterli ve dengeli beslenme tutumlarının araştırıldığı bu çalışmanın sonuçları da beslenme eğitiminin önemini vurgulamaktadır.

Kızıltan (2000), Başkent Üniversitesi Yiyecek İçecek İşletmeciliği Programında öğrenim gören öğrencilerin beslenme bilgi düzeyi ve beslenme durumuna beslenme eğitiminin etkisi konusunda bir araştırma yapmış, özellikle kız öğrencilerde yetersiz ve dengesiz beslenme alışkanlıklarının yaygın olduğunu, en çok öğle, en az akşam öğününü atladıklarını, verilen eğitimin sonunda öğün atlama davranışında oran olarak %40.9'luk bir azalma olduğunu ortaya koymuştur.

İstanbul Bakırköy'de Yeşilbursa ve ark. (1992) tarafından bir araştırma yapılmış, dört ayrı lisede öğrenim gören 1022'si kız, 956'sı erkek 1978 öğrencinin aralarında bir tarama yapılmıştır. Yaş ortalaması 16.22 olan 14-19 yaşları arasındaki grubun %2.52'sinde (50 kişi) bulimia nevroza ve %2'sinde (4 kişi) anoreksiya nevroza bulgusuna görülmüştür.

Canpolat ve ark. (2005) beden imgesi, ideal kilo, benlik algısı ve beden kitle endeksinin Türk gençlerinde diyet yapma davranışındaki etkileri üzerinde yapılan araştırmanın örneklemini Ankara'daki liselerden yaşları 15-17 arasındaki 531 öğrenci oluşturmuştur. Sık diyet yapma davranışının sebepleri; daha zayıf bir beden ideali, benlik kavramını fiziksel görünüşle ölçülmek ve kendine değer vermemek olarak görülmüştür.

Daşbaşı (2003), yaşları 13-17 arasındaki 496 kız ve 654 erkek öğrenci üzerinde bir araştırma yürütmüştür. Araştırmasının sonucunda; kız öğrencilerin daha çok dondurma, çikolata-gofret, cips, kola reklâmlarından etkilendiklerini ve öğün aralarında meyve, içecek, bisküvi ve kuruyemiş türlerini tükettiklerini tespit etmiştir.

Önay (2002)'in Ankara'da farklı sosyoekonomik düzeylerdeki 14–15 yaş grubu üzerinde öğrencilerin beslenme durumlarını ortaya koymak için yaptığı araştırmada, öğrencilerde en az atlanan öğünün akşam öğünü olduğunu belirlemiştir. Ayrıca öğrencilerde iyi ve çok iyi beslenme bilgisine sahip olanların yüzdesinin %18.6 olduğunu belirlemiştir.

Topalfakıoğlu (2011)'nin yaptığı çalışmanın amacı normal ve taşımali eğitim alan 10-13 yaş adolesanların antropometrik ölçümleri ile beslenme durumlarını karşılaştırmaktır. Normal eğitim alan öğrencilere göre taşımali eğitim alan öğrencilerin vitamin ve mineral alım oranlarının, taşımali öğrencilere göre düşük olduğunu saptamıştır.

Pekcan ve Beğenmez (1988), ergenlik çağındaki gençlerin beslenmelerine anne çalışma durumlarının etkisini araştırmıştır. Annenin çalışmasının bebeklik ve okulöncesi dönemde çocukların beslenmesinde sorun oluşturabildiğini, ergenlik çağındaki çocukların beslenme durumlarının kendi sorumluluklarında olduğunu ortaya koymuştur.

Pekcan sağlıklı beslenmenin bir şekilde tetiklediği demir yetersizliği anemisinin okuldaki başarıyı düşürdüğü, anemisi olmayan çocuklarda öğrenmenin daha aktif olduğunu saptamıştır (Pekcan, 1984).

1984 yılında beslenme eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler karşılaştırılmış ve beslenme eğitimi alan öğrencilerin daha iyi beslendiğini belirtilmiştir (Işıksoluğu, 1984).

Güneyli, (1984), sosyoekonomik yükseliş ile öğün sayısını karşılaştırmış ve öğün sayısının sosyoekonomik yükseliş ile doğru orantılı olarak arttığını belirtmiştir

Şimşek (1991) ev ekonomisi beslenme dersi okuyan öğrenciler ile okumayan öğrencileri birbiri ile karşılaştırmıştır. Dersi okumayan öğrencilerin beslenme bilgi puanları ortalama iken okuyanların ise beklenen düzeyde olmadığı belirtilmiştir.

Yapılan başka bir çalışmada da çocuklarda meydana gelen beslenme bozukluklarının annelerin bilgi yetersizliğinden kaynaklandığı belirtilmiştir (Bozkurt ve Güneyli, 1979).

Yapılan bu tez çalışmasında lise öğrencilerinin yeterli ve dengeli beslenme tutumlarının incelenmesinde sınıf farklılığı tutum ilişkisi, yaş düzeyi farklılığı tutum ilişkisi, baba eğitim durumu tutum ilişkisi, anne eğitim durumu tutum ilişkisi, ekonomik durum tutum ilişkisi incelenmiş bilgi, kaygı ve ilgi boyutunda ve bir farklılığa rastlanmamıştır.

5.3. Öneriler

Ülkemiz genç nüfusu fazla olan, hızla büyüyen bir ülkedir. Gençlerimiz geleceğimizin mihenk taşlarıdır. Onlara vereceğimiz eğitim ve kazandıracığımız davranışlar toplumumuzun gelecekteki yapısını belirleyecektir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler ülkeler arasındaki rekabete sebep olurken, en temel yatırım aracımız ‘‘insan’’ olmalıdır. Çünkü bilimsel süreçlere ve düşünme yöntemine sahip bireylerin toplumsal kalkınmadaki rolleri çok büyüktür. Nitelikli insan yetiştirmenin yolu en temelde ‘sağlıklı birey’ yetiştirmekten geçmektedir. Sağlıklı birey yetiştirmek için nitelikli bir beslenme eğitimi vermek gerekliliktir.

Beslenme bilgisi eksikliğinden veya sosyal, kültürel, ekonomik sebeplerle edinilmiş olan yanlış beslenme tutumları gelişme çağında olan gençlerimizde geri dönüşü olmayan olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Sağlıklı bir bireyin sağlıklı bir aileyi dolayısıyla da toplumu oluşturacağı düşünülürse gençlerimizin ülke kalkınmasındaki görevlerini yapabilmeleri için beslenme eğitimine olan ihtiyaç yadsınamaz bir büyüklüktedir.

Sağlıklı bir birey demek, gelişmiş toplumun temel taşı demektir. Çünkü sağlıklı bir birey iyi düşünebilir, ülkesini kalkındırabilir, beden gücünü verimli kullanabilir. Sağlıklı birey yetiştirmenin yolunun beslenme eğitimi vermekten geçtiğini unutmamalıyız.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz S. (2006). *Üniversite öğrencilerinin beslenme alışkanlıkları ile özyeterlilik ve iyimserlik ilişkisi: Ankara Üniversitesi örneği*. A.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ahsen, Ü. (1994). *Beslenme Öğrenimi Gören ve Görmeyen Kız Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Beslenme Durumu Üzerinde Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s. 1-11, Ankara.
- Akçay,A (2008). *Çocukluk çağı obezitesinin kardiyak fonksiyonlar üzerine etkisinin ekokardiyografik ve elektrokardiyografik yöntemlerle değerlendirilmesi*, Uzmanlık tezi, İstanbul.
- Aksoy, M. E. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Gaziosmanpaşa Üniversitesi örneği). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (2), 197-212.
- Anderson, J. C. ve Gerbing, D. W. (1984). The Effect of Sampling Error On Convergece, Improper Solutions and Goodness-of-Fit Indices For Maximum Likelihood Confirmatory Factor Analysis. *Psychometrika*, 49, 155–173.
- Anderson, L.W. (1988). *Attitudes and Their Measurement*, Educational Research, Methodology and Measurement and Intemation handbook, USA
- Arslan P, Karaağaoğlu N, Duyar G ve Güleç E (1994). Yükseköğrenim gençlerinin beslenme alışkanlıklarının puanlandırma yöntemi ile değerlendirilmesi. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 22 (2), 195-208.
- Avşar, F. (2007). *Doğrulamalı Faktör Analizi ve Beck Depresyon Envanteri Üzerine Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstatistik Anabilim Dalı, 102 s.
- Aydın, M (2010). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Aytekin F (1999). *Üniversite Öğrencilerine Verilecek Beslenme Eğitiminin Beslenme Davranışlarına Olan Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Balcı, A. (1995). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: TDFD, Bilgisayar Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.
- Baş, M. (2004). *Besin Hijyeni Güvenliği ve HACCP*. (I. Baskı). Ankara: Sim Matbaacılık.
- Baysal, A (1993). Gençliğin Beslenme Sorunları. *Aile ve Toplum*, 1(3), 98-99.
- Baysal, A. (1996). *Beslenme*. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu Beslenme ve Diyetetik Bölümü, 6. Baskı, Ankara, Hatipoğlu Yayınevi.
- Baysal, A. (1997). *Genel Beslenme*, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Hatipoğlu Yayınevi.
- Baysal, A. (2000). *Beslenme*. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Baysal, A. (2002). *Beslenme*. (9.bs.), Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Baysal, A. ve ark. (2002). *Diyet El Kitabı*. 4. Baskı. Ankara, Hatipoğlu Yayınevi, S: 7- 20.
- Baysal A. (2004). *Beslenme*. 4. Baskı, Ankara: Hatipoglu Yayınları, s.9.
- Baysal, A. (2009). *Beslenme*. (12.bs.) Ankara: Hatipoğlu Yayınevi, S: 267-296.
- Bozkurt, N. , Güneşli, U. (1979-1980). Ankara Etümesgut-Çubuk köylerinde yaşayan 0-36 ay çocukların beslenme ve gelişim Etkileşimleri, *Beslenme ve diyet dergisi*, Birleştirilmiş özel sayı 8-9, 74.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatoryfactor Analysis Forappliedresearch*. (First Edition). Ny: Guilford Publications.
- Budak, S. (2005). Psikoloji Sözlüğü. Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32, 470-483.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş. (2008). *Veri analizi el kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*, 9. Baskı, Pegem-Akademi, 167-182.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, A. (2013). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi* (1. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Canpolat B. I., Örsel S., Akdemir A., ve Özbay M. H. (2005). The relationship between dieting and body image, body ideal, self-perception, and body mass index in Turkish adolescents. *International Journal of Eating Disorders*, 37(2), 150-155.
- Comrey, A. L. ve Lee, H. B. (1992). *A First Course In Factor Analysis. (2th Edition)*, Hillsdale, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, New Jersey.
- Çelik E. (2006). *Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde okuyan 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin beslenme bilgi ve tutumlarının karşılaştırılması*. S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Çetinkaya, A. Ş. (2007). *Bilişim Teknolojilerinin Konaklama İşletmeleri Performansına Etkileri: Beş Yıldızlı Otellere Yönelik Bir Araştırma*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, 139 s.
- Çıttır, T. (2003). *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi El Sanatları Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Devam Ettikleri Öğretmenlik Programlarına İlişkin Tutumları İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*, Ankara: Pegem Akademi.
- Çokluk, Ö. , Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*, Ankara: Pegem Akademi.
- Çolakoglu, Ö. M. (2009). *ARCS Motivasyon Modeli Kullanılarak Oluşturulan Ders Modüllerinin Harmanlanmış Öğretim Uygulamalarındaki Öğrenci Motivasyonuna Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak: ZKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Dalan, H. (2010). *Liselerde Obezite ve Sağlıklı Beslenme Konularında Öğrencilerin Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Daşbaşı, M. (2003). *İlköğretim Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları, Beslenme Eğitimine İhtiyaç Duydukları Durumları ve Beslenme Eğitiminden Beklentileri*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Devine, M. (1988). *Learning and Learning Styles: A Practical Theory for Nutrition Education*. Professional Perspectives, No.2, Division of Nutritional Sciences, Cornell University.
- Dölekoğlu, C.Ö. ve Yurdakul, O. (2004). Adana ilinde hane halkının beslenme düzeyleri ve etkili faktörlerin logit analizi ile belirlenmesi. *Akdeniz İ.İ.B.F.Dergisi*, 8, 62-86.
- Duyan, V. ve Gelbal, S. (2008). Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ni Türkçeye Uyarlama Çalışması, *Eğitim ve Bilim*, 33, 148, 40-48.
- Eiser, J. R. (1986). *Social psychology: Attitudes, cognition, and social behaviour*. Cambridge , Cambridgeshire: Cambridge University Press Yayın Dağıtım Ankara.
- Ekici, G. (2002). Biyoloji Öğretmenlerinin Laboratuvar dersine yönelik tutum ölçeği (BÖLDYTÖ). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 62-66.
- Eminoğlu, E. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Sahtekârlık Eğilimlerinin Ölçülmesine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, Bolu.
- Erdoğan, İ. (2007). *İşletmelerde Davranış* (7.baskı). İstanbul: Miad.
- Erkuş, A. (1994). *Psikolojik Terimler Sözlüğü*. Ankara: Doruk Yayınları.
- Ersoy, G. (2001). *Okul Çağı ve Spor Yapan Çocukların Beslenmesi*. Ankara: Ata Ofset.
- Finch, M., Sutherland R., Harrison, M. ve Collins, C. (2006). Canteen Purchasing Practices of Year 1-6 Primary School Children and Association with SES and Weight Status. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 30 (3), 247-251.

Gable, R.K. (1986). *Instrument Development in Affective Domain*, Kluwer Nijhoff Publishing, USA.

Geçkil, E., ve Yıldız, S. (2006). Adölesanlara Yönelik Beslenme ve Stresle Baş Etme Eğitiminin Sağlığı Geliştirmeye Etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 10 (2), 19-28.

Gül,T. (2011). *Sağlıklı Beslenme Kavramı Ve Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarına Yönelik Tutum Ve Davranışları:Çukurova Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Güneyli, U. (1984). Ankara'nın Sosyo Ekonomik Yönden Farklı Semtlerinde Bulunan İlkokul Çocuklarının Beslenme Durumları Konusunda Bir Araştırma, *Beslenme ve Diyet dergisi*, 13, 35.

Haşlamam, T. (2005). *Programlama Dersi ile İlgili Özdüzenleyici Öğrenme Stratejileri ile Başarı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Bir Yapısal Eşitlik Modeli*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hinkin, T. R. (1995). A Review of Scale Development Practices In the Study of Organizations, *Journal of Management*, 21(5), 967-988.

Hooper D., Coughlan J. and Mullen M. R. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*; 6(1), 53-60.

Hoşgörür, V. (1997). Bogardus, Gutman ve Likert ölçekleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 346-358

Hoyle, R. H. (2000). "Confirmatory Factor Analysis". Edited by Tinsley, H. E. A. & Brown S.D. Handbook of Applied Multivariate Statistics and Mathematical Modeling. New York: Academic Press, s. 465 – 497.

Işıksoluğu, K. M. (1984). *Yüksek öğrenimde kız öğrencilerin beslenme durumuna beslenme eğitimi ve fakültede verilen öğle yemeğinden yararlanmanın etkileri*.Yayımlanmamış Doçentlik Tezi Ankara.

Işıksoluğu, M. (1998).Çocuk Beslenmesi, *Beslenme*,İstanbul; Devlet Kitapları.

İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim (5.Baskı)*. İstanbul: İyi işler Yayıncılık.

- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum Algı İletişim* (5. Baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Jöreskog, K. G. ve Sörbom, D. (2001). *LISREL 8.5 for Windows [Computer software]*. Lincolnwood, IL: Scientific Software International, Inc., <http://www.ssicentral.com>, Erişim Tarihi 04/05/2019.
- Kağıtçıbaşı, Ç., ve Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar*. Evrim yayınevi, İstanbul, Syf. 132.
- Karasar, N. (2008), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 18.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara, 76- 77.
- Kardaş, F. ve Orbak, Z. (2002). Adölesanda Beslenme. *Sendrom Aylık Aktüel Tıp Dergisi*, Kasım, 90–96.
- Kass, R. A. ve Tinsley, H. E. A. (1979). Factor Analysis. *Journal of Leisure Research*, 11, 120-138.
- Kavas, A. ve Kavas, A. (1985). Üniversite öğrencilerinin beslenme bilgi düzeyi beslenmeye karşı tutumları ve beslenme durumları üzerine bir araştırma. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 14(1); 63-73.
- Kınık, E. (1996). Adölesanda Yeme ve Beslenme Bozuklukları. *Katkı Pediatri Dergisi*, 2, 254.
- Kızıltan G (2000). Başkent Üniversitesi Yiyecek İçecek İşletmeciliği Programına Kayıtlı Öğrencilerin Beslenme Bilgi Düzeyi ve Beslenme Durumuna Beslenme Eğitiminin Etkisi. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 29 (2) , 34- 41.
- Kline, R. B. (2010), *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (3rd.Ed.). New York: Guilford Press.
- Köklü, N., (1995). Tutumların Ölçülmesi ve Likert Tipi Ölçeklerde Kullanılan Seçenekler, *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 28(2). Ankara s: 81-93.
- Köksal, G. ve Kırılı, N. (1988). İlkokul öğretmenlerinin beslenme bilgi düzeyleri ve eğitim durumları. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 17(2); 259-266.
- Kutluay, M. T. (2003). *Davranışlarımız ve Beslenme*. 4. Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi s.26-28 Antalya.

- Munro, B. H. (2005). *Statistical Methods For Health Care Research*. Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins; p.351-76.
- Norusis, M. J. (1990). *SPSS Base System User's Guide*. IL: SPSS Inc.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*, New York: McGraw Hill.
- Oral, B. , Temel, H. ve Güler, E. (2004). Kimya Eğitimi Öğrencilerinin Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulamasına İlişkin Algıları, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (8): 42-51.
- Önay, D. (2002). *Ankara'da Farklı Sosyo- Ekonomik Düzeylerdeki 14-15 yaş Grubu Öğrencilerin Beslenme Durumu ve Bunu Etkileyen Bazı Faktörler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Özcan, F. (2009). *Yatılı Ve Gündüzlü İlköğretim 2.Kademe Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları Ve Besin Tercihlerinin Saptanması*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özdemir, Ö. (2006). *Diyarbakır Merkez İlköğretim Okulları Öğrencilerinin Beslenme Davranışlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi. Tıp Fakültesi. Aile Hekimliği Anabilim Dalı. Diyarbakır.
- Özdoğan, B. (1991). *Amasya ili merkez ocağı bölgesinde beslenme alışkanlıkları*. Bilim uzmanlığı tezi (basılmamış). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özgüven, İ. E. (2007). *Psikolojik Testler*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ.E. (1998). *Bireyi Tanıma Teknikleri*. Ankara: PDREM Yayınlar ,syf 91.
- Pekcan G, Beğenmez N (1988). Ergenlik Çağı Gençlerin Beslenmesine Annenin Çalışma Durumunun Etkisi. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 17 , 59-66.
- Pekcan, G. (1984). İlkokul çocuklarında demir yetersizliği anemisi, Enfeksiyon ve okul başarısı arasındaki etkileşimler üzerinde bir araştırma, *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 13,41.

- Rennie, K. M. (1997). Exploratory and Confirmatory Rotation Strategies in Exploratory Factor Analysis. *Paper Presented at The Annual Meeting of The Southwest Educational Research Association* (Austin, January).
- Schermelleh-Engel, K. ve Moosbrugger, H. (2003). "Evaluating The Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of- Fit Measures", *Methods of Psychological Research Online*, S: 8, S.23-74.
- Seçken, N., ve Morgil, F. (2000). Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beslenme Sorunları ve Ders Kitaplarında Beslenme Konusunun incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 123-127.
- Surlu, B. ve Özcebe H., (2002). Adölesan ve Çevre. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 12 (1), 14-21.
- Sümer, N. (2000), Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar ve Örnek Uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Şahin, İ. (2009), Eğitsel İnternet Kullanım Özyeterliği İnançları Ölçeğinin Geçerliği ve Güvenirliği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 461- 471.
- Şanlıer, N. (2003). *Adölesan Çağı Çocuklarının Beslenmesi. Çocuk ve Beslenme "Çocuğum Doğru Besleniyor mu?"* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Şanlıer, N., ve Ersoy, Y. (2003). *Çocuk ve Beslenme*.(1. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Şanlıer,N ve Ersoy, Y (2004).*Çocuk ve Beslenme*. İstanbul: Morpa Kültür yayıncılık.
- Şimşek H. (1991) *Ortaokul öğrencilerinin beslenme bilgi ve alışkanlıkları üzerine bir araştırma*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Ekinoks.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics* (Fourth Edition). Boston: Allyand Bacon.
- Tabachnick, B. G. and Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics* (5th Ed.). Boston: Allyn and Bacon.

- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Analizi*. Ankara: Nobel Yayın, Dağıtım Ltd. Şti. 112 .
- Tavşancıl, E.(2010).*Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*.Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Taylor, S. E., Peplav, L. A. and Sears, D. O.(2012). *Social Psychology*. (Eleventh Edition). NewJersey: Pearson Education İnternational.
- Tekin, H. (2000). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), s 462.
- Tezcan, C. (2008), *Yapısal Eşitlik Modelleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İstatistik Anabilim Dalı, 118 s.
- Topalfakıoğlu V. (2011). *Bolu İli Dörtdivan İlçesinde Taşımali Ve Normal Eğitim Alan Adolesanların Antropometrik Ölçümleri İle Beslenme Durumlarının Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türkmenoğlu, G. (2007). *9-12 Yaş Grubu Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı. Ankara.
- Uca, M. A. (2015). *Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile hoşgörü değerine sahip olma düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Uyar, M. F. (2006). *Ankara'nın Çankaya İlçesindeki İlköğretim Okullarındaki Kantinlerin Hizmet Kalitesi Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı. Ankara.
- Ünver, Y. (2004). *Beş-altı yaş okul dönemi çocukları için geliştirilecek, besin gruplarına yönelik beslenme eğitimi programlarının, çocukların beslenme bilgileri ve davranışlarına etkisi*, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal bilimler enstitüsü, Konya.

- Ünver, Y., ve Ünüsan, N. (2005). Okul Öncesinde Beslenme Eğitimi Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 529-551.
- Waltz C. F. , Strickland O. L. , Lenz E. R. (2010), *Measurement In Nursing and Health Research*. New York: Springer Publishing Company; p.176-8
- Vançelik S, Önal SG, AG, Beyhun E. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Bilgi ve Alışkanlıkları ile İlişkili Faktörler. *TAF Prev Med Bull*; 6(4): 242-248.
- Yağcı , R., Vural, S., Aydoğdu ve Selimoğlu M.A. (2000). Sağlıklı Büyük Çocuk Beslenmesi. *Sendrom Tıp Dergisi*, 12(8),66.
- Yağcı S. (2010). *Van İlinde Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları Üzerine Cinsiyetlerinin Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Yeşilbursa, D., İmre, H., Türkcan, S., & Uygun, N. (1992). Lise öğrencilerinde anoreksiya nervoza-bulimia nervoza. İçinde: *Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Günleri Kongre Kitabı*. İzmir: Saray Tıp Kitabevleri.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). 6. Baskı, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, V., Çelik, H. E. (2009). *Lisrel ile Yapısal Eşitlik Modellemesi*, Pegem Akademi, Ankara, 186 s.
- Yücecan, S. (1999). *Besin tüketimindeki değişimler ve yeni eğilimler*. Türk Mutfak Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayın No:23, s.235-244, Ankara.

EKLER

EK 1: Yeterli ve Dengeli Beslenme Tutum Ölçeği Taslağı

YETERLİ VE DENGELİ BESLENME HAKKINDA TUTUM ÖLÇEĞİ

Sayın Katılımcı,

Bu ölçek formu “Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutumunuzu” ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen bu maddeleri tek tek okuyup düşüncelerinizi en iyi yansıttığını düşündüğünüz puanı işaretleyiniz. Lütfen hiçbir ifadeyi cevapsız bırakmayınız. Bilimsel bir çalışmada kullanılacak verileri elde etmemizde sağladığınız katkı için teşekkür ederiz.

Sımfınız :..... Yaşınız:..... Cinsiyetiniz:.....Kilonuz:..... Boyunuz:.....
Babanızın Eğitim Durumu : İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )
Annenizin Eğitim Durumu : İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )
Ekonomik Durum: 0-1500 TL ( ) 1500-3000 TL ( ) 3000-4500 TL ( ) 4500 TL ve Üzeri ( )
Beslenme Eğitimi: Aldım ( ) Almadım ( )
Baba: Çalışıyor ( ) Çalışmıyor ( ) Anne: Çalışıyor ( ) Çalışmıyor ( )

1- Kesinlikle katılmıyorum 2- Katılmıyorum 3-Karasızım 4- Katılıyorum 5-Kesinlikle Katılıyorum

No	MADDELER	1	2	3	4	5
1	Her zaman olduğumdan daha zayıf olmaya ilgi duyarım.					
2	Gazete, dergi ve internetteki hızlı zayıflama yazıları ilgimi çekmez.					
3	Diyetimizde karbonhidrat ve yağlar olduğu sürece proteinli gıdalar tüketmemize gerek yoktur.					
4	Önemli olan zayıf olmak olduğundan kilo aldırmanın her türlü besin benim için sağlıklıdır.					
5	Öğün atlamamak benim için önemli değildir.					
6	Dengeli beslenmenin, özellikle besinsel açıdan temel olan bazı besin öğelerinin mutlaka alınması bakımından önemli olduğunu düşünmüyorum.					
7	Diyetimizde karbonhidrat ve proteinler olduğu sürece yağlı gıdalar tüketmemize gerek yoktur.					
8	Canlı parlak saçlar, sağlıklı cilt ve göze sahip olmak için yeterli ve dengeli beslenme gerekli olsa da buna önem vermem.					
9	Öğünlerimde dengesiz beslendiğimi düşünmek beni endişelendirmez.					
10	Şişmanlamak düşüncesi beni rahatsız etmez.					
11	Dengeli beslenmenin esası çeşitli beslenme, değişik gruptan besinlerle beslenme olduğundan öğünlerimde bu kurala önem göstermek beni mutlu eder.					
12	Sağlık Bilgisi ve biyoloji derslerinde yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili daha fazla bilgi almak hoşuma giderdi.					
13	Fazla kalorili olmasına rağmen lezzetli olduğu için yağlı ve şekerli gıdalara dayanamıyorum.					
14	Az yemem konusunda başkalarının bana baskı yaptığını hissediyorum.					
15	Alışveriş yaparken yeterli ve dengeli beslenmek amacıyla satın aldığım gıdalara dikkat ediyorum.					
16	Gece uyanıp aç olduğumu hissetsem bile yemek yemiyorum.					
17	Yetersiz ve dengesiz beslenme çocukların vücut gelişimini olumsuz yönde etkilediği gibi zihin gelişimine de zarar verir.					
18	Gerektiğinden fazla besin tükettiğimi düşündüğümde ertesi gün aç kalarak dengeliyorum.					
19	Protein ve yağlar yerine bol miktarda karbonhidrat tüketiyorum.					
20	Pilav, patates ve beyaz ekmekten oluşan bir münü benim için beslenme yönünden zengin değildir.					
21	Dengeli beslenmenin önemli sağlık sorunlarına yol açacağı kanaatinde değilim.					
22	Yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili güncel konuları dergi, kitap veya bilimsel makalelerden takip ederim.					
23	Dengeli beslenmek için yağ içeren gıdaları hiç tüketmemeliyiz.					
24	Evde yemek yediğimiz öğünlerde yeterli ve dengeli beslenme konusuna önem verilerek münülerin ona göre hazırlandığını düşünüyorum.					
25	Besin öğelerini vücudumun gereksinimi düzeyinde almadığımda yetersiz ve dengesiz beslenmiş olduğumu düşünürüm.					
26	Yetersiz ve dengesiz beslenme sonucu büyüme ve gelişme gerilikleri olması ihtimali beni endişelendirmez.					
27	Yeterli ve dengeli beslenme konusu bir yana, canımızın istediği her şeyi yiyebileceğimiz kanaatindeyim.					
28	Daha ileriki yaşlarda sağlık sorunları yaşamamız için yeterli ve dengeli beslenmeye dikkat etmemiz gerektiğini düşünüyorum.					
29	Yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili bilgilerim oldukça sınırlıdır.					
30	Hipertansiyon, safra, karaciğer ve kalp-damar hastalıkları yeterli ve dengeli beslenmeyen kişilerde daha çok görülmektedir.					
31	Bir öğünde sadece protein ağırlıklı bir beslenme daha sağlıklı olmamızı sağlamaz.					
32	Çevremde dengesiz beslenen kişileri görmek beni kaygılandırmaz.					
33	Yeterli ve dengeli beslenme konusu ilgimi çekmez.					
34	Hayvansal yağlar sağlığımız için zararlı olduğundan hayvansal yağ tüketmemeliyiz.					
35	Yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili yapılacak bilimsel bir çalışmada görev almak hoşuma gider.					
36	Alınan enerji ve harcanan enerji dengesini koruduğumuz takdirde daha sağlıklı olacağımızı biliyorum.					
37	Yağlar vücudumuz için oldukça zararlı olduğundan yağ tüketmememiz gerekir.					
38	Yetersiz beslenmenin en önemli nedenlerinden birinin ekonomik nedenler olduğunu düşünüyorum.					
39	Karbonhidrat ağırlıklı bir beslenme günlük enerji ihtiyacımızı daha iyi karşılar.					
40	Yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili televizyon programları ilgimi çekmez.					

EK 2: Lisrel Sonuçlarına Göre Elde Edilmiş Tutum Ölçeği

YETERLİ VE DENGELİ BESLENME HAKKINDA TUTUM ÖLÇEĞİ

Sayın Katılımcı,

Bu ölçek formu “Yeterli ve Dengeli Beslenme Hakkında Tutumunuzu” ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen bu maddeleri tek tek okuyup düşüncelerinizi en iyi yansıttığınızı düşündüğünüz puanı işaretleyiniz. Lütfen hiçbir ifadeyi cevapsız bırakmayınız. Bilimsel bir çalışmada kullanılacak verileri elde etmemizde sağladığınız katkı için teşekkür ederiz.

Sınıfınız :..... Yaşınız:..... Cinsiyetiniz:.....Kilonuz:..... Boyunuz:.....

Babanızın Eğitim Durumu : İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )

Annenizin Eğitim Durumu : İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )

Ekonomik Durum: 0-1500 TL ( ) 1500-3000 TL ( ) 3000-4500 TL ( ) 4500 TL ve Üzeri ( )

Beslenme Eğitimi: Aldım ( ) Almadım ( )

Baba: Çalışıyor ( ) Çalışmıyor ( ) Anne: Çalışıyor ( ) Çalışmıyor ( )

1- Kesinlikle katılmıyorum 2- Katılmıyorum 3-Kararsızım 4- Katılıyorum 5-Kesinlikle

Katılıyorum

No	MADDELER	1	2	3	4	5
1	Daha ileriki yaşlarda sağlık sorunları yaşamamız için yeterli ve dengeli beslenmeye dikkat etmemiz gerektiğini düşünüyorum.					
2	Hipertansiyon, safra, karaciğer ve kalp-damar hastalıkları yeterli ve dengeli beslenmeyen kişilerde daha çok görülmektedir.					
3	Dengeli beslenmenin esasları çeşitli beslenme, değişik gruptan besinlerle beslenme olduğundan öğünlerimde bu kurala önem göstermek beni mutlu eder.					
4	Yetersiz ve dengesiz beslenme çocukların vücut gelişimini olumsuz yönde etkilediği gibi zihin gelişimine de zarar verir.					
5	Protein ve yağlar yerine bol miktarda karbonhidrat tüketiyorum.					
6	Alışveriş yaparken yeterli ve dengeli beslenmek amacıyla satın aldığım gıdalara dikkat ediyorum.					
7	Yeterli ve dengeli beslenme konusu bir yana, canımızın istediği her şeyi yiyebileceğimiz kanaatindeyim					
8	Fazla kalorili olmasına rağmen lezzetli olduğu için yağlı ve şekerli gıdalara dayanamıyorum.					
9	Evde yemek yediğimiz öğünlerde yeterli ve dengeli beslenme konusuna önem verilerek münülerin ona göre hazırlandığını düşünüyorum.					
10	Yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili bilgilerim oldukça sınırlıdır.					
11	Dengeli beslenememenin önemli sağlık sorunlarına yol açacağı kanaatinde değilim.					
12	Yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili televizyon programları ilgimi çekmez.					
13	Gazete, dergi ve internetteki hızlı zayıflama yazıları ilgimi çekmez.					
14	Öğün atlamamak benim için önemli değildir.					

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Zeynep OKUR ŞAHİN	İmza:	
Doğum Yeri:	ANTALYA		
Doğum Tarihi:	1987		
Medeni Durumu:	Evli		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Hurma Yarbay Pınar İlkokulu		ANTALYA	1993-1998
Ortaöğretim	Bedriye Bileydi İlköğretim O.			1998-2001
Lise	Aldemir Atilla Konuk Anadolu Lisesi Özel Antalya Yağmur Lisesi		ANTALYA	2001-2004 2004-2005
Lisans	Selçuk Üni. Biyoloji Öğretmenliği		KONYA	2006-2011
Yüksek Lisans				
Becerileri:	-Eğitim -Hitabet -Resim -Minyatür			
İlgi Alanları:	- Suluboya Resim -Yağlıboya Resim -Minyatür -Fotoğrafçılık -Seyhat			
İş Deneyimi:	Karaman Sarıveliler Yunus Emre Çok Programlı Anadolu Lisesi 2012-2015 İstanbul Samandıra Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 2015-2018 Antalya Döşemealtı Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi 2018 Antalya Şehit Muhittin Talha Çalışkan Anadolu Lisesi 2018 -			
Aldığı Ödüller:	Türkiye Cumhuriyeti Orman Bakanlığı 2000 Yılı 21-26 Mart Orman Haftası Nedeniyle Düzenlenen "Ormanlarımız" Konulu Kompozisyon Yarışması Antalya 2.si Olarak TBMM'nde Konuk Öğrencilik Ödülü			
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Prof.Dr. Gökalp Özmen GÜLER Doç. Dr. Hakan KURT			